

KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINEGE!

# KLASSIVÕITLUS

---

---

№ 5 (164)

M A I

1934



## SISUKORD:

	Lhk.
1. <i>H. Pöögelmann.</i> — Tervitusi kaasvõitlejale! . . . . .	1
2. Noorsoo fashiseerimine, militariseerimine ja kommunistlike noor- sooühingute ülesanded . . . . .	6
<b>Valgest Eestist:</b>	
3. <i>Joh. Reesen.</i> — Põllumajanduse seisukord ja agraarkriis Eestis . . .	13
4. <i>H. Pöögelmann.</i> — NSV Liidu rahupoliitika ja Eesti . . . . .	17
<b>Teistelt kapitalistlikudelt maadelt:</b>	
5. <i>G. Dimitrov.</i> — Proletaarse solidaarsuse võit . . . . .	21
6. <i>N. Timson.</i> — Vaikse ookeani probleem ja Kauge-Ida sõda . . . . .	23
7. <i>Ercoli.</i> — „Luuletatud“ miljonid . . . . .	30
<b>Nõukogude Liidust:</b>	
8. <i>A. Sipsakas.</i> — Võitjate kongress ja veendus . . . . .	32
9. <i>A. Pressmann.</i> — Teise viisaastaku teine kevadine külvihoog NSV Liidus . . . . .	36
<b>Marksistlikku teooriat:</b>	
10. <i>N. Jürison.</i> — Hegeli Loogika . . . . .	40
<b>Valge Eesti elupäevad:</b>	
11. <i>A. Riit.</i> — Aprillikuu kroonika . . . . .	46

---



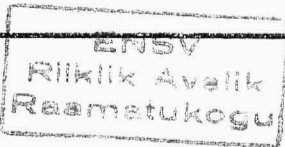
2040

# KLASSIVÕITLUS

Nr. 5 (164)

M a i

1934



H. Põogelmann

## Tervitusi kaasvõitlejale

(„Uue Ilma“ 25-daks sünnipäevaks)

20. juunil saab 25 aastat, kui ilmus New Yorgis Ameerika eesti tööliste häälkandja „Uue Ilma“ esimene number. See oli ettevõtte, millele aluse pani väike koguke emigrante, peamiselt mõnikümmend poliitikapagulast, keda 1905. a. revolutsioonitõusule järgnenud raske reaktsioon, alates karistusesalkadega 1905. a. lõpul, oli Eestist kaugele ookeani taha paisanud. Et mitte kaotada sidet üksteisega laias uues ilmas, et luua keskkoh, mille ümber koondada mitte ainult pagulasi Ameerikast, vaid ka teistelt maadelt, ja ennast ette valmistada revolutsiooni uuele tõusule, — selleks asutati ajaleht, see määras tema otstarbe eestkätt; loomulik, et see pagulasi nende uues asupaigas ka kohaliku töölistevõitlusega pidi tutvustama, neid sellesse võitlusesse tõmbama ja organiseerima. Lehel oli seega kahekordne ülesanne täita, millest esialgu veel esimene ülekaalu andis, hiljem aga viimane esikohale nihkus.

25 aastat tööliste lehe elus tähendab 25 aastat igasuguseid raskusi, igasuguseid kannatusi, puudust, tähendab kõigepealt 25 aastat kibedat ja rasket võitlust. Tööliste leht kapitalistlikus ilmas ilma võitlusega ei olegi tööliste leht. Aga iga jaama vahe võitlust pakub oma kogemustega kahtlemata huvitust ka väljapoole, eemalseisvatele hulkadele, eriti kui see jaama vahe ulatab ligi inimese elueani, läbi 25 aasta, ja on maha käidud niisugustes rasketes ja keerulikkudes tingimustes, nagu seda on poliitikapagulaste elu võõrsil, eriti töölistest-pagulaste elu. Oleks võimata lühikeses ajakirjaartiklis ülevaatlikku pilti anda selle pika maa võitlusekäigust, või isegi kokkuvõtet teha selle võitluse kogemustest; selleks puuduvad siin, kaugel, tarvilikud andmed. Kuid mõnda momenti sellest võitlusest, eesti proletariaadi ühe eesrinnas sammuva salga võitlusest väljas-

pool Eestit, tahaksime „Uue Ilma“ juubeli puhul siiski puudutada, kuivõrd nad ise loomustavad on tööliste võitlusele üldse, või neile oludele, milles „Uue Ilma“ ümber koondunud töölistel ja „Uuel Ilmal“ enesel tuli tegutseda ja võidelda.

Kõigepealt tuleks nimetada küll lehe enese „teotsimist“, mis ligi paar aastat aega võttis. Lehe asutajaskond oli kõike muud, kuid kaugeltki mitte ideoloogiliselt ühtne ja teadlik töölistekogu. Tal oli kaugelt rohkem revolutsioonilikku vaimustust kui teadlikku aluspõhja. Ta oli oma teoreetilise pagaasi peamiselt 1905. a. lendlehtedest ja broschüüridest ammutanud, ning vähe sellele hiljemgi järjekindlust juurde lisanud. Ameerika oma soostunud töölisteliikumisele oli selleks kõige vähem kohane, et revolutsiooniliku klassivõitluse selgeid ja järjekindlaid vaateid kasvatada. Niisugusel aluspõhjal oli arusaadav, et leht, mille organiseerijaks ja esimeseks toimetajaks endine Tartu „Uudiste“ toimetaja ja rahvus-sotsialistliku „Eesti sotsiaaldemokraatia“ partei asutaja Peeter Speek oli, algul õige segase ilme võttis. Ei aidanud seegi, et „partei paavst“ Karl Kautsky lehele ristiisaks oli kutsutud ja talle oma „paavstliku“ õnnistuse andis: see õnnistus ise oli õige puudulik revolutsiooniliku järjekindluse poolest — Kautsky manitses „Uue Ilma“ toimetajaid ja lugejaid vaid, „demokraatliku vabariigi *halb-tuste* vastu võitlema“, mitte selle vabariigi enese vastu. Selles oli juba õige tugev portsjon oportunistimürki. Targu oli ta vastamata jätnud Speegi poolt saadetud küsimusele Baltimaade saatuse üle sõja puhul. Kuid see küsimus ise paljastas Speegi rahvuslikku hinge — Kautsky vastuse kaudu.

Lehes puudub sel esimesel ajajärgul pea igasugune poliitiline juhtivus; puuduvad toimetuse poliitilised juhtkirjad ja



seisukohta võtmine ühiskondlik-poliitilistes küsimustes, või seda seisukohta näeb ainult mõnes lühikeses märkuses, nagu mõõdamises visatud. Selle vastu antakse leht „kõigi tuulte tallata“, tehakse ta teatud mõttes „tuulemaaks“, kus igasugused vaated ja mõtted täieliku vabaduse saavad ennast „tühjaks jooksta“. Siin jutlustab oma kodukasvanud tarkust „filosoof“ Jüri Larm, kelle targutused tööliste klassivõitluse seisukohtadest ja vaadetest taevakausel olid — jaa, see isand Larm oli koguni lehe... abitoimetaja! Siin ratsutasid lehe esimesel paigal kaua aega numbrist numbrisse väikekodanlised rahvuslased „New Yorgi eesti seltside ühendamise“ mõtte puuhobusel, kusjuures see kõlkatagumine viimaks lehest sama viljatult kadus, nagu ta sinna oli ilmunud. Toimetuse näis üldse palju suuremat rõhku panevat kõmule, mida tehti New Yorgi väikekodanliste eesti seltsidega sahkermahkerdamises ja viimaks nendega tülitsemises, kui lugejate järje- ja sihikindlale kasvatamisele ja organiseerimisele klassivõitluse küsimuste ümber. Viimane ülesanne jäi, nähtavasti mitte toimetuse teadliku kava järele, vaid „isevooluna“, välise kaastööliste ülesandeks, kes lehes *tööliste* elu ja töölistevõitluse küsimusi hakkasid käsutama. Nende kaastööliste hulgast — palju neid üldse ei olnud — paistab teravalt silma sm. N. Vasari (N. Janson) nimi ja kaastöö ise. Ja eriti iseloomustav ning huvitav on, et *vastuvaidlus* neile seisukohtadele — toimetuse lähemast ringkonnast, Larri-isandate taoliste meeste poolt tuli! Toimetaja seisukohavõtmine oli enam kui pehmenahkne.

Seesuguse poliitikaga tõmmati esialgu küll hulgate lugejaid kokku (kuipalju neist tellijaid oli, on raske ütelda), kuid arusaadav, et see klassiteadlikku alalist ja püsivat lugejatekaadrit mitte ei kasvatanud. Pealegi pidi igasuguste „filosofide“ laiutumine lehe kitsastel veergudel, kus ruumi õieti napilt oli, tahaseina surutud klassiteadlikud töölistes lehe juurest pikkamisi ära võõrutama. Nii ei võinud leht mingile kindlale seisukohale või teotsale välja jõuda, vaid jäi äärmiselt segase ja kõikuva ilmega läbikäiguhooviks niikaua, kui Speek lehte juhtis, s. o. lehe esimese eluaasta peaaegu lõpuni. Töölistelehena oli „Uus Ilm“ küll loodud, kuid ideoloogiliselt ta töölistelehena sel esimesel aastal veel jalgu alla ei saanud.

Järgmine toimetaja, Speegi kaastööline samaste Tartu „Uudiste“ toimetusest ja vähemlasena tuntud Linda Jürmann, püü-

dis lehele küll kindlalt seisukohta ja tööliste lehe ilmet anda, kuid see ilme tuli läbi ja läbi paindlik, vähemlik; pealegi muutus leht materjali poolest sedavõrd kuivaks ja igavaks pikkade artiklite koguks, et see kõige vähenõudlikumadki lugejad eemale peletas. Sinna juurde tuli veel see asjaolu, et leht maahaide (maaga sahkerdajate kapitalistide) agitatsiooni tallermaaks muutus, mis arusaajamad töölistes hoopis ära vihastas. Toimetusel tuli kaastöölistega ja lugejatega teravaid kokkupõrkeid osalt lehe vähemliku sihi, osalt maa-haidele lahkesti ja ohtralt ruumiandmise pärast, kelle agitatsioon lehes otse selleks oli määratud, et teadmatuid ja oludele võõraid töölisti ning farmereid sahkerdajate küüsi meelitada. Nende kokkupõrgete tagajärjel, millele veel juurde tuli see asjaolu, et lehe tellijate arv sedavõrd kokku kuivas, et lehe kinnijäämist karta oli (1911. a. sügiseks oli vaid 174 lugejat järele jäänud), — pidi Linda Jürmann 1911. a. suvel lahkuma. Ei aidanud seegi enam, et Jürmann oma abikaasa — Eduard Vilde — Ameerikasse kutsus, kelle kirjanikukutsuselt ja ajakirjanikuosavuselt seisukorra parandamist loodeti: lõhe toimetaja ja lehe toetajate ning väljaandjate vahel oli sedavõrd sügavaks läinud, et sellele poliitikale lõpp tulema pidi ja tuligi.

Sellest esimesest ajajärgust „Uue Ilma“ elus on eriti kaks nähet vaja ära märkida: esiteks see asjaolu, et toimetuse kõigest ootunismist hoolimata lugejate ideoloogilist joont ikkagi see võrdlemisi väikese arvuline kaastööliste salk juhtis, kes lehes revolutsiooniliku töölistevõitluse mõtet püüdis järjekindlalt läbi viia, see töölistekogu, kes enam või vähem kindlasti enamuse joont pidas. Selle töölistesalga mõju eriti oli, mis Linda Jürmanni toimetusest lahkuma sundis: selle mõju nähtavasti oli, kes lehele uue toimetajakandidaadi otsis... kaugelt Siberi põhjast.

Teise tähtsa momendina tuleb märkida, et see kaks aastat paindlikku toimetamist lehes lõpuks mitte ainult suurema osa lugejaid lehe juurest eemale ei peletanud, vaid nii mõnedki revolutsioonilikud töölistes *mujalt* revolutsiooniliku võitluse teed otsima sundis: mõnigi võitleja 1905. aastast oli sotsialistlikult teelt lahkunud ja kõlksutajate sündikalistide leeri sattunud, kel siin, Ameerikas, nõndanimetatud „Maailma tööstuslike tööliste“ (Industrial Workers of the World, lühendatult I. W. W.) unioni (ametiühingu) näol oma organisatsioon oli. Oli käega katsutav, et neid



pettumus ajalehest sinna revolutsioonilike sõnakõlksude pildujate kilda oli viinud; revolutsiooniliku marksismi teooria puudus ei annud neile võimalust sõnakõlksutajate tuuma avastada — nad läksid hea usu peale ja võitlesid hiljem usklikudena selle lipu all revolutsiooniliku sotsialismi vastu.

\* \* \*

Niisugune oli seisukord, kui nende ridade kirjutaja, uue toimetajana, 1911. a. oktoobris Siberist kohale jõudis. Süvine pinevus lehe ümbruskonnas oli osalt lõdvenenud, meeled pisut rahunenud; see lõi soodsama õhkkonna töötamiseks. Kuid peaasi oli — see ringkond, kes eelmise toimetusega põhimõttelikult oli vastamisi läinud, koondus nüüd tihemalt lehe ümber ja tõmbas ka teisi kaasa. Lehe tellijate arv ja, mis vast veel tähtsam, lehe kohalikkude kirjasaatjate arv kasvas: lehes hakkas peagi kokkupuudet — kontakti — lugejatega tunduma. — See andis tunnistust teatud usalduse kasvamisest lehe vastu, see andis aga ka, teisest küljest, võimaluse kasvatavalt ja organiseerivalt mõjuda. See viimane oli aga hädatarvilik, kui meelde tuletada, mis eespool öeldud.

Muidugi ei läinud ka nüüd kaugeltki kõik „libedasti“, ja seda ei võinud oodatagi. Kindlama seisukoha võtmine lehes pidi paratamata kokkupõrgetele viima, kuid need kaandsid nüüd kindlamat põhimõtte-likku laadi — peamiselt „pahemalt“ poolt, sündikalistide leerist, kuna parempoolsed jõllused, kes mingi ühise joone ega kesk-kohta ümber organiseeritud ei olnud, kas vaikselt eemale hoidsid, või väikekodan-lise rahvusliku „Eesti seltsi“ lipu all „Uue Ilma“ vastu võitlesid. Lugejate suurem enamus toetas siiski lehe revolutsiooniliku klassivõitluse joont. Lehe kasvatus-likust ning organiseerivast tööst märgime vaid mõne üksiku joone, mis eriti lehe toimetuse ja lugejaskonna vahekorda ise-loomustavad.

Esiteks tuleb märkida lehe tellijate arvu kiiret tõusu: vähem kui kolme aastaga kasvas see enam kui neljakordseks, tõus-tes imperialistliku ilmasõja eel 700-ni, mis sinnamaani rekordarv oli. Sõja lahtipuh-kemisega kadus võimalus lehti Venemaale (peamiselt Eestisse) saata, või seda sai ainult õige kitsas ulatuses teha; ka Ka-nadasse saatmine keelati varsti ära, mille tagajärjel tellijate arv 600-ni alan-nes, mis võisna rahuldav arv on, kui meeles peame,

et eestlaste arvu Ühendriikides — ja nüüd läks ainult väike osa lehti väljapoole: Lõuna-Ameerikasse, Austraaliasse jm. — üldse 2—3000 peale rehkendati. Luge-jaid leidus nüüd igas Ühendriikide nurgas, kus eestlasi töötas — kuni kaugete metsa-kämpideni (ajutised metsatööstuse kohad). Ja mitte kitsam ei olnud kirjasaatjate ring: samased metsamehedki ei jätnud oma kämbielu, oma töötingimusi kirjeldamata, olgugi, et sulg raskelt sõna kuulas ja kirja- ning muude vigade rähmikust tih-tigi raske oli kirjasaatja mõtet kätte leida. Mis sellest — toimetus pidi juba välise koore eest hoolitsema; kes võis kämba-mehele tema haridusepuudust pahaks pan-na. Tähtis oli, et tööline lehte selle aval-damiseks usaldas, mis tal teistele tööliste ütelda oli. Kokkupuude lehega oli seega saavutatud, üks niit tööliste ja lu-gejate vahel jälle juurde sõlmitud.

Lehe väljaminekud olid äärmiselt mada-lad: toimetaja ja laduja palk, korteri üür, paberikulu, elekter, postikulu (lehtede saat-mine) ja mõned muud pisikesed välja-minekud. Siiski tegi see kuus kokku oma 300—350 dollarit, millest lehe tellimiste-rahad ja kuulutused ainult poole osa kat-sid. Teine pool tuli järjekindlalt, aastast aastasse, mitmesugustel teedel ja abinõu-dega eestkätt samaste lehetellijate ja lu-gejate käest kokku koguda: pidudega, mis „Uue Ilma“ heaks toime pandi, ülemaalse loosimisega (loterii), otsekoheste ane-tustega ja korjandustega jne, jms. See alaline toetuste kogumine oli õige pin-gutav töö, aga peaaegu võiks ütelda, et ta ulatuslikult mitte palju kitsam ei olnud, kui lehe lugejate ja kirjasaatjate ring. On huvitav märkida, et samad I. W. W. pool-dajad, kellega lehe toimetus alaliselt põ-himõtteliste ja võitlusetaktiliste küsimuste üle teravaid vaidlusi pidas, lehe tellijate, kirjasaatjate ja toetajate hulgas mitte kau-geltki viimasel kohal ei seisnud. Sest kõi-gist lahkuminekutest hoolimata pidid ne-madki tunnistama, et leht õiglaselt töö-liste huvide eest välja astus, pidid „Uue Ilma“ omagi leheks tunnistama.

Kui seda Ameerika eesti tööliste osa-võtmist lehest — rääkimata otsesest tööst lehe juures, mida New Yorgi seltsimehed tegid, nagu aitamine trükikojas, masinda-mine, valtsimine, kokkupanek jpm. —, seda ohvrimeelsust lehe alalisel toetamisel, vaeva pidude toimepanemisel jne võrrelda töölishulkade ja nende häälekandjate vahe-korraga teistes, vast mitte pahemateski oludes, siis ei saa teisiti, kui peab Ameer-ika eesti töölistele selle tunnistuse andma,



et nad oma häälekandja tähtsusest aru said, seda hinnata oskasid.

Üksikutest juhtumitest, kus see hinnang eriti teravalt silma paistab, nimetan vaid ühte. 1915. a. lõpul tuli sekeldusi trükiladujaga; neid oli ennegi olnud, ja alati sünnitasid nad teatud ärevust. Tegin Kirjastuseühisuse juhatuse koosolekul ettepaneku — ladumisemasin osta; see kergendaks ladumise küsimust ja ännaks võimaluse lehte suurendada, mida ammu kavatseti, kuid trükikoja kitsuse pärast, õigemini: ladumise kulde pärast, teostada ei saadud. Juhatas, kes teadis, et raha alati ainult hädalisemate väljaminekute katmiseks ulatab ja mitte kaugemale, ei hakanud ettepanekut tõsiselt arutamagi: mis sa tühja kotiga masinat ostma lähed! Viimaks anti mulle siiski luba lehe kaudu pinda katsuma hakata, kas korjanduse teel midagi loota oleks. Sellest mulle jätkus. 1. jaanuaril 1916. a. pandi ühel kodusel perekondlikul „olengul“ korjandusele esimese 5 dollari ala, ja aprilliks oli ladumise masina muretsemiseks ligi 1000 dollarit koos. Summa, millest küllalt jätkus masina sissemaksuks (masin ühes kõigi lisamaterjalidega ja magasinidega läks ligi 2 tuhat dollarit maksma, mis umbes kolme aasta vältel tuli tasuda), ja isegi mitme kuu järelmaksu kindlustas. Seesugune rohke tagajärg oli ootamatu isegi kõige julgemaatele lootustele, ja kuigi rikkalikku tagajärge osalt sellega seletada tuleb, et sõja ajal töölised võrdlemisi paremini teenisid, siis oli rohkete annetuste aluspinnaks ikkagi suhtumine *oma* ajalehte.

Lehe kasvatusliku ja organiseeriva mõju viljana tuleb nimetada Am. Sotsialistliku partei Eesti föderatsiooni loomist. Eesti poliitikapagulased ja teised sotsialismi poole hoidvad töölised olid esiti Am. Sots. töölisterparteiga ühinenud, seda pahempoolsemaks pidades kui oportunistlik hulgaline Am. Sots. partei oli. Kuid peagi olid nad selleski parteis pettunud, mis end liig kitsaks lahksalgaks raamitas. Mõnda aega elutsesid eesti sotsialistlikud organisatsioonid „omapead“, lahus Ameerika sotsialistlikudest organisatsioonidest. Peale „Uue Ilma“ kadus pea igasugune muu side ka oma vahel. „Uue Ilma“ uue elavnemisega hakkas ka tegevus sotsialistlikkudes organisatsioonides paranema, hiljem kerkis ühinemise küsimus oma vahel ja siis organisatsiooniline liitumine kohaliku maa sots. parteiga. 1913. a. algasid läbirääkimised Am. Sots. parteiga, ja 1914. a. loodi Am. Sots. partei Eesti organisatsioonide föderatsioon, millesse 9 eesti sots. organisat-

siooni, umbes 250 liikmega kuulus. Föderatsioonil oli oma keskkomitee, ta käis poliitiliselt täiesti oma rada, arvustades alati teravalt Am. Sots. partei oportunistlikku poliitikat.

Föderatsiooni tähtsus seisis ühest küljest selles, et ta eesti sotsialistlikud organisatsioonid ülemaalse töölisteliikumise küsimustega ligemalt sidus, nende küsimuste arutamisest ja otsustamisest osa võtma tõmbas, et eesti sotsialistid organiseeritult said sõna kaasa rääkida. Teisest küljest aga löi föderatsioon nende organisatsioonide endi vahel ligema sideme, tõmbas nad plaanilikule tööle. „Uus Ilm“ tunnistati föderatsiooni häälekandjaks, tema ainelise kui ka vaimlise sisu ja sihi eest hoolitsemine jäi föderatsiooni ülesandeks. „Uus Ilm“ sai omale parteilise organiseeritud seljataguse, mis tal sinnamaani oli puudunud: lehe majanduslik kui ka vaimline peremees oli olnud Kirjastuse ühing — parteitu organisatsioon, mille liikmeteks isegi „Uue Ilma“ ägedad vaenlased — vähemalt revolutsiooniliku tööliste lehe „Uue Ilma“ vaenlased, olid. Mis toimetuse seisukorra mõnigi kord õige raskeks tegi. Nüüd muutus seisukord sellepoollest põhjalikult. Lehe ideeline seisukord vähemalt oli kindlustatud, teatud ulatusel aga ka ainealine seisukord, kuivõrd see organisatsioonide toetusvõimetest olenes. Igatahes läks nüüd teesuguste toetuste hankimine, nagu looisimiste toimepanek, mis ülemaalses ulatuses ette võeti, palju plaanikindlamalt.

Missugune tähtsus sel organiseerimistöö oli, tuli eriti teravalt nähtavale imperialistliku sõja puhul. „Uus Ilm“ võttis sõja suhtes seisukoha, et sõda imperialistlikkude riikide saagiahnitsemise tagajärjel tekkinud kokkupõrge on, ja et siin mitte üksikuid sõja-„süüdlasi“ ei tule otsida, vaid sõdivad riigid ühteviisi saaki ahnitsevad, ühteviisi teisi rahvusi rõhuvad ja kurnavad, ja et sõdivate maade proletariaat eestkäti oma maa imperialistide vastu peab võitlema.

See seisukoht, milles puudus täielikult rahvuslik ässitus ja vihavaen mõne üksiku sõdiva rahva või valitsuse, kui sõja-„süüdlase“ vastu, ei meeldinud neile eesti töölistele, kes Ameerika kodanlastest lehtedest eriti ägedat ässitusevingu Saksamaa ja saksa valitsuse vastu sisse imesid. Neile paistis korraga vene tsaarivalitsus süüta talleke, saksa Wilhelmi valitsus aga vanakuri ise olevat, ja toimetusele loeti surmasüüks, et ta tsaarivalitsust oma kaitse alla ei võtnud, tema võitu ei agiteerinud, ja teiselpool saksa valitsust hammaste all puruks ei jahvanud. Toimetajat süüdis-

tati ei milleski vähemas kui — saksa valitsuse agendiks ja palgaliseks olemises, mida siis õige teravalt kuulda lasti, mõnigi kord otse alatul kujul. Igatahes oli organiseeritud parteiliikmeid seesuguste süüdistajate hulgas vähe, kuid üksikud siiski ei puudunud, need aga arvasid siis endid õigustatud olevat sõimamises ja mustamises jätkusele krooni pähe panna. Nende viimaste seas, nimelt ropu suuga sõimajate esimaadlejaks, oli vana parteilane V. Lauton, keda viisakamal kuid „põhjen-datud“ kujul, lehele avaldamiseks saadetud süüdistusekirjadega, Joh. Kepman San Franciscost, kah parteilane, ägedasti toetas.

Siin nüüd oli küsimus organiseeritult tarvis ära otsustada, sest tegemist oli organisatsiooni liikmete poolt ülestõstetud süüdistustega. Keskkomitee otsusel saadeti siis süüdistusematerjalid täies kogus järgimööda üksikutele organisatsioonidele läbiarutamiseks ja otsustamiseks. Iga organisatsioon pani oma protokollid materjalidele ligi — järgmisele edasisaatmiseks. Lõpusaaduslākitati keskkomitee kätte, kes kokkuvõtte tegija selle lehes avaldas. Selgus, et organisatsioonid viimseni ja pea kõik täiesti ühehääleliselt süüdistused kõrvale olid heitnud ja põhjendamatuks tunnistanud, s.o. lehe seisukoha täiesti õigeks pidanud. Seesugune organiseeritud kogu ühehääleline otsus oli lehele igatahes suureks moraalseks toetuseks ja ei jätnud kahtlemata kasvatavat ja selgitavat mõju avaldamata ka parteitutele lugejatehulkadele.

Samuti peaaegu täiesti ühehääleliselt võttis eesti föderatsioon seisukoha referendumis, mille Am. Sots. partei sõja kohta toime pani: see seisukoht läks risti vastu Am. Sots. partei juhtivatele ringkondadele, kes sõja suhtes täiesti oportunistlikku poliitikat ajasid.

Suuremad kavatsused organiseerimistö ja agitatsiooni alal kerkisid üles 1916. a. lõpul ja 1917. a. algul föderatsiooni keskkomitee kaudu. Juba keskkomitee koosolekute pidamine oli seltsimehi mitmest linnast kokku toonud, „vastutasuks“ oli lehe toimetaja mitmes idapoolses linnas kõnelemas käinud. Läänepoolsete linnadega veel isiklikku sidet ei olnud — sõidukulud läbi mandri olid liig kõrged. Nüüd arvati siiski ühisel jõul ühte seesugust agitatsiooniringreisi ette võtta võidavat, mis New Yorgist läbi keskriikide (Chicago jt.) Vaikse ookeani rannikule — Seattle, Portlandi ja San Franciscosse (neis linnades olid parteiorganisatsioonid) — oleks ulatanud. Ringreisi kaudu loodeti laiemaidki ringkondi lehe vastu huvitada

võivat, rääkimata äratusest ja hooandmisest organisatsioonide tegevusele. Kõik andmed kõnelesid selle poolt, et ringreis korda läheb. Kuid siis tuli Venemaa veebruarirevolutsioon, tõi rea aktiivsemaid tegelasi Ameerikast tagasi Eestisse ja tõmbas sellest — antud olude kohta õige suurepärases — kavatsusest kriipsu läbi, vähemalt sel kujul. Teisiti aga läks see osaliselt ometi toime: Venemaale tagasiõitjate esimene saadetus pidi Vaikse ookeani (Jaapani ja Mandshuuria) kaudu sõitma ning sattus sel teel muu seas Seattle, kus 1. mai puhul rongikäigust osa võeti ja koosolekuidki peeti. San Franciscos oli aga peatus liig lühike, pealegi töö ajal, kui et võimalik oleks olnud koosolekut kokku kutsuda.

Igatahes aga tuleb teatud määral „Uue Ilma“ aastate pikkuse kasvatusetöö viljaks pidada seda asjaolu, et paar aastat hiljem esimesena just eesti föderatsioonis kommunistliku partei asutamise küsimus üles kerkis ja Ameerika Kommunistliku partei asutamise mõte siit oma algatuse sai. „Uus Ilm“ ei olnud oma tööd mitte asjata teinud; ta ei lasknud eesti töölist ameerika parteielu oportunisti mädasohu vajuda, vaid kandis nende paremat osa revolutsiooniliku klassivõitluse seisukoha pinnal edasi kuni kommunistliku partei asutamiseni.

\* \* \*

Lõpuks veel mõni sõna „Uue Ilma“ tegevuse ja mõju ulatuse ühest küljest, mida meie silamaani ei ole puudutanud — tema kokkupuutumisest töölisteliikumisega Eestis ja selle mõjutamisest.

„Uue Ilma“ asutajad seadsid algusest peale lehe üheks ülesandeks töölisteliikumisega Eestis kõige lähemat sidet pidada: ühest küljest pidi „Uus Ilm“ oma lugejatele sellest jutustama, mis Eestis sündis, teisest küljest võis leht klassivõitluse küsimustes vabamalt kõneleda kui seda tsaarivalitsuse tšensor Venemaal ilmuvatele lehtedele lubas. Sellepärast oli „Uus Ilm“ Venemaal keelatud, seda armsam külaline aga töölistele, kui ta, valvest hoolimata, nendeni ulatas. Ja ta oskas ulatada. Vabalt, suuremates pakkides, jõudis ta Helsingisse, siin oli „postkontor“, kus lehed lihtsatesse kirjaümbrikkudesse pandi (olid selleks erilisel õhukesel paberil trükitud) ja Venemaale laiali saadeti, peamiselt muidugi Eestisse. „Postijaama“ pidajaks oli sm. G. Teiter. Nii said Eesti töölistes kauemat aega „Uus Ilma“ enam-vähem korralikult lugeda. Ja teda loeti — narmendavad lipakad jäid



viimati järele. Leiti läbiotsimisel „Uus Ilm“, siis oli sellest üks süütõendus rohkem. „Uue Ilma“ tegelased ja toimetaja olid sandarmivalitsusel märgitute nimekirjas — Narva „Kiirele“ loeti seda juba süütõenduseks, et „Uue Ilma“ tegelased tema kaastööliste nimekirjas seisid.

Kuid „Uus Ilm“ ei olnud Eestis pinnaks silmas mitte ainult tsaarivalitsuse hagijatele, vaid ka eesti kodanlist teritas ta kallel oma hambaid, eestkäit Tartu „Postimees“ — igatahes küll samase eesmärgiga: sandarmihagijaid „Uue Ilma“ kallale õsitada, sest lehte tööliste silmis maha teha, see pidi küll „Post.“ pastorite kambale endalegi asjatu vaevana paistma.

See töölisteklassi vaenlaste suhtumine „Uude Ilma“ kõneleb selgesti, kuidas nad lehte hindasid ja — vihkasid. „Uue Ilma“ konkreetsetest sammudest eesti tööliste liikumisest osavõtmises võiks ehk nimetada „Kiire“ toetamist, kuigi see eriti suur ja tuntav ei saanud olla. Muu seas paljastas ja arvustas „Uus Ilm“ teravasti seda Kastra kampa, kes „Tallinna tööliste“ sildi all Narva tööliste ettevõttele püüdis kaid kodaratesse pilduda.

Uus, laiem, kuid ka märksa raskem tööjark algas „Uuel Ilmal“ sellega, kui „iseseisvast“ Eestist suuremal hulgal mitmesugust ollust hakkas Ameerikasse voolama. Kodanlastele rahvuslikele õnneküttidele, keda „Uus Ilm“ paljastas, kelle isamaavaimustust ja marurahvuslust ta piitsutas, oli leht muudugi teravaks okkaks ihus, ja sellepärast algas tormijooks tema hävitamiseks. Selles tormijooksus oli tõesti lõpmatu huvitav kari koos, alates „Uue Ilma“ asutajast dr. Peeter Aleksander Speegist ja lõpetades rahvusvahelise kelmi „dr.“ Ivan Narodny—Jaan Sibbulaga, kuna selle kahe suurvaimu vahet Ameerika vanad „Uue Ilma“ vastased ja Eestist juurdevoolanud marurahvuslased täitsid. Kõige huvitavam

paar selles ühises väerinnas olid muidugi esimesed kaks, sest dr. Speek ei olnud vististi veel unustanud, et tal suur patakas tokumente oli kogutud „dr“ Narodny—Sibbula Ameerikast väljakihutamiseks, kuna ta seda kelmi isegi Ameerika pinna jaoks liig mustaks pidas. Nüüd aga olid nad „üksteist leidnud“, mitte sel teel, et Narodny Speegi juurde, vaid et Speek Narodny juurde sattus. Mõlemad koos ja lahus aga püüdsid Eesti kodanlise valitsuse ees sellega loobereid lõigata, et töölistelehte „Uut Ilma“ katsusid surnuks ratsutada. Kes selle juures aga järjesti läbi kukkusid, olid — „Uue Ilma“ surnuksratsutajad ise. Terve rida katseid töölistelehele elujõulist võistlejat luua lõppes katsete pankrotiga, olgugi, et doktorid neid oma autoriteediga toetasid, ja alles viimastel aastatel on kodanline ollus suutnud omale Ameerikas häälekandja luua.

Kuid kõik need tormijooksud ja muud raskused, mis on tulnud läbi elada, ei ole suutnud „Uue Ilma“ suud sulgeda, teda võitlejate reast välja lüüa. Ta võitleb edasi, kommun. partei häälekandjana, töölisteklassi huvide kaitsel, Ameerikasse sattunud eesti töölisi revolutsioonilike klassivõitlusele kasvatades ja revolutsiooniliku võitluselipu ümber organiseerides. Nüüd, mil meie vanem eestikeelne töölisteleht oma esimest veerandsadaaastat lõpetab ja teise astub, soovime talle edasi vankumatalt võitlust pidada nii klassivaenlastega väljaspool, kui kallakutega ja oportunistiga partei enese ridades, sest ainult järjekindel võitlus Marxi-Lenini-Stalini õpetuse põhjal, Kominterni lipu all sm. Stalini juhtimisel, viib proletariaadi võidule terves maailmas. Jõudu ja julgust selle võitluse lõpuleviimiseks ka Ameerikas!

Elagu „Uus Ilm“! Elagu Ameerika Kommunistlik partei! Elagu proletarne revolutsioon Ameerikas!

## Noorsoo faschiseerimine, militariseerimine ja kommunistlike noorsooühingute ülesanded

KNITK jaanuaripleenumil sm. Tshemodanovi aruande kohta vastuvõetud resolutsioon

KNi täidesaatekomitee pleenum ühineb täielikult KITK XIII pleenumi otsustega, kes rahvusvahelise proletarse revolutsiooniliku liikumise põhitulesanded leeninlikult ära määras.

Üleilmne majandusekriis, mis kapitalismi üldise ja süveneva kriisi alusel tekkis, pani

vankuma kogu kapitalistliku süsteemi põhilalused ja teritas klassilisi ja sisemisi imperialistlike vastuolusid. Palavlikult kriisist väljapääsu otsides, mobiliseerib ning kasutab kodanlus kõiki tagurlikke jõude ja abinõusid. Suureneb faschistlik rõhumine ja töölisteklassi kurnamine. Kasvab kuulma-

tult töötavate hulkade vaesus ja viletsus. Imperialistlikud maad valmistavad palavlikult ette uuele maailma ümberjagamisele relvade abil. Kuid samal ajal kasvab kogu maailmas töötavate hulkade meelepaha ja nende valmisolek kurnajate klasside väljakannatamata rõhumise kukutamiseks. Kuid samal ajal areneb maakera ühel kuuendikul võidurikkalt sotsialistlik ehitustöö, kõveneb alatasa rahvusvahelise proletaarse revolutsiooni baas — NSVL.

Ikka enam süvenevad vastaspoolsused NSVL ja kapitalistliku ilma vahel.

„Praegusel ajal on maailm juba vahenditult revolutsioonide ja sõdade uue voo lävele jõudnud“ (KITK XIII pleenumi resolutsioon).

Majandusekriisi aastatel on kapitalistlikudel maadel üles kasvanud mitmemiljoniline töötu noorsoo-armee. Ikka suuremaks kasvab niisuguse noorsoo kiht, kes *kunagi* ega *kusagil* pole töötanud. Tööpalga röövimine töötavalt noorsoolt on võtnud ennekuulmata kaju. Seatake sisse orjalik õpipoiste-süsteem. Talurahva töötav noorsugu, eriti sulased, on mõisnikkude ja liigkasuvõtjate piiramata kurnamise all. Tema seisukord läheneb ikka enam asumaade noorsoo seisukorrale. Ikka enam tunnevad end kindluseta homse päeva suhtes üllõpilasnoorsugu, intelligentsi, aga samuti ka kriisihoopide all vaeseks jääva väikekodanluse lapsed. Kapitalistlikudel maadel elav noorsugu on sunnitud ägedas võitluses kaitsma oma majanduslikke ja poliitilisi õigusi. Klassivahekordade äärmise pinguloleku ja uute revolutsioonide ning sõdade lähenemise tingimustes kasvab noorsoo poliitiline aktiivsus, suureneb tema osa klassivõitluses.

Kodanlus, samuti kui ka tema sotsiaalne peatugi — sotsiaaldemokraatia — ei suuda enam laialisi noorsoo hulki vanade kodanlis-demokraatlikkude meetodite abil oma mõju all kinni hoida. Kodanlus läheb üle terroristlikkudele, riiklikult sunduslikkudele noorsoo fashiseerimise ja militariseerimise meetoditele. Kodanlus võtab noorsoolt ära kõik poliitilised õigused. Ta kiusab elajaliku vihaga taga noorsoo revolutsioonilikke organisatsioone. Saksamaa Kommunistlik Noorsoo-ühing on aetud pöranda alla ja kannatab ennekuulmata tagakiusamise all. Kodanlus püüab arreteerimiste, sunnitöö kohustustega lõpulikult paralüüsida juba ärakeelatud kommunistlikkude noorsooühingute poliitilist tegevust Tshehoslovakkias ja Austrias. Kõige väiksemalegi rahulolematuse ja nõudmistele avaldusele vastab kodanlus kõikidel

maadel surveabinõudega. Kuid mitte ainult selgesti väljendatud terroristlikud meetodid (arreteerimised, türmid, koonduslaagrid, piinamised ja mahalaskmised) ei väljenda kodanluse ümberkorraldumist võitluses noorsoo pärast.

Kodanlus kasutab nii fashistlikkudel, kui ka niinimetatud demokraatlikkudel maadel noorsoo poliitilist kogenematust ja mitte küllalt arenenud klassiteadvust, õhutades tema seas schovinistlikke ja rahvuslikke meeoleusid. Saksamaa ja Jaapani kodanlus püüab proletaarse internatsionalismi kasvule „rassismi“ vastu seada. Ikka taltutamatumaks muutub demagoogia, mis uimastab noorsoo klassiteadvust, noorsoo rahvusliku kohuse, tema isamaalikkude kohustuste, isamaa kaitsmise, sõja jne üle.

Kodanlusel läks kodanlise demokraatia „õitsengu“ tingimustes korda kapitalistlikudel maadel laialiselt hargnenud noorsoo-organisatsioonidesse koondada noorsoo *peamisi* kihte. Kuid vaatamata neisse organisatsioonidesse kuulumisele, võtab noorsugu ikka aktiivsemalt osa streikidest, revolutsioonilikkudest meelevaldustest ja töötute ning talurahva väljaastumistest. Ikka enam laieneb kommunistlik mõju noorsoo peale. Ikka silmapaistvamalt ja tugevamalt tuleb ilmsiks noorsoo tung ühinemisele võitluses oma majanduslikkude ja poliitiliste nõudmistele eest.

Kõigil kapitalistlikudel maadel ajab kodanlus otsustavat poliitikat, et oma mõju noorsoo peale veel rohkem organisatsiooniliselt kindlustada.

Kodanliste massiliste noorsoo-organisatsioonide juhtimine läheb *üksikute* poliitiliste parteide käest vahenditult riigi kätte ja *tsentraliseerub* riigiaparaadis. Noorsugu aetakse ikka enam sunduslikus korras kodanlistesse noorsoo-organisatsioonidesse. Kapitalimaadel seatakse ikka suuremal määral sisse sunduslik töökohustus, mille aluseks nii fashistliku diktatuuri maadel, kui ka kodanlise demokraatia maadel on nii töötu, kui ka töötava noorsoo orjalik kurnamine, sõja jaoks kaadrite ettevalmistamine ja noorsoo sunduslik kasvatamine kodanlise, fashistliku ideoloogia vaimus. Noorsoo Sotsialistlik Internatsionaal teostab kogu oma äraandliku poliitikaga II Internatsionaali poliitikat, tööliklassi lõhestamise ja nõrgestamise poliitikat ja tema noorsoo kasvatamist kodanlise isamaa ja kodanlise demokraatia kaitsmise vaimus. SNI, nagu kogu II Internatsionaal, nagu seda näitasid Saksamaa kogemused, aitab kodanlusel maksma panna fashistlikku diktatuuri ja valmistab ette imperialistlikku sõda.



Klassiliste ja imperialistlike vastuolude teravnemise tingimustes, kommunistliku mõjulja *klassiteadvuse* kasvu tingimustes tugevneb ja kiireneb SNI ideeliku ja organisatsiooniliku pankroti ja lagunemise protsess. Vastu juhtide tahtmist ühinevad sotsialistliku noorsooühingu lihtlikmed ikka enam kommunistlike noorsooühinglastega ühiseks *revolutsioonilikuks* võitluseks faschismi ja sõja vastu. Sotsiaalfaschistlikud juhid on sunnitud ikka enam „pahempoolseid“ manöövreid ja näilikult revolutsioonilikke fraase tarvitama, et noorsugu oma mõju all hoida.

Võitluse lipu all proletariaadi diktatuuri eest püüavad niinimetatud „pahempoolsed“ sotsialistlikud noorsoo-organisatsioonid blokkis trotskistidega — kontrrevolutsiooniliku kodanluse eelväe salgaga — töötava noorsoo ühise väerinna jaluleseadmist ja tema koondumist revolutsiooniliku eelväe — kompartei — ümber lõhkuda. Nad püüavad uut internatsionaali luua, mille peaülesandeks peab olema kodanluse võitluse kergendamise Kommunistliku Internatsionaali ja tema mõju vastu noorsoo hulkades.

KNI on loodud rahvusvahelise revolutsiooniliku proletariaadi geniaalse juhi ja õpetaja V. I. Lenini poolt. Ta on ja jääb mitte sõnades, vaid tegelikult noorsoo revolutsioonilikuks organisatsiooniks. Ta on pidanud ja saab pidama Kominterni juhatusel, vaatamata faschistlikele terrorile ja tagakiusamistele, leppimatut ja otsustavat võitlust kapitalismi vastu, imperialistlike sõdade vastu, proletariaadi diktatuuri eest, sotsialismi eest.

NSVL — võitluses sotsialismi eest, Hiinas — võitluses nõukogude võimu eest, feodaalsete mõisnikkude ja kodanluse rõhumise ja rahvusvahelise imperialismi vastu, Saksamaal, Poolas ja Itaalias — elajaliku terrori tingimustes, kangelaslikus võitluses verise faschistliku diktatuuri vastu, Jaapanis — kõrgel hoides proletaarse internatsionalismi lippu, Hispaanias ja Kuubas — igalpool on komnoorsoo-ühingused end näidanud kompartei vääriliste abilistena nende kangelaslikus võitluses töölisklassi ja töötavate hulkade huvide eest.

## Komnoorsoo-ühingute ülesanded

1. Lähenevad otsustavad klassivõitlused, NSVL vastu kontrrevolutsioonilikkude sõdade tekkimise ja uute imperialistlike sõdade hädaoht, faschismi hädaoht ja teravnev klassivõitlus noorsoo pärast seavad KNI kõikide sektsioonide ette uued, veel raskemad ja vastutusrikkamad ülesanded.

Komnoorsoo-ühing on kompartei lähem abimees ja tema mõju edasikandja laialisesse noorsoohulkadesse. Komnoorsoo-ühingu peaülesanne on noorsoo hulki kompartei ümber koondada ja neid usalduses tema vastu proletariaadi diktatuuri eest, sotsialismi eest võitlemise vaimus kasvatada.

Seda ülesannet võib kommunistlik noorsooühing täita sel tingimusel, kui ta Kominterni poliitikat järjekindlalt teostab ja kõige armutumat võitlust peab oportunisti ja sektantluse konkreetsete avalduste vastu praktikas, „eestkäit parempoolse oportunisti (Gutmann, Neumann, Remmele) ja lüüasaamise-poliitika pooldajate vastu teistelmaadel, saksa revolutsiooni väljavaadete hinnangus“<sup>1</sup>; marksistlik-leeninlikku revolutsiooniliku teooriat põhjalikult uurib ja teda võitluses noorsoo sotsiaalse ja rahvusliku rõhumise vastu enamlikult tarvitab.

Komnoorsoo-ühing peab otsustavalt tõstma oma osa, kui noorsoo revolutsiooniliku organisaatori osa, kes kompartei juhatusel all võitleb noorsoo majandusliku olukorra parandamise eest, tema tööpalga alandamise vastu ja tõstmise eest, töötava noorsoo toetusesaamise eest, tema töö- ja elutingimuste igasuguse halvendamise vastu.

Kommunistlik noorsugu peab kogu oma jõu, energia ja algatusvõime võitluseks kodanluse marurahvusliku ja rahvusliku propaganda vastu mobiliseerima. See nõuab komnoorsoo-ühingult leeninliku revolutsiooniliku õpetuse propaganda kõvendamist kõige laialsemates noorsookihtides, ja võitluse kõvendamist noorsoo kõige väiksemategi majanduslike nõudmiste ja tarvete eest, ja tema sundusliku faschiseerimise ja militariseerimise vastu.

Mitte minutikski unustades, et kompartei peaülesanne on töölisklassi, järelikult ka noorsoo, *enamuse oma poole võitmise*; tööd vabrikutes ja tehastes igati kõvendades, on vaja laialist massilist majanduslikku, poliitilist ja organisatsioonilist tööd arendada sunnitöölaagrites, massilistes kodanlikes, faschistlike ja reformistlike organisatsioonides, ülikoolides, koolides, külades, istandustes — igalpool, kus noorsugu liigub. Relvastades iseennast ja noorsugu marksistlik-leeninliku teooriaga, peab komnoorsoo-ühing noorsoole *revolutsioonilikkud* väljavaated andma.

Seda võib saavutada tingimusel, kui meie propaganda on seotud töölisklassi

<sup>1</sup> KITK XIII pleenumi otsustest.

ja töörahva võitlusega kurnajate vastu, noorsoo enda võitlusega kõige väiksemategi majanduslike huvide ja poliitiliste nõudmiste eest. Komnoorsoo-ühing peab noorsoo majanduslike huvide kinni hakates teda laialiselt tööliklassi streigivõitlusesse tõmbama, streiki, kui äraproovitud võitluseabinõu, maksimaalselt ära kasutades ettevõtja pealetungi vastu, kapitalismi vastu, sidudes võitlust majanduslike nõudmiste eest töötava noorsoo ettevalmistusega võitluseks võimu eest.

Komnoorsoo-ühing peab oma majanduslikus võitluses oma programmi ning KNI majanduslike nõudmiste programmi laialiselt populariseerima ja konkretiseerima. Komnoorsoo-ühing peab noorsugu võitlusele organiseerima igasuguse pealetungi vastu, mis ettevõtjad tema tööpalgale ja töötingimustele toime panevad, selle võitluse veel kõrgemale poliitilisele astmele tõstma, peab noorsoo viima aktiivsele osavõtule massilistest ja üldistest poliitilistest streikidest, otsustavatele klassivõitlustele fashismi vastu, proletariaadi diktatuuri eest.

2. Iga komnoorsoo-ühinglane on kohustatud laialistes noorsoohulkades *fashismi klassilist loomust paljastama* ja neile selgitama, et

„fashism on finanskapitali kõige tagurlikumate, kõige marurahvuslike ja kõige imperialistlike elementide avalik terroristlik diktatuur“. Ta peab noorsoole arusaadavaks tegema, et

„fashismi kasv ja tema võimuletulek Saksamaal ja real teistel kapitalistlike maadel tähendab seda, et

a) kasvab revolutsioonilik kriis ja laialiste hulkade meelepaha kapitali valitsuse vastu;

b) kapitalistidel pole enam jõudu oma diktatuuri parlamentarismi ja üldse kodanlise demokraatia vanade meetoditega alal hoida;

c) veel enam, parlamentarismi ja kodanlise demokraatia meetodid üldse muutuvad kapitalistidele takistuseks nii sise- poliitikas (võitlus proletariaadi vastu), kui ka välispoliitikas (sõda maailma imperialistliku ümberjagamise eest);

d) sellepärast on kapitalism sunnitud minema avalikule terroristlikule diktatuurile sisemaal ja taltsutamata marurahvusele välispoliitikas, mis on otsekõhene ettevalmistus imperialistlikeks sõdadeks“ (KITK XIII pleenumi resolutsioonist).

Faschistid lubasid enne võimule tulekut Saksamaal tööpuuduse *likvideerida*, laste- töö kurnamise, öö- ja kahjuliku töö noorsoole *ära keelata*, seadused, mis tööpalka alandavad, *ära kaotada*, noorsoole igaaastase kolmenädalase puhkuse anda ühes palga edasimaksmisega jms.

Faschistlik valitsus *tõepolest mitte ainult ei täitnud* ühtegi lubadust, vaid *likvideeris* noorsoo poliitiliste õiguste ja vabaduse jäänused, *andis* talle koonduslaagrid ja türmid, kihutas sajad tuhanded noori orjalikkusesse sunnitöölaagritesse.

*Tõepoolest* toovad faschistid noorsoole marurahvusliku ja rahvusliku propaganda ja kapitalistliku demagoogia katte all kuulmata rõhumist, suurenevat kurnamist ja viletsust.

Nemad valmistavad noorsoost kaadreid tulevasteks imperialistlikeks sõdadeks ja tirivad teda kuristikku.

Peab noorsoole arusaadavaks tegema, et „fashism, mis tekkinud kodanlise demokraatia rüppes, on kapitalistide silmis kapitalismi päästeabinõuks lagunemise vastu. Ainult tööliste petmise ja nõrgestamise eesmärgil eitab sotsiaaldemokraatia kodanlise demokraatia fashiseerumist ja seab demokraatia maad põhimõttelikult vastu faschistliku diktatuuri maadele.“

On vaja noorsoohulkades sügavat arusaamist kasvatada, et

„faschistlik diktatuur ei ole kodanlise demokraatia paratamatuks ajajärguks kõikidel maadel. Tema ärahoidmise võimalus oleneb võitleva proletariaadi jõust, mida kõige rohkem halvab sotsiaaldemokraatia laostav mõju, kes kodanlise sotsiaalne peatugi on ja selleks jääb.“

Marksistlik-leninliku teooria alusel, konkreetsete näidete ja faktide alusel on vaja noorsoohulkades kodanlise demokraatia põhiolu paljastada. On vaja Nõukogude Liidu näitel noorsoole arusaadaval keelel *proletaarse* demokraatia põhiolu selgitada.

Iga komnoorsoo-ühinglane peab kindlalt meeles pidama Kominterni näpunäiteid selle kohta, et on olemas ainult üks tee — võitlus igasuguse kodanlise diktatuuri kukutamiseks. Kommunistliku Internatsionaali peajuhtsõna selles võitluses on — *nõukogude võim*. Nõukogude Liidu elava eeskujuna najal peab noorsoole näitama, et nõukogude võim maakera ühel kuuendikul töötava noorsoo orjastamise ning majandusliku ja poliitilise rõhumise on hävitanud ja selle kogu ilmas hävitab; et ta mitte ainult sun-



dusliku töö ja õpipoisi orjastava süsteemi ei kaota, vaid noorsoole ka kindlustab töö, töökaitse, kuue- ja neljatunnise tööpäeva, võrdse töö eest võrdse tasu, neljanädalise puhkuse palga edasisaamisega, materjaalse heaolu ja füüsilise tervendamise. Nõukogude võim reorganiseerib ametiõppuse, võimaldab igale noorele töölisele kõige lühema ajaga temale tarviliku ja teda huvitava kvalifikatsiooni saada. Nõukogude võim avab kõikide õppeasutuste ukseid ja tee tööstuse, põllumajanduse, teaduse, tehnika jne juhtivatele kohtadele. Ta kindlustab töötavale noorsoole aktiivse osavõtu kogu riigi elust, sotsialistlikust ehitusetööst.

Komnoorsoo-ühinglased peavad kogu oma tööd nii tegema, et ikka enam tõuseks noorsoo revolutsioonilik aktiivsus, tema osavõtmine klassivõitlusest. Komnoorsoo-ühinglased peavad kompartei juhatuse all noorsoo hulgal *õigel ajal* võitlusele viima nende igapäevaste majanduslike nõudmiste eest, ametiühingute, töölisajakirjanduse, töölistemajade, tööliste koosolekute, streigivabaduse kaitsmisele, organiseerides protesti-meeleavaldusi, streike, koondades ühist võitluseväerinda faschismi vastu, nõukogude võimu eest.

3. Komnoorsoo-ühing on kohustatud oma massilist tööd nii korraldama, et praegu vahenditult nutele revolutsioonidele ja sõdadele ülemineku ajajärgul laialised noorsoohulgad juba organiseeritud oleksid *aktiivseks võitluseks imperialistliku sõja ja tema ettevalmistuse vastu*, imperialistliku sõja kodusõjaks muutmiseks, Nõukogude Liidu ja Hiina nõukogude vabariigi ennastohverdavaks kaitsmiseks. Sõjahädaohu oportunistliku alahindamise vastu võideldes peab komnoorsoo-ühing kodanluse iga sammu sõja ettevalmistuse alal paljastama, peab selle ettevalmistuse vastu võitlema ja oma poliitilist haridustööd *sõjaväes*, aga samuti ka *nekrutite* hulgas kõvendama. Samuti on vaja kõvendada ideoloogilist võitlust patsifismi vastu. KNITK kiidab heaks komnoorsoo-ühingute kohalike organisatsioonide algatuse ja aktiivsuse Pariisi rahvusvahelisest ja Ameerika rahvuslikust noorsoo-kongressist, — millel sõja ja faschismi vastu võitlemine eesmärgiks — osavõtmises ja neile ettevalmistuses. Sõja- ja faschismivastaste komiteede loomisest ja saadikute valimisest aktiivselt osa võttes, sotsialistlikkudesse, reformistlikkudesse ja teistesse organisatsioonidesse ühinenud noorsoo koosolekutel käies on paljud komnoorsoo organisatsioonid ühise väerinna kindlustamise ja KNITK detsembripleenumi otsuste realiseerimise alal taga-

järgi saavutanud. Kuid need on ainult esimesed sammud. On vaja saavutatud tagajärgi ja sidet noorsoohulkadega kindlustada ja *noorsoo ühist väerinda võitluses tema majanduslike huvide ja poliitiliste õiguste eest, faschismi ja sõja vastu, veel enam laiendada*.

4. KNI täidesaatekomitee kutsub otsustavate klassivõitluste ja imperialistlike sõdade eel noorsoo kommunistlike organisatsioonide üles kogu jõudu ja energiat mobiliseerima võitlusele ühise väerinna loomiseks.

Luues ja kõvendades töötava noorsoo ühist väerinda *võitluses* tema majanduslike ja poliitiliste huvide eest, *võitluses* faschismi ja sõja vastu, mitte latvade-vahealiste läbirääkimiste teel hulkade seljataga, vaid luues teda altpoolt, on hulkades vaja II Internatsionaali ja SNI pankrottijäänud juhatust lõpuni paljastada.

Tõelikult kodanlusega tagurlist ühist väerinda organiseerides ja seda ühtsusest ja demokraatiast tühjade kõlksude tegemisega varjates lõhestavad SNI sotsiaalfaschistlikud juhid, samuti kui II Internatsionaali ja reformistlike ametiühingute juhid, tööliklassi, tasandavad teed faschismile ja valmistavad hulki *imperialistlikele* sõdadele.

Ikka enam viskavad nad sotsialistlikest noorsoo-organisatsioonidest välja neid, kes ühes revolutsioonilike töölistega, kommunistidega ja komnoorsoo-ühinglastega mitte sõnades, vaid tegelikult noorsoo tööpalgale kallaletungimise vastu (ettevõtjate poolt), nälja ja viletsuse vastu, faschismi ja sõja vastu võitlema hakkavad.

Kasvavat revolutsioonilik-opsitsiooniliku liikumist sotsnoorsoolaste ridades peab aktiivselt toetama. On vaja ühes nendega, õlg õla kõrval, all ühised võitluseorganisatsioonid luua ja kurnamise ning rõhumise vastu, noorsoo faschiseerimise ja militariseerimise vastu võidelda. On vaja neile selgeks teha, et nende juhtide tee faschismi ja sõja tee on. Ei tule ootama jääda, kuni SNI lõpulikult laguneb ja kokku variseb, vaid on vaja kommunismi poole, oma ridadesse, võita kõike, mis on ausat ja revolutsiooniliku noorsoo hulgas, kes veel sotsialistliku ja reformistliku mõju all seisab.

Kõige otsustavamalt võitlust peab kuulutama Kominterni poliitika oportunistlike moonutuste vastu, mis komnoorsooühingu näo tema võitluses ühise väerinna eest kinni mätsivad ja hulkades sotsiaaldemokraatlike illusioone kinnitavad.

Ei tohi sallida niisuguseid KNITK detsembripleenumi otsuste kõige jämedamaid moonutusi ja poliitilisi vigu nagu tehti:

*Saksamaal*, kus üksikud komnoorsooühinglased selle asemel, et sotsnoorsooühinglaste ees küsimust ühisest võitlusest ja nende *ületulekust* komnoorsooühingusse kindlalt ja selgelt üles seada, — ise nende pankrottijäänud ja lagunevaid organisatsioone kindlustasid, selle asemel, et neid ja üksikuid liikmeid komnoorsooühingusse üle tuua;

*Tshehoslovakkias*, kus komnoorsooühing selle peale „lootes“, et sotsnoorsooühing tema ühise väerinna ettepaneku vastu võtab, oma poliitilise näo ära kaotas, võitluse sotsiaalfaschismi vastu lõpetas ja revolutsiooniliku noorsoo sabassõrkijaks osutus;

*Prantsusmaal*, kus komnoorsoo juhatuses olnud ja hiljemini paljastatud oportunistid, kes sotsnoorsooühingu juhatuse manöövreid läbi ei näinud, ühise väerinna üle latvadevahelisi läbirääkimisi pidasid, millega nad ühingu detserganiseerisid, kes oma võitlust altpoolt ühise väerinna loomise eest nõrgendas;

*Austrias*, kus komnoorsooühing, oportunistlikku liikumist sotsnoorsooühingus toetades, küllalt aktiivne ei olnud võitluses sotsnoorsooühingu revolutsioonilikkude elementide oma poole võitmises ja nii sotsnoorsooühingu juhatuse manöövrite kui ka keskvoolu opositsiooni paljastamises.

Ühes sotsnoorsoolastega ühise väerinna asutusi luues ühiseks võitluseks noorsoo palga alandamise vastu, tööpuuduse puhul toetuse rõõvimise vastu, töötava noorsoo igasuguste töö- ja elutingimuste halvendamise vastu, faschismi ja sõja vastu, toetades kasvavat opositsioonilikku liikumist sotsnoorsooühingute organisatsioonide ridades, on vaja, klassivõitluse ja noorsoo revolutsioniseerumise tingimustega arvestades, sotsnoorsooühinglaste ette otsekohe küsimus nende ja üksikute allorganisatsioonide komnoorsooühingusse ületulekust üles seada.

5. Komparteide peaülesanne on tööliklassi ja järelikult ka noorsoo enamuse oma poole võitmine.

Kuid paljude komnoorsoo-organisatsioonide tegelikus töös ei ole küllaldast *võitlust töölisnoorsoo eest*.

Peale KNITK detsembripleenumit (1932. aastal) pole võitluses Kominterni juhtsõna teostamise eest — iga valmistusliku parteirakukese juurde komnoorsooühingu rakukene luua — otsustavat edu saavutatud. Inglismaal „tühistati“ see juhtsõna mitte ilma üksikute parteiorganisatsioonide teadmata.

Prantsusmaal, nagu mitmel teiselgi maal, ei seatud seda konkreetset ülesannet võitluses töölisnoorsoo eest samuti, kui ühte parteilaste ja komnoorsooühingute organisatsioonide peaülesannet, mitte üles. Võitluses töötava noorsoo pärast on vaja iga valmistusliku rakukese juurde komnoorsooühingu rakukese loomises *põhjalik* murrang läbi viia. Kõikide komnoorsooühingute organisatsioonide töö, ja kõigepealt nende juhtivate asutuste töö on vaja allutada võitlusele töölisnoorsoo pärast; *iga komnoorsooühinglane peab selle juures kindlalt meeles pidama, et tema autoriteet on siis kindel ja kõrge ja et ainult siis rakuke võib areneda ja autoriteetne olla, kui noorsugu näeb, et komnoorsooühinglased mitte ainult sõnades agitöörida ei oska, vaid ka tema võitlust tema enda igapäevaste, kõige väiksemate majanduslikkude nõudmiste ja tarvete eest tegelikult organiseerida oskavad.*

6. KNITK detsembripleenum näitas:

„Komnoorsooühing peab SNI organisatsioonides, reformistlikkudes, faschistlikkudes, sündikalistlikkudes, kristlikkudes, militaristlikkudes jms organisatsioonides oleva töötava noorsoo hulkade pärast võitlemise ignoreerimise ja sektantliku allahindamise täie enamliku püsivuse ja järjekindlusega likvideerima, tõmmates nende organisatsioonide liikmeid klassivõitlusesse altpoolt ühise väerinna alusel ja tehes nende hulgas aktiivset revolutsioonilikku massilist poliitilist tööd.“

See KNITK näpunäide pole veel kõikide komnoorsooühingute organisatsioonide massilise töö aluseks saanud.

Iga komnoorsooühinglane peab aru saama, et võimata on edukat võitlust pidada noorsoo faschiseerimise ja militariseerimise vastu, ilma et töötataks hulkades, kes kodanliste, faschistlikkude, reformistlikkude ja spordiorganisatsioonide laialisesse võrku on koondatud ja samuti nende seas, kes töökohustuse alla on surutud. Eriti on vaja tähelepanu koondada tööle noorsoohulkade seas, kes *reformistlikkudesse, faschistlikkudesse, kristlikkudesse ja sündikalistlikkudesse ametiühingutesse* kuuluvad.

Peab tegelikult niikaugele jõudma, et mitte ühtegi hulgalist noorsoo organisatsiooni, mitte ühtegi töökohustuse laagrit ei oleks, kus ühise väerinna asutus, faschismi- ja sõjavastase võitluse komiteesid poleks loodud, kommunistlikkude ajalehete tellijaid ja lugejaid, marksismi-lenini-



nismi uurimise ringe jne ei oleks. Massilise poliitilise töö arendamise otsustavaks momentiks massiliste kodanliste noorsoo-organisatsioonide sees ja sunnitöölaagrites on komnoorsoo-ühinglaste gruppide, fraksioonide ja rakukeste loomine ning kõvendamine. Kõikide komiteede liinis peab organiseerima *igapäevase* juhtimise neile komnoorsoo-ühinglastele, kes massilistes organisatsioonides töötavad, ja selle eesmärgi jaoks erilised instruktorite kaadrid välja eraldama.

Otsustavalt kõvendama peab tööd *töotu noorsoo* seas, peab arendama massilist tööd *õppijate*, seal hulgas ka *laste* seas ja põhjalikult parandama tööd *tütarlaste* hulgas, tõmmates neid noorsoo revolutsioonilikkude liikumisse. Mitte ainult kõvendama, vaid paljudel maadel tõepoolest alustama peab tööd *sulaste*, *talurahva* ja eriti *rahvuslikult rõhutud* töötava noorsoo laialiste kihide hulgas. Kuid ei pea piirduma mitte ainult komnoorsoo-ühingute organisatsioonide loomisega ja laiendamisega, vaja on kõikidel maadel legaalsete ja poollegaalsete *massiliste* noorsoo-organisatsioonide laialist võrku arendada.

Massilist tööd arendades on vaja kõige lühema ajaga lõpp teha komnoorsoo-ühingute organisatsioonide sektantlikule kinnisusele ja laialistest noorsoohulkadest isoleeritud olekule, eriti Inglismaal, Austrias ja Norras.

Kõikide kommunistlikkude noorsooühingute esmajärguliseks ülesandeks on võitlus, et likvideerida suur vahe nende ühingute organisatsiooniliku arenemise ja noorsoo koondamise ning kasvava kommunistliku mõju vahel.

On vaja enamlikult võidelda kasvava kommunistliku mõju ja tööliste ning töötava noorsoo hulkade seas tõusva revolutsioonilikkuse kindlustamise ja organisatsiooniliku kujundamise eest.

7. Ühing peab viibimata komnoorsoo-

ühingute *organisatsioonide endi töö sisu, vormide ja meetodite ümberkorraldamise teostama*. KNI paljudes sektiioonides suhtuti vormaliselt sellesse täidesaatekomitee detsembripleenumi näpunäitesse, et tööd algatuse arendamise ja kõikide komnoorsoo-ühingu liikmete aktiivsuse teostamise alusel, *ühingu sisemise demokraatia ja enamliku endaarvustuse alusel* ümber korraldada.

Niisugust olukorda, et paljudes organisatsioonides väike aktiivikiht endiselt püüab liikmete hulkade eest töötada ning nende aktiivsust ja isetegevust asendada, ei tohi kauem enam sallida. Kõikide juhtivate asutuste, eriti legaalsete organisatsioonide, töö on vaja hulkade kontrolli alla panna ning tõepoolest isiklik poliitiline vastutavus maksma panna, ja mitte ringkirjalik ning bürokraatlik, vaid *elav ja konkreetne juhtimine* teostada. Massilises töös võitluses partei poliitika eest on otsustavalt vaja ära proovitud *noori tööliste kaadreid* ette nihutada. Organisatsiooni kõikides lülides on vaja *parteilist juhtimist* kõvendada ja parteiline südamik tugevamaks teha.

Kõikides KNI sektiioonides — ilma erandita — peab arendatama enamlikku võitlust XIII pleenumi juhtnõuude teostamise eest selle kohta, et

„kogu olukord nõuab komparteilt põrandaaluste, *kaadrite* õigeaegset ettevalmistust, tõsist võitluse organiseerimist *provokatsiooni* vastu, kõige karmimate *konspiratsiooni* meetodite ühendamist *hulkadega* kõige paremate sidemete maksimaalse kindlustamisega, skematismi ära võitmist illegaalse organisatsiooni enda töös ja struktuuris.“

Kõikides KNÜ-s on vaja arendada Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini proletariaadi revolutsiooni teooria sügavat uurimist ja saavutada tema enamlikku tarvitamist igapäevases võitluses.

## Põllumajanduse seisukord ja agraarkriis Eestis

Põllumajandus Eestis on pärast ilmasõda, nagu rahvusvaheline kapitalismgi, kolm arenemisjärku läbi elanud: esiteks, pärast-sõjaaegse kapitalismi kriisi esimese ajajärgu, teiseks, kapitalismi osalise stabilisatsiooni ajajärgu, ja, kolmandaks, uue kriisi ja stabilisatsiooni lõpu ajajärgu. Need kolm arenemisjärku rahvamajanduses leiavad põllumajanduse alal käsitust kui pärast-sõjaaegse agraarkriisi ajajärk, sest ilma-sõjast alates, elab maailm sügavat agraarkriisi läbi, mis vahetevahel teravnedes, siis jälle pehmenedes tänini on kestnud, eriti viimastel aastatel süvenedes.

Eesti põllumajanduse seisukorda pärast-sõjaaegse kapitalismi esimese kriisi ajajärgul iseloomustas kõigepealt põllukultuuride külvi madal seis, sõjaeelsete võrreldes: 1919. a. moodustas rukki külvipind ainult 84,1% sõjaeelsetest, odra külvipind — 82,1%, kartuli külvipind — 72,3%, lina külvipind — 32,7%, ning ainult kaera külvipind ületas 6,7% võrd sõjaeelset taseme, ja isegi 1924. a. veel on üksikute põllukultuuride külvipind tuntavalt sõjaeelset tasemest madalam — peale kaera, mille külvipind sõjaeelset taseme 26,7% võrd ületas.

Selle vastu ületab kariloomade arv 1924. a. juba sõjaeelset taseme: hobustel — 26,8%, lehmadel — 29,8%, lammastel — 17,3% ja sigadel — 4,7%, mis näitab, et põllumajanduses jätkub juba sõja eel nähtavale tulnud karjamajanduslik kallak.

Venemaast lahkulöömisega kaduma läinud põllumajandusturgude asemel hakatakse otsima uusi turgusid.

Põllumajanduse tõstmise sõjaeelsetele tasemele, mis sündis käsikäes põllumajanduse inventari ja tehnika uuendamisega, kunstväetisainete ja loomade jõutoidu muutmise kasvuga, leidis maad peamiselt kulakute ja jõukate talupoegade majapidamistes, kehvemate keskmikkude, kehvtalurahva ja põllutöölise hulkade jõhkra kurnamise alusel, sest maatõrahva tööpalgad seisid sõjaeelsete võrreldes õige madalal: paremini tasuvatel põllutöölistel, näit., oli tööpalk 1922. a. — 71,3%, keskmiselt tasu-

tavatel põllutöölistel — 50,3% ja madalamal palgalistel põllutöölistel — 33,9% sõjaeelset tasemest, kuna tähtsamad tarbeained 55,5% võrd kallimad olid, kui enne ilmasõda.

Niisugune töörahva kurnamine võimaldas kulaklikul ja jõukal talurahval isegi teatavat kapitali koguda (näit. hoisummade kasv ühispankades 645 tuh. kroonilt 1919. a. 6.785 tuh. kroonini 1924. a.), löi eelduse kapitalismi arenguks osalise ja ajutise stabilisatsiooni ajajärgul.

Põllumajanduse arengut sel viimati nimetatud ajajärgul iseloomustab kõigepealt finantskapitali hoogsam põllumajandusse tungimine ja sellega ühenduses suurem tähelepanu põllumajandusele ka valitsuse majanduspoliitikas, mille tagajärjeks oli põllumajanduse toodangu tuntav tõus üle sõjaeelset taseme, peamiselt karjanduse alal, kuna teravilja- ja linakasvatus madalamale langes.

Väliskaubanduses, nimelt väljaveos, hakkavad põllumajanduse, eriti karjasaadused võrdlemisi suurt, isegi juhtivat osa etendama. Võrdlemisi soodus rahvusvaheline turukonjunktuur annab omakord hoogu põllumajanduse arenemisele karjamajanduse, nimelt piimakarjapidamise sihis. Seda kinnitavad arvud loomadepidamise kohta: kuna hobuste arv 1929. a. 1,9%, lammaste arv 23,2% ning sigade arv 3,1% madalam oli kui 1924. a., oli veiste arv samal ajavahemikul suurenenud 29,5% võrd, lehmade arv koguni 31,1% võrd.

Samal ajal võib märkida ka kodulindude kasvatamise suurt tõusu, näit. 1924. a. kuni 1930. a. 81,1% võrd.

Nende nihkumiste tagajärjel langes põllusaaduste erikaal põllumajanduse üldtoodangus 40,9%-lt 1923/24. a. 30,1%-ni 1929/30. a., karjanduse toodangu erikaal aga tõusis sama aja kestel 59,1%-lt 69,9%-ni ehk 10,8% võrd, mis näitab, et karjandus kapitalismi osalise stabilisatsiooni ajajärgul mõõduandvaks, juhtivaks valmistuseharuks põllumajanduses tõusis.

Ühenduses finantskapitali põllumajandusse tungimisega kasvab ka monopool-



sete organisatsioonide mõju, peamiselt põllumajandusliikude saaduste ostu ja müügi korraldamise alal. Näiteks läheb või väljavedu Eestis peamiselt põllumeeste keskseltsi „Estoonia“ kätte, kes juba 1928. a. 57,1% kogu väljaveetavast võist väljamaale saatis, kõik teised (arvult neli väljaveepäri) kokku ainult 42,9%.

Või väljavedu oli kasulik äri ning andis spekulantidele-eksportööridele 15,6 senti keskmiselt kilogrammi pealt, mis 1925—29. aastate kestel 5 mln. krooni välja tegi. Head sissetulekut spekulantidele ja marodööridele andis võiga kauplemine ka siseturul. Suurmüügil „teenisid“ kauplejad või kilogrammi pealt 1927. a. 4,3 senti, 1929. a. 14 senti, väikemüügi kauplejad said 1927. a. 6 senti ja 1929. a. 10 senti kilogrammi pealt vaheltkasu.

Ei ole ime, et niisuguse koorimise juures talupojad, kes suure suuga lubatud ja kuulutatud kasude lootel karjapidamise ja piimaasjanduse edendamiseks kõrgete protsentidega laenusid olid teinud, nüüd võlgade kustutamise ja laenu protsentide tasumise peale mõteldagi ei saanud, vaid võlakoorem aina edasi kasvas ja 1932. a. 115 mln. kroonini ulatas, millest suurem osa, täpselt 57,3%, erapankadelt saadud laenud olid. See laenukoorem ei jagunenud muidugi mitte ühetasaselt talurahva üksikutele kihtidele. Absoluutselt või üldsummalt tuleb kõige rohkem laenusid muidugi jõukate ning kulaklik-kapitalistlike majapidamistele. Kuid vastavalt varanduse väärtusele jagunevad talupoegade võlad (keskmiselt) järgmiselt: kehvikute majapidamiste võlakoorem moodustab 49,6% nende varanduse väärtusest, keskmikkudel 36,5% ja kulakutel 33,6%. Tegelikult on muidugi igas talurahvakihis madala, keskmise ja kõrge võlakoormaga majapidamisi, kuid viimaste erikaal on kulakute ja jõukate talupoegade hulgas tuntavalt madalam, kui keskmikkude ja kehvikute hulgas. Sellepärast näemegi, et pankrotti jääb suuremalt osalt võlgadega koormatud kehvikute ja keskmikkude majapidamisi, kuna jõukad ja kulaklikud kapitalistlikud majapidamised oma põllumajanduse saaduste müügi parema korralduse juures, samuti ka valitsuselt toetuse ja soodustuste saamise tagajärjel oma majapidamistes suudavad mitte ainult otsotsaga välja tulla, vaid isegi — põllutööliste ning kehvide kihtide kurnamise suurendamise teel — tihti peale tuntavat ülejääki saada, eriti kapitalismi stabilisatsiooni ajajärgul. Selle tõestuseks on, muu seas, hoiusummade kasvamine ühispankades, mis tõusid 6,8 mln. kroonilt

1924. a. 26,5 mln. kroonini 1930. a. ehk 3,9 korda. See oli võrdlemisi kiire kapitalide kuhinemise ajajärk maal, ja ta ületab kuhinemise tempode poolest isegi kuhinemise linnades, sest erapankade hoiusummad suurenesid samal ajavahemikul 16,4 mln. kroonilt 46,2 mln. kroonini ehk 2,9 korda.

Ülaltoodud tõsiasiad kinnitavad, et osalise ja ajutise stabilisatsiooni ajajärgul Eesti põllumajanduses, samal ajal, kui osa jõukaid ja kulaklik-kapitalistlike majapidamisi rikastus, samal ajal põllutööliste ja poolproletaarlaste ning kehvtalurahva hulkade kurnamise süvenemise ning nende ostuvõime allasurumise tagajärjel nende elamistase ikka madalamale langes ja seega kapitalistliku valmistuse põhimine vastuolu töö ühiskondliku iseloomu ja tema saaduste eraomandusliku omandus-vormi vahel järjesti süvenes. Seega löi kapitalismi osaline ja ajutine stabilisatsioon rea eeldusi agrariikriisi teravnemiseks ja süvenemiseks, mis eriti hoogsalt maad võtsid 1929. a. alates, mil tööstuskriisi ühte põimus agrariikriisiga ja ilmaturu kaudu viimasele hakkas mõju avaldama. Nii on siis praegune põllumajanduslik kriis Eestis lahutamatu osa pärastõjaegsest üldisest agrariikriisist, mis tingitud on:

esiteks, põllumajandussaaduste ülevaalmistamisest, mis viis müümata kaupade määratusuurele kuhinemisele, kuna miljonid töötavad hulgad nii linnas kui maal nälgid; ja

teiseks, madalatest ja laostavatest suurmüügihindadest talurahvale ja kõrgetest üksikmüügihindadest linna töörahvale;

kolmandaks, „kääridest“ ehk vahest põllumajandussaaduste ja tööstuskaupade hindade vahel jm.

Praeguse agrariikriisi kutsusid seega esile samad peamised põhjused ja vastuolud, mis olid sõjaeelsetegi agrariikriiside põhjuseks. Tema alus ja põhjused, samuti kui teistelgi „ülevaalmistussüsteemide“ majanduskriisidel peituvad kapitalistliku majanduse süsteemis eneses“ (Stalin). Kuid pärastõjaegsel agrariikriisil on ka rida iseäraldusi. Need tulevad sellest, et praegune agrariikriis areneb imperialismi tingimustes ja sealjuures imperialismi tingimustes kapitalistliku süsteemi üldise kriisi ajajärgul. Siit järgneb, et pärast ilmasõda alanud ja seni kestev ja süvenev agrariikriis on lahutamatu osa kapitalistliku süsteemi üldkriisist, tema mädanemise nähe.

Need pärastõjaegse agrariikriisi üldised seadused on maksivad ka Eesti kohta, kuid peale selle leidub siin ka rida koha-

likke iseäraldusi ja omapäraseid jooni, mis teda teiste maade kriisist eraldavad.

Agraarkriisile Eestis avaldavad kõigepealt õige tuntavat mõju kõrged ebaproduktiivsed kulutused, mis ühenduses on maareformi teostamisega, suurmajapidamistelt väikemajapidamistele üleminekuga ja n. n. „daniseerimise“ poliitika teostamise kulud.

Mõisate tükeldusega käisid kaasas määratusuured kulutused uute ehituste peale talumajapidamistes, põllutööriistade ja masinate muretsemise peale, elusa inventari peale; tasumaks parunitele võõrandatud maade eest ja maksud eesti tõusikkodanlusele „maareformi teostamise kulude“ katteks. Pealeselle olid uutel maapidajatel kanda rendimaks (hiljem väljaostumaks) ja mitmesugused riigi- ning kogukonnamaksud. Kõik need asjaolud mõjusid üldistele kriisipõhjustele kaasa ja aitasid talurahva võlakoorimat suurendada, eestkätt jälle kehvikutel. Talumajapidamiste võlakoorima uurimise andmed kinnitavad, et majapidamistes kuni 10 ha moodustavad suure ja väga suure võlakoorimaga majapidamised 56,2% kõikidest selle rühma võlastunud majapidamiste üldarvust; majapidamistes 10—20 ha — 49,7%, 20—30 ha — 47,8%, 30—50 ha — 38,4% ja majapidamistes üle 50 ha — 37,2%. Suur osa neist taludest on võlastunud üle oma kandejõu ja ei suuda võlgasid harilikul teel kinni katta. Täitsa õieti märkis sm. Kollarov Kominterni täidesaatekomitee XII pleenumil seda tõsiasja, et „talurahva eraomandus on vapustatud, väikeomanik ei ole enam tõelik, vaid ainult vormalne omanik. Kõikjal on käimas praegu talurahva varanduse hulgaline mahamüümine oksjonitelt maksude ja võlgade tasumiseks, talupoegade hulgaline väljatõstmine kohtadelt rendi maksmata jätmise pärast jne“.

Talurahva eraomanduse alused on ka Eestis vapustatud. Suurem osa kehvi- ja keskतालurahvast ei ole enam tõelik, vaid ainult vormalne omanik.

Eriti raskelt lööb agraarkriis riigimaade rentnikkude pihta, kes kõige enam koorimatud on võlgadega, maksudega, rendiga ja tasumaksimisega parunitele võõrandatud maade eest, kui ka väljaostumaksudega, mis viimastel aastatel ikka enam ja enam rendimaksu asemele astuvad. Maa pärisomanduseks ostmine teeb ühtlasi tee vabaks maade koondamisele jõukate ning külakurnade kätte. See protsess näib eriti kiiresti arenevat nüüd kriisi süvenemise tagajärjel, mis maade jõukate kihtide

kätte üleminekut kiirustab, kusjuures pangad tihti vahejaama osa etendavad.

Ebaproduktiivsed kulutused on seega tähtsamaid tegureid agraarkriisi süvenemise alal Eestis, tegureid, mis, ühenduses põllumajandussaaduste hindade langemisega, talurahva raskusi õige tuntavalt suurendavad.

Kuid kõrvuti nende olulikumate põhjustega on veel rida teisi, mis talurahva majapidamiste sissetulekute vähenemist mõjutavad ning seega põllumajanduse kriisi süvenemisele kaasa aitavad. Siin tuleb märkida suurtööstuse langust, tööstuseproletariaadi vähenemist poole võrd, tööliste ja teenijate tööpalkade langemist, linna ja maa väikekodanliste kihtide vaesestumist jne, mis järsult laialdaste töörahvahulkade ostuvõime langemisele ja, vastavalt sellele, põllumajandussaaduste nõudmise vähenemisele siseturul viivad.

Eestis teravnes see põhimine vastuolu eriti ka selle tagajärjel, et Eesti Venemaast lahkulöömisega määratusuure vene turu kaotas, mis varemalt peamiseks Eesti põllumajandussaaduste tarvitajaks oii olnud. Siia, eestkätt Peterburi turule, saadeti suurem osa eesti piimasaadusi, liha, kartuleid jne. Võtame näiteks kas või kartuli, mis oli tooraineks piiritusetööstusele, mille saadused leidsid peamiselt turgu Venemaal. 1913/14. a. tarvitas piiritusetööstus Eestis aastas 12,5—20 mln. puuda kartuleid ning valmistas aastas 229 mln. kraadi piiritust. Sellest läks 85% Peterburi turule. Nüüd valmistab Eesti ainult 20 mln. kraadi piiritust, milleks ainult 1,5 mln. puuda kartuleid tarvitatakse.

Peaaegu samasugusesse seisukorda sattus linakasvatuse ja seakasvatuse.

Agraarkriisi järsk teravnemine algab Eestis ühenduses korduvate ikalduseaastatega, mis talumajapidamiste seisukorda eriti raskendasid, ja millega ühte sattus hindade järsk langemine maailmaturul 1929/30. a. alates, mis kogu põllumajanduse sügavasse ja teravasse kriisikeerisesse tõmbas.

Missugusel määral põllumajandussaaduste hindade langemine maailmaturul nende saaduste hindade langust Eestis sisemistel turgudel mõjutas, seda näitavad järgmised andmed: kui võtta 1928. a. hinnad 100, siis olid suurmüügi hinnad Eestis 1933. a. langenud: rukkil 28,7%, nisul — 16,7%, kartulitel — 61,7%, piimal — 62,4%, munadel — 42,5%, sealiha — 67%, loomaliha — 50% ja lindadel — 75,2%. Seesugune põllumajandussaaduste hindade langemine mõjus



otsekohe talurahva ostuvõimele, mis 1930.—1931. a. langes 15%, 1931/32. a. — 31%, 1932/33. a. — 44% ja 1933. a. esimesel poolel — 50% alla 1929/30. a. taseme. Siia juurde tuli sisemise turu kitsenemine tööstuskriisi ja agraarkriisi läbipõimimise tagajärjel, agraarkriisi ühtesattumise tagajärjel tööstusekriisiga.

Sellest kõneleb väga uskumapanevalt tööpalga fondi vähenemine. Kui võtta suur- ja kesktööstuse tööliste, põllutöölise, ametnikkude ja teenijate üldine palgafond, siis vähenes see 113,5 mln. kroonilt 1929. a. 81,2 mln. kroonini 1932. a. ehk 29% võrd, kusjuures kõige enam vähenes põllutöölise palgafond — 17,2 mln. kroonilt 1929. a. 8,6 mln. kroonini 1932. a. ehk 50%; sellele järgneb suur- ja kesktööstuse tööliste palgafondi vähenemine — 22,8 mln. kroonilt 1929. a. 15,7 mln. kroonini 1932. a. ehk — 31,2% võrd, kõige vähem vähenes ametnikkude ja teenijate palgafond — 73,5 mln. kroonilt 1929. a. 56,9 mln. kroonini 1932. a. ehk 23% võrd.

Ei saa nimetamata jätta veel ühte asjaolu, mis agraarkriisi süvenemisele ja talurahva seisukorra halvenemisele tugevasti kaasa mõjus; see on töötava talurahva kurnamise süvenemine sellega, et kõrvuti põllumajandusesaaduste hindade langemisega, tööstusesaaduste hinnad palju aeglasemalt langesid, mille tagajärjel n.n. „käärid“ tekkisid. Talurahva müügiainete hinnad olid, 1925—1929. a. keskmistega võrreldes, 1933. a. keskel 65% võrd langenud, tööstusesaaduste hinnad aga ainult 30% võrd. Nii said linna suurkodanluse monopoolsed ettevõtted nende „kääride“ kaudu suurt lisakasut talurahva arvel.

Kriisi mõju Eesti põllumajandusele tuleb kõigepealt nähtavalt külvipindade liikumises, kus eestkätt toiduteraviljade külvipinna kasvu näeme: 1925—29. a. keskmiste andmetega võrreldes on 1933. a. suurenenud talinisu külvipind 58,3% võrd, suvinisu külvipind — 213% võrd, rukki külvipind — 6,3% võrd, üldse kokku 23,8% võrd.

See toiduteraviljade külvipinna võrdlemisi kõrge juurdekasv on seletatav rukki- ja nisumonopoli maksmapanemisega, mille tagajärjel toiduteraviljade sissevedu seisma pandi, ja valitsus siseturul rukkeid kõrge hinnaga hakkas üles ostma, mille tagajärjel rukki ja nisu hinnad siseturul keskmiselt ligikaudu 2—3 korda kõrgemaks tõusid, kui ilmaturul. See oli valitsuse otsekohe ja kaudne toetus hallparunitele, et neid kriisis põhja vajumast hoida. Riigi otsekohe toetus hallparunitele rukkimo-

nopoli teel tõusis üle 5 miljoni krooni. Kaudselt andis hinnatõus siseturul veelgi mõne miljoni ligi. See oligi, mis nende viljade külvipinda nii tuntavalt laiendas.

Kuid kõrvuti toiduteraviljade külvipinna laienemisega tuleb märkida söödateraviljade tuntavat vähenemist, eriti aga tehniliste kultuuride külvipinna võrdlemisi suurt langust. Söödateraviljade üldine külvipind langes 1929. a. kuni 1933. a. 28% võrd, seal hulgas odra külvipind 10,5% võrd, kaera külvipind 49% võrd jne. Eriti kohutavalt langes aga lina külvipind — 55,6% võrd.

Huvitav on ka saagi langus ühe hektari kohta, mis sellest on tingitud, et ühenduses rukki- ja nisumonopoli maksmapanemisega jõukates ja kulaklik-kapitalistlikkudes majapidamistes neid kultuurisid laudasõnnikuga rohkem väetama hakati, väetisainete sissevedu kriisi süvenemisega aga vähenes (41.413 tonnilt 1928. a. 10.000 tonnini 1933. a. ehk enam kui 4 korda).

Nii käis külvipindade struktuuri muudatuste kõrval, mis selles seisid, et toiduteraviljade külvipinna erikaal tõusis, söödateraviljade, veel enam aga tehniliste kultuuride külvipinna erikaal langes, — ka põllumaa tuntavalt nõrgem väetamine.

Viimastel aastatel on kriis ka karjandust tabanud. 1925—1929. a. keskmiste arvudega võrreldes näeme, et hobuste arv on vähenenud 1933. a. 1% võrd, veiste arv 1,4% võrd (1932. a. võrreldes), lehmade arv 4,2% võrd (samuti 1932. a. võrreldes), lammaste arv — 34,1% võrd 1932. a. ja 15% võrd 1933. a., sigade arv 30,4% võrd (1925. a. võrreldes), milised arvud lammaste ja sigade kohta isegi 1914. a. tasemest madalamale on vajunud.

Talurahvas haaras kriisi ajal õige tugevasti kinni karjamajandusest ja püüdis selle kindlustamise teel end kriisi vastu kaitsta. Kuid nüüd on ka see põllumajanduseharu roopast välja viidud. 1933. a. hakkas veiste ja isegi lehmade arv langema. Sellele mõjus kaasa või ja teiste põllumajandusesaaduste sisseveo piiramine Inglismaal ja Saksamaal, kindlate, järjesti vähendatavate kontingentide abil.

Kõik see kriisi areng väljendub kõigepealt talurahva sissetuleku õige tuntavas vähenemises, mille kohta siin mõned kokkuvõtlikud andmed toome.

Esiteks. Kriisi tagajärjel vähenes põllumajanduse toodangu rahaline väärtus 223 mln. kroonilt 1929/30. a. 102 mln. kroonile 1932/33. a., s.o. 121 mln. krooni ehk 53,8% võrd.

**Teiseks.** Põllumajanduse turutoodangu väärtus vähenes 113 mln. kroonilt 1928/29. aastal 46 mln. kroonini 1931/32. a., s.o. 67 mln. krooni ehk 59,3<sup>0</sup>/<sub>0</sub> võrd.

**Kolmandaks.** Põllumajandusesaaduste hindade langemise tagajärjel ja turutoodangu väärtuse vähenemise tagajärjel langes talumajapidamiste tasuvus plus 3,43<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-lt 1927/28. a. kuni miinus 1,14<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-ni 1932/33. a., see tähendab, et keskmine sissetulek ühe ha kohta oli 89 krooni, väljaminek aga 94 krooni. Need on muidugi keskmised arvud, mis peamiselt keskmikkude ja kehvikute kohta maksivad on. Sellest ei järgne aga ammugi mitte, et kõik talumajapidamised puudujäägiga töötasid; Eestis on küllalt suuri kapitalistlik-kulaklikke majapidamisi, kus masinaid tarvitatakse, kus põlulitöölise, popside ja kehv-talurahva odavat tööjõudu kasutatakse, kus põldusid väetatakse ja põllumajandusesaadusi organiseeritult turule toimetatakse, ning kus kõige selle tagajärjel võimalik on ka kriisi ajal kasuga töötada.

Kuid seesuguste majapidamiste arvuline erikaal on siiski võrdlemisi väikene. Kaugelt suurem osa talurahva majapidamistest — peamiselt kehvikute ja suurel osal keskmikkudegi majapidamised, ei anna aga mingisugust kasu. Need majapidamised töötavad suurte puudujääkidega. Nad ei suuda oma väljaminekuid katta, kõige tarvilikumaidki sisseostusi teha, maksusid maksta, võlgasid kustutada jne, jne. Kõik see viis aasta-aastalt nende majapidamiste arvu kasvamisele, kes pankadele

laenude ja protsentide maksmise seisma jätsid. 1927. a. oli seesuguseid majapidamisi 2, 1928. a. lõpuks 39, 1929. a. lõpuks — 367, 1930. a. lõpuks — 4424, 1931. a. lõpuks — 17 124 majapidamist ehk 18,1<sup>0</sup>/<sub>0</sub> võlastunud talude üldarvust. Kuid see oli alles kriisi algul. Järgnevad aastad, mille kohta andmed puuduvad ja mil jõukate ja hallparunite majapidamistele laenude tasumiseks terve rida soodustusi anti, oleksid normaalseste tingimuste juures — kriisi vaba arengu juures — selle arvu enam kui kolmekordseks tõstnud. Et selle eest hoida ja hallparunite majapidamisi päästa, andis valitsus rea seadusi, nagu: laenude moratorium, lühiajaliste laenude pikaajaliseks muutmine, laenude ühendamine, „raudvara seadus“, laenuprotsentide alandamine, ümberlaenustamised, kuhu juurde tuleb veel rida muid soodustusi ja otsekoheseid toetusi: maksude alandamine, põllumajanduse saaduste veohinna alandamine raudteel, juurdemaks võihinnale, munade hinnale, peekonile jne, jms.

Kuid kõik need abinõud kannavad ainult ajutist, hädaabinõu iseloomu ega suuda põllumajanduse kriisi põhjusi kõrvaldada, mis peituvad kapitalistlikus valmistuseviisis eneses. Need abinõud olid ja on juhitud peamiselt jõuka ning hallparunliku talurahvakihi seisukorra parandamisele, kuna kehv- ja kesktalurahva seisukord endiselt raskeks jäi ja veel enam halvenes, ning laialdaste talurahvahulkade vaesestumisele ja laostumisele on viinud.

H. Pöogelmann

## NSV Liidu rahupoliitika ja Eesti

Samal ajal kui rahvusvaheline poliitiline õhkkond järjesti pinevamaks läheb, kui uute imperialistlikkude sõdade ja interventsiooni ettevalmistus kapitalistlikke riike palavlikult jõudusid pingutama sunnib, kui imperialistide leeris sadandeid kombinatsioonone hautakse liitude ja blokkide loomiseks, ministrid maalt maale rändavad, et sõja puhuks lepinguosalisi võita, — astub Nõukogude Liidu valitsus järjesti uusi samme rahu alalhoidmiseks, lepingute sõlmimiseks, millel ainukeseks ülesandeks on riikide vahel rahu kindlustada. Kapitalistlikkude maade ajakirjandusest kuuludub nüüd juba tihti peale hääli, mis tahes või tahtmata peavad tunnistama, et samane Nõukogude riik, keda aastaid ja aastaid otsa kui metsikut saagi ahnitsejat, kui maa-

ilma rahu püssirohusalve, kui tüliotsijat kujutati, et samane Nõukogude Liit nüüd kõige suuremaks rahumõtte ja rahupoliitika kandvaks jõuks on saanud. Muidugi, mitte nõukogude poliitika ei ole muutunud, see on algusest peale rahupoliitikana püsinud, kuid muutuma on tihti pidanud ta väliste hindajate vaated.

Sellest Nõukogude valitsuse rahupoliitika andsid tunnistuse kaks sammu möödunud aprillis, kaks sammu, mis otseselt ja kõige elulikumalt *Eesti huvisid* puudutavad. Esimene nendest oli mittekallale tungi lepingu pikendamine Balti riikidega, sealhulgas ka Eestiga, enne selle lepingu tähtaja lõppu, veel uuesti kümne aasta peale, s.o. kuni 1945. a. lõpuni. Teine — ettepanek Saksa valitsusele omavahelise



lepingu sõlmimiseks, millega need kaks riiki vastastikku töotaksid, et nad Balti riikide puutumatus tunnistavad.

Kes tänase päeva oiukorras pisutki lahiste silmadega oskab ringi vaadata, sellele ei tarvitse pikemalt seletadagi, et Balti riigid üheks vastuolude keerdsõlmeks on muutunud, mille hargnemine homme-ülehomme mitte kaugeltni sirgjooneline ei paista. Ühest küljest Rahvasteliidu mõju ja tähtsuse kokkuvarisemine, mis eriti nähtavale tuli Jaapani ja Saksamaa liidust lahkimisega ja Jaapani sõjalaustamisega, mille puhul Rahvasteliit, kes suure kõmuga just selleks loodud pidi olema, et oma liikmete tülvahakordi rahulikult lahendada, nüüd õieti kõrt kõrre peale ei liigutanud, et seda avalikku rõõvsõda, mis otse „jalustrabava“ avalikkusega kõigile rahvusvahelistele lepingutele silmi süilitas, ära hoida. Teisest küljest Hitleri võimuletulek Saksamaal oma selgesti väljendatud poliitikaga, mille juhtõnaks oli: Saksamaa peab ennast idapoolle lajutama! See „idapoolle“ tähendas muidugi Nõukogude Liitu, sest Hitler püüdis ennast — ja püüab tänapäevgi — selleks muinasjutu pühajüriks kujutada, kes jumalast on määratud ja saadetud enamlust maamunalt hävitama; või, õigemini, saksa suurkapitali käsikuna püüdis ta selle kihi rõõvsõja plaani Nõukogude maa vastu kui maailma enamlustest päästvat vägitegu kujutada ja selleks teiselt imperialistlikkudelt riikidelt õnnistust ja toetust saada. Kuid nii või teisiti — sellel itta suunatud rõõvsõja teel eesolevad riigid pidid siis kas lepinguliselt kaasa tulema, või — neid oli vaja võimuga võtta, et neist Nõukogude Liidule kallaletungi hüppelauda teha.

Üks teesiht sellel „tungil itta“ pidi Baltimaade kaudu minema. See oli selge ilma Hitleri ja ta kaaslaste avaliku seletusetagi. Ja eesti kodanlus võis seda saksa faschistide avalikkudestki kirjadedest must valgel lugeda. Aga eesti kodanlus nägi ja teadis ka seda, et see naabritele mitte ükskõik ei ole, kelle huvide tallermaaks Eesti tehakse, nagu sedagi, et Eesti ise otustada ei suuda, kes suurriikidest edaspidi tema peremeheks jääb; lootus Rahvasteliidu kaitsele oli nüüd aga nullini vajunud. Ja meie näeme tuntavat rahutust eesti kodanluse ridades: tehti ja arutati igasuguseid tulevikuvõimalusi, isegi rahvusvaheliste lepingute tegemist, millega Balti riikide puutumatus kindlustatud oleks; kuid arusaadav on, et sel heal algatusel niikauaigasugune reaalne alus puudus, kuni — suurriigid sellest huvitatud polnud. Ja et

seada tol silmapilgul näha ei olnud, siis lõppes eesti kodanluse poliitikatarkus „Päevalehes“ väljendatud põhimõttega: ennast sellele müüa, kes rohkem pakub, ehk, nagu seda täpsemalt üteldi — vaatame, kelle seisukoht meile kindlam paistab, ja sellega ühineme.

Reaalseid samme Eesti seisukoha kindlustamiseks, astus ja pakkus Nõukogude Liidu valitsus oma mittekallaletungi lepinguga, mis juba 1932. a. sõlmiti. Kuid silmanähtavalt olid eesti kodanlusel selle lepingu juures oma isesugused vaated: just 1933. aasta torkab eriti teravalt silma Eesti sõjavalmistuste poolest — siin on sõjaväe kõrgema juhatuse ümberkorraldamine sõja otstarvetele lähemale kohandades; siin on kahe sõjalaeva müük, et nende asemele uusi meresõja vahendeid muretseda; siin on ülemaaline korjandus allveepaatide ja kiirsõidupaatide muretsamiseks jpm. Meie oleme mõndagi korda küsimuse üles seadnud: *kelle vastu* Eesti ennast õieti selkobel relvastab, ja kõigi ta naabrite vahakordi läbi analüüsid ei ole me kusagil ühtki teist naabrit leidnud, kelle vastu see sõjalik ettevalmistus võiks käia, kui — Nõukogude Liit. Ja eesti kodanlus ei jätunud isegi avalikult vähematki kahtlust selle kohta, kus tema ainuke vaenlane ja vastane pidi olema; tuletame meelde kas või samaste sõjalaevade müümisega eriti „kuulsaks“ saanud eesti vägede kindralstaabi ülema kindral J. Tõrvandi artikleid „Päevalehes“, kus otse tänuväärse avameelsusega kõik kaardid Nõukogude riigi vastu lahti tõmmati. Igal võimalikul ja võimatulgi juhtumil osutati ikka ja jälle näpuga ida poole: näe, seal see koletis lõugu laiaili ajab! Sealte see sõjahädaoht maailma — Eestit muidugi eestkätt — ähvardab!

Nõukogude Liidu valitsus tegi oma rahupoliitika tööd edasi, ja möödunud suvel, Londoni halekuulsa majandusekonverentsi ajal, saavutatigi jälle uus lüli sellesse rahupoliitika ahelasse: kallaletungija äramääramise kokkulepe, mille kohta Londonis rea riikidega, seal hulgas ka Eestiga, ühisele arusaamisele jõuti ja see paberile pandi. Kapitalistlik ilm pidi jällegi tunnistama, et Londoni äpardunud konverentsilt ainult Nõukogude väliskomissar Litvinov teatud saavutustega koju sõitis, saavutustega, mis uueks kiviks rahu hoone seinas olid.

Nüüd, 4. aprillil, kirjutati Moskvas eespool märgitud mittekallaletungi pikendatud lepingule alla — Nõukogude Liidu algatusel ja ettepanekul, kes omalt poolt enam

kui kümneks aastaks Balti riikidega rahuliku vahekorra kindlustas. Terve maailma ajakirjandus, kuni kaugele Hiinamaale, märkis selle kui nõukogude rahupoliitika uue edusammu ära, alla kriipsutades selle rahupoliitika tähtsust ja mõju kaugele üle selle lepingu otsekohese ulatuse piiridegi.

Eestile oleks see igatahes otse elulikult huvi pidanud pakkuma, eesti avalik hää sellest küll kõige kõvemini kõnelema. Kuid on peaaegu „jalustrabav“ see kajastus, mida see samm Eesti ajakirjanduses leidis, või, õigemini — mida ta *mitte ei leidnud*. Kuna Beipinis, Hiinamaal, ilmuv „Tsinbao“ tarviliku ja väärt leidis olevat seda lepingute pikendamist NSVL ja Balti riikide vahel ära märkida kui „Nõukogude Liidu rahupoliitika võimsat demonstratsiooni ja NSVL rahupoliitika püsivuse tunnus“, ei leidnud meie sel puhul Eesti riigivanema erakonna häälekandjas selle kohta muud midagi, kui ainult paar telegrammi — Soomest ja Berliinist, — milles mitmekaudselt, nagu viimasejärgu sündmusekesest, teatati, et Moskvas olevat see ja see leping alla kirjutatud. Ja siis — „mindi päevakorras edasi“ — suurtes sõnumites Ameerika pankrottikukkunud miljonäri Insuli vangistamise üle Greekas, naiste saleda joone maailmatähtsa probleemi juurde, ja mis seal muidu tuhat korda tähtsamaks peeti kui rahu kindlustamist Eestile ja võimsa idanaabri poolt enam kui kümneks aastaks! „Vaba Maa“ pühendab küll lepingu pikendamisele juhtkirjagi, kuid — selle lepingu tähtsusest ja Nõuk. rahupoliitika osast kõneldakse seal kõige vähem: Poola-Leedu tüli on seal mitukorda rohkem ruumi antud, samuti rea teistele küsimustele.

Veel „omapärasemalt“ tuli Eesti avaliku arvamise, s.o. eesti kodanlise ajakirjanduse suhtumine Nõukogude Liidu rahupoliitikasse — otse Eesti huvides! — nähtavale aprilli lõpul teise sammu puhul, mis NSVL valitsus Balti riikide rahu kindlustamise suhtes ette võttis, Saksamaale tehtud ettepaneku puhul, Balti riikide puutumast vastamisi lubada. Eesti ajakirjandust ei paistnud Saksa valitsuse eitav vastus eriti väga puudutavatki, olgugi, et see kõige selgem tõendus on, mida Eestil Saksamaa poolt oodata oleks. Veel enam — rida eesti lehti oli teravalt pahane, kuidas seesugust ettepanekut on juletud teha „üle Eesti pea“. See on — ilma et Eestilt selle kohta luba oleks nõutatud! Reast ajalehe kirjutustest kostab teravalt toon: meie pole teid palunud, ärge vaevake endid meie rahu pärast! Teiste sõnadega, an-

takse mõista, et Eestis kutsumata külalisi ei sallita. Ma ei taha ütelda, et see *ametlik* seisukoht oleks, aga *ajakirjanduses* on seda otse demonstreerivalt alla kriipsutatud. Ja prantsuse ajakirjanduse kohta, kes Eestile hädaohtu signaliseerib, mis Saksamaa eitavast vastusest iseenesest järgneb, selle Eestis harilikult nii väga sõbralikuks kuulutatud prantsuse ajakirjanduse kohta toob „Pvl.“ koguni pilkepildi: ära jõrista oma hoiatusepasunat, lase meid rahulikult *magada!* Nii täpselt ongi öeldud: „Kes, kuramus, siin lärmab, ei lase magada!“

Kuivõrd põhjendamata on see võõristuse *ettekäände*ks võetud asjaolu, nagu oleks Nõukogude ettepanek Saksamaale sündinud ilma Eesti nõusolekuta, seda peab eesti ajakirjandus ise endale ütelda laskma, ta enda veergudel. Nii kirjutab üks *kaastööline* „Päevalehele“:

„Aluseta on ka väide, et Venemaa ettepanek on sündinud üle Balti riikide peade. Sakslastel ei ole teadmata, et kui Vene ja Poola valitsused tegid mõõdund aasta lõpul Balti riikidele ettepaneku viimaste erapooletuks tunnistamise ja nende riikliku iseseisvuse kindlustamise asjas, olid Balti riigid selle ettepanekuga *põhimõtteliselt* täiesti nõus. Nad seadsid vaid tingimuseks, et erapooletuse kindlustamine peaks sündima *laiemal* alusel, ka *teiste* Balti riikidest enam huvitatud riikide osavõtul. Loomulikult mõeldi siin eestkätt *Saksamaad*. Ja kui venelastel oli Balti riikide nõusolev seisukoht erapooletuks tunnistamise suhtes teada, siis ei saa siin näha midagi sündmatut, kui nad pöördusid nüüd käesolevas küsimuses Saksamaa poole vahenditult ja Balti riikidest mööda. Samuti ei puudu Vene ettepanekul mõtte püüda parandada oma suhteid Saksamaaga Balti riikide julgeoleku kindlustamise teel.“ (Nr. 115, 28. apr.)

Tõime selle tsitaadi täielikult, et näidata, ühest küljest, eesti ajakirjanduse enese sõnadega tema eitava seisukohavõtmise täielikku põhjendamatumust, teisest küljest seda tõsiasi, et Nõukogude Liidu rahupoliitikal selle ettepanekuga isegi kaugeemale minevad ja uutele rahukindlustamise sammudele sihtivad püüded olid.

Eesti proletariaadile oleks tähtis ligemalt selgusele jõuda, millega seesugust võõristavat nähet eesti ajakirjanduse poolt seletada; kuidas mõista seesugust suhtumist Nõukogude Liidu rahupoliitikasse, mis eriti elulikult tähtis on just Eestile.



Ei saa ju ometi võtta seda suurusehullustuse viljana, et — mis te meid tülitate! Oleme isegi enam kui vägevad endi huvivid kaitsema. — Oleme ju neid kelkimi eesti ajakirjanduses küll enimgi kuulnud, olulikult enamgi kui rumalaid. Nii näiteks kelkis „Päevaleht“ Eesti iseseisvuse esimestel mesinädalatel: „Meie paneme terve maailma parlamendid endist rääkima!“ Kuid hiljem tuli välja, et üks inglise minister Eestist parlamendis küll rääkis, aga „kogemata“ selle tähtsa riigi — Balkanitele tõstis! Ja kui võrd väljaspool Eestist just lugu peeti ja tema autoriteeti hinnati, selle kohta teavad need kelkijad kas või sellegi järele, kuidas Eesti omale 1926. a. laenu muretses, rohkem, kui neil sellest rääkida meeldib. Kuid asjaolu, et mõni eesti hitlerlane Eesti vangimajas härasmehel elada lastakse, ei peaks eesti kodanlusele ikkagi veel seda hullustust pähe ajanud olema, nagu poleks hitlerluse „ittatungimise“ poliitikast midagi enam karta. Ja kui Eesti ametlik esindaja Riias, hr. Menning, Saksamaa eitavat vastust kuulates imestas: kuidas see võimalik on, see ei ole ju kokkukõlas Saksa valitsuse ametliku seisukohaga, — siis pole hr. Menning laps, et ta fashistide sõnade ja tegude vahel ei suudaks vahet teha; ennem kajastub siit see meeoleolu, mida samane hr. Menning mõõdnud suvel saksa hitlerlaste suurparaadil Hitlerile ütles, s.o. hitlerismi eeskujuks seadmine teistele poliitikutele.

Nalivusega ja rumalusega eesti ajakirjanduse suhtumist seega seletada ei tule, ennem leiame seletuse sellest, et eesti kodanlus selle juhtsõna järele, mis „Pvlt“ mõõdnud sügisel andis, selle tugevama seljatõe on leidnud, kellega ta kohaseks pidas liituda, ja siit nüüd lähtudes oma poliitilisi seisukohti valib, oma samme määrab. Ei või allahinnata mõju, mis Nõukogude Liidu rahupoliitikal ka Eesti kohta kahtlemata on, kuid kõige suurem eksisamm Eesti proletariaadile tema võitluses oma kodanluse vastu oleks, kui ta ennast uinutada laseks seesugustest seadetest, mida annavad eesti kodanlised lehed, et meie rahu on kindel, meie tahame rahulikult magada, ärge meid jumala pärast segage! Seda uskuda oleks kõige suurem enesepettus. Ei või silmapilgukski unustada seda põhimist tõstiasja, et Eesti riik tekkis kahe maailma — kapitalismi ja sotsialismi — vahelises ägedas võitluses, imperialistliku ilma ahela ühe — kuigi pisi-

kese — lülina, ja — nagu seda eesti kodanlus tuhandetel kordadel on tunnistanud — ainult imperialistlike suurriikide toetusel ja abil. Nende suurriikide mõju jäigi nüüd valdavaks ja määravaks Eesti poliitikas, nagu sedagi enam kui ükskord avalikult on välja üteldud. Ja need imperialistlikud suurriigid valmistavad endid palavlikult nõukogude riigile kallaletungimiseks — Euroopas Inglise ja juhtimisel, kes sellest kavatsesest rünnakust kõige rasvasemat suutäit ihaldab ning loodab. Aga teatavasti on just selle nõukogudevaenuliku inglise imperialismi mõju Eestis valdav. Ja milliseid lepinguid Eesti ka teiste riikidega ei teeks, seda inglise imperialismi mõju Eesti poliitikale ei saa need ometi olematuks teha. Nagu ka seda, et eesti kodanlus ikkagi kodanluseks jääb, ja kahe maailma vaheline otsustav võitlus alles ees seisab, et ta sõdade uue vooru kiire lähenemisega samuti kiiresti ligemale tuleb. Ja eesti kodanlus ei saa selles võitluses juba oma geograafilise seisukoha pärast, käed risti, pealt vaatama jääda, kui ta tahaski; kuid sellest tahtest meie kõnlesime juba eespool tõstiasjadega, mis puutuvad sõjalikku ettevalmistusse Eestis.

Sellepärast on Eesti proletariaadi ülesandeks kõige laiemalt tutvustada töörahvahulkasid selle väärmatu rahupoliitikaga, mida järjekindlalt ajab Nõukogude Liidu valitsus — ka Eesti suhtes; näidata ja seletada, et see poliitika, ja ainult see, maailma töörahva toetust peab leidma, kui ainuke, mis töörahva huvidele vastab. Samal ajal ei tohi aga proletariaat silmapilgukski unustada, et ta kapitalistlikus riigis elab, mis pealegi imperialistlike suurriikide mõju all seisab ja seliepärast iga silmapilk nende suurriikide sõjapoliitika tallermaaks võib muutuda. Eesti proletariaat ei tohi silmapilgukski unustada oma võitluseülesandeid, ja nende hulgas esikohal võitlust oma kodanluse sõjaliste ettevalmistuste ning sõjapoliitika vastu. Sama vähe kui lepingud naabritega. Eesti sõjalisi ettevalmistusi seisma panevad või kitsendavadki — teatavasti sündisju alles viimastel kuudel eesti sõjavägedes suur ümberkorraldus, mis otsekohe sõjalise valmisoleku huvides ette võeti, nagu sellest avalikultki kõneldi, — sama vähe tohib eesti proletariaat oma sõjavastast võitlust nõrgendada, selles loiuks või hoolimatuks jääda. See võitluseülesanne jääb ka edaspidiseks esikohale.

G. Dimitrov

## Proletaarse solidaarsuse võit

Kommunistliku Internatsionaali viieteistkümnes aastapäev on suur tähtpäev rahvusvahelise proletariaadi võitluses kodanluse valitsuse ja fashistliku reaktsiooni vastu.

Selles võitluses on saadud suur võit, mis Kommunistliku Internatsionaali ajaraamatusse läheb Leipzigi protsessi nime all. Selle võidu poliitiline tähtsus on kahtlemata määratu.

Riigipäevahoone põlemasüütamine pidi signaaliks olema — ja tegelikult oligi — Saksa fashismi terroristlikule sõjakäigule proletariaadi revolutsiooniliku liikumise vastu. 1933. aasta 27. veebruari fashistlik provokatsioon pidi signaaliks olema marksismi „hävitamisele“, mõistes marksismi all proletariaadi revolutsiooniliku liikumist Saksamaal. Fashistlikud tolad tahtsid kõiki revolutsioonilike liikumisele ja NSV Liidule vaenulikke jõudusid nähtavale tuua, tahtsid demonstreerida saksa fashismi „ajaloolikku“ osa, sandarmi osa proletaarse revolutsiooni vastu kapitalistlikus Euroopas. Teiste sõnadega, selle, mida tsaari ivalitsus kunagi Venemaal kodanlis-demokraatliku revolutsiooni ajastul oma „ajaloolikuks missiooniks“ pidas — Euroopa reaktsiooni kants ja revolutsiooniliku liikumise timukas olla, — selle võttis Saksa „puhastverd aaria“ fashism proletaarse revolutsiooni ajastul enda peale.

Riigipäevahoone provokatsioonilik põlemasüütamine fashistide poolt, — meie tuleme selle küsimuse juurde veel üksikasjalisemalt tagasi, — oli sissejuhatuseks arvututele metsikutele ja 1933. aasta veristele märtsipäevadele Saksamaal, mis kogu töötava inimkonna fashistliku diktatuuri vastu üles kihutas.

Provokatsioonilik protsess Leipzigris — kõige suurem protsess uuemas poliitilises ajaloos — oli fashistlike ladvakihtide poolt selleks välja mõeldud, et tervele maailmale tõestada, et 1933. aasta veebruari lõpul fashistlikud kaagitajad „Euroopa enamusest päätsid“.

Leipzigris tahtis saksa fashism üldist „päästja“ tunnustamist saada. Süüdistuse-

aktist, mida kõige suuremas saladuses hoiti nii enne protsessi, kui ka kolmekuulise kohtu uurimise ajal, oli selgesti näha, et see protsess mitte ainult kommunismi vastu Saksamaal polnud sihitud, vaid peasjalikult Kommunistliku Internatsionaali vastu ja samal ajal Nõukogude Liidu vastu.

Saksa fashistlik ajakirjandus ei lugenud tarvilikuks seda protsessi algul varjatagi. Mind ja minu seltsimehi süüdistati, nagu see süüdistuseaktis avalikult öeldud oli, — selles, et meie oleme „Moskvas asuva vene kommunistliku partei volinikud“, kellel ülesandeks tehtud riigipäevahoone põlemasüütamisega Saksamaal sõjariistus ülestõusu organiseerida, et terves Euroopas nõukogude korda maksuma panna. Valetunnistajad, keda prokuratuur esialgsel uurimisel ette valmistanud, tõendasid täielikus kooskõlas fashistide soovidega, et „pärast seda aktsiooni“, s. t. riigipäevahoone põlemasüütamist, pidid ka Varssavis, Viinis ja Prahast samasugused süütamised tulema, et „tulekahju üle kogu Euroopa laiutada“.

Missugused konkreetset ülesanded seadis endale saksa fashism, kui ta Leipzigi protsessi organiseeris?

*Esiteks*, fashistlike tulesüütajate ja timukate au ja lugupidamist riigris ja väljaspool uuesti jalule seada, tõelike tulesüütajaid varjata, süüdi kommunistide peale ajades.

*Teiseks*, õigustada barbaarset terrorit ja revolutsiooniliku proletariaadi koletumat tagakiusamist. Õigustada kogu maailma ühiskondliku arvamise silmis määratusuurte kultuuriväärtuste barbaarset hävitamist, teaduse laastamist, isegi pahempoolse kodanlise „vabamõtluse“ halastamata hävitamist, hulgaliselt rüüstamist, tapmist jne.

*Kolmandaks*, protsess pidi andma toitu uueks kommunismivastaseks hoogtööks. Ta pidi aluseks saama uuele „hiiglaprotsessile“ Saksamaa kommunistliku partei vastu.

*Neljandaks*, protsess pidi tõestama, et fashistlik valitsus „võidurikkalt“ üleilmse kommunismi vastu võitleb ja kapitalistliku Euroopa õigel ajal kommunistlikust

hädaohust päästis. Nelja kaebealuse kommunisti päid hinnati faschistide poolt kui vahetusraha edaspidistele eelseisvatel kauplemistel imperialistlikkude maadega, kes Hitleri „ajaloolise teene“ tasuks pidid talle relvastamise „üheõigustuse“ alal jne vastu tulema. *Saksa faschistid andsid sellele protsessile arukordse välispoliitilise tähtsuse.*

Protsessi valmistati väga laialdaselt ette. Faschistid panid kõik nende korraldusel olevad vahendid käima. Mobiliseeriti kogu politsei- ja kohtuaparaat, rahvus-sotsialistide keskjuhatuse ja propaganda-ministeeriumi määratusuur ja laiaharuline aparaat. Ja kõigel sellel ei olnud mitte ainult ülesandeks süüdistuseakti vabritseerida, vaid sellel oli kõigepealt eesmärgiks: *maksku mis maksab „kohaseid“ tunnistajaid leida.* Kramplik ja meeleehtlik tunnistajate otsimine nõudis ligi poole aastat.

Faschistid olid sellest väga huvitatud, et neile vajalikke tunnistajaid nimelt just tööliste hulgast leida, kommunistide seast, kommunistliku liikumise juhtivate tegelaste hulgast. Need tunnistajad pidid faschistlikkude tulesüütajate plaani järgi kinnitama, et just Saksamaa kompartei ja punaste väerindlaste liit 1933. a. veebruaris ja märtsis sõjariistus ülestõusu ette valmistasid, et nende poolt vastavad juhtnõõrid anti ja et riigipäevahoone tulekahju pidi sellele ülestõusule märguandeks olema. Faschistid ei peatanud mitte millegi ees, et aga niisuguseid tunnistajaid luua. *Tuhandete ja tuhandete kommunistide ning revolutsioonilikkude tööliste kallal tarvitati türmides ja koonduslaagrites kõige koletumaid moraalseid ja füüsilikke piinamisi, et nendest sõnakuulelikke tunnistajaid luua, kes oleksid kõike seda tunnistanud, mida provokatsiooniliku süüdistuseakti teesid nõudsid.*

Kuid faschistid kukkusid täielikult läbi. Kõigile jõupingutustele vaatamata osutusid süüdistuse vaatepunktist otsustavateks tunnistajateks ainult *rahvussotsialistlikud riigipäeva saadikud, faschistlikud ajakirjanikud, kurjategijad, valerahategijad, vargad, kes mitmendat korda vangis istusid, vaimuhaiged ja morfinistid.*

*Faschistidel ei läinud korda tööliste seast, Saksamaa proletaarse liikumise aktiivsete osavõtjate või vastutavate kommunistlikkude tööliste seast mitte ühtegi neile vajalikku tunnistajat luua.* Ja see oli süüdistuse Achillese-kand. *Teisest küljest näitas see fakt terve maailma ees saksa tööliste kõige hiilgavamat kindlust, ustavust ja piiratud truudust proletaarse*

*revolutsiooni asjale, kommunismi asjale, Kominternile.*

Leipzigis protsessil esines faschism esimest korda Euroopa sandarina kommunismi vastu. See esinemine lõppes faschistidele katastroofiga. Tuntud Bulgaaria vana sõna pisut teisendades võib öelda, et Saksa faschism läks Leipzigisse kui uhke lõvi, aga tuli sealt tagasi pealaest jalatallani täissülitatuna.

Protsess oli katsevikiks kommunistlikule parteile ja revolutsioonilikele proletariaadile ning tööliiklasklasele, kelle seast paremad inimesed koonduslaagrites ja teiste faschistlikkude vangimüüride vahel asuvad. Ja ta muutus hiilgavaks meelevalduseks, mis näitas truudust oma lipule, täielikku ustavust oma revolutsioonilikele kohustusele ja proletaarsele distsipliinile.

Juba ükski see tõsiasi, et faschistidel korda ei läinud tööliste seast neile soovitud tunnistajat leida, juba ükski see tõsiasi, et tööliised, kes tunnistajatena kohtusse kutsuti, endid kohtus proletaarlaste väärka mehisusega üleval pidasid, kõigi ähvarduste ja piinamiste peale vaatamata, — tunnistab nõrgausklikkude ja oportunistlikkude pessimistide skandaalset läbikukkumist Saksamaal ja teistel maadel proletaarse revolutsiooni väljavaadete suhtes Saksamaal pärast faschismi võimulesaamist.

Saksamaa tööliisklaskade tuline kaastunne meie vastu protsessi ajal ja kaastunne minu esinemiste vastu, mis faschistlike tulesüütajaid paljastasid, kaastunne, mida ma tundsin kohtusaalis ja igal pool, kus mul end vahi all näidata tuli, isegi türmis, kaastunne, mis selles väljendus, et ma mulle enesele täiesti teadmatuid teid mööda kirju, tervitusi ja kaastundeavaldusi sain, mis läbi igasuguste politsei poolt ette seatud takistuste tungisid, — kõik see tunnistab ümberlökkamatult, et hirmsatele hoopidele vaatamata, mis sotsiaaldemokraatia äraandmise tagajärjel saksa tööliisklassi pihta sadasid, ta pead ei kaotanud, ega meelt ei heida, vaid jätkab võitlust ennenagemata rasketes tingimustes.

Edasi näitas protsess, missugune määratusuur jõud on hulkade rahvusvaheline ühistunne, mida teostatakse Kommunistliku Internatsionaali juhtimisel.

Faschism on eriti saksa „klassilik“ faschism on valjastamatu, sõjakaas rahvuslus ja marurahvuslus. Tema lipuks on sõda, sõda proletariaadi vastu riigi sees ja sõda uuteks maadeahnitsemisteks väljaspool riiki. Kogu rahvussotsialistide ideoloogiline töö — ja see on määratusuur — on juhitud saksa tööliisklassist internatsionaalse ühis-



tunde väljajuurimisele ja hävitamisele. Sellepärast nimelt on Kommunistlik Internatsionaal — üleilmse revolutsiooniliku proletariaarse liikumise võitlusstaap — fashismile kõige hädasohtlikum ja vihatum vaenlane. Kuid protsess ja see, mis kohtu seinte taga terves maailmas sündis, näitasid, et *internatsionaalne ühistunne veel elab ja endast võimsat jõudu kujutab*. Saksamaa tööliskade, terve maailma proletariaadi, NSV Liidu proletariaadi ja kõige selle jõupingutuste mobiliseerimine, mis rahvusvahelises ühiskondlikus arvamis- ses ausat olemas, muutis Leipzigi protsessi võitluseväljaks, ja hoop, mis kommunismile oli määratud, langes purustava jõuga saksa fashismi pihta.

See rahvusvaheline ühistunne väljendus elavalt saksa proletariaadi võitluses protsessi ajal. Ta tuli nähtavale ka teistel maadel. Ta lõi eeldused Leipzigi fashismi üle võidu saamiseks mitte ainult selles mõttes, et neli kommunisti, kes olid tapakirve alla määratud, võitluse jaoks ära päästeti; *ta andis aga ka purustava hoobi fashismi edaspidistele provokatsioonilikkudele plaanidele*. Ta purustas Göringu plaani saksa revolutsiooniliku proletariaadi kaadrite *füüsiliku* hävitamise kohta.

Süüpingi vahel, kus meie fashismi vastu võitlesime, ja Saksamaa ning teiste maade proletariaadi võitluse vahel oli kogu aeg — ja meie tundsime seda — katkestamatu side. Seda ei tunnista mitte ükski vastukaja meie võitlusele terves maailmas ja kaastunne, millega meid teistel maadel

ümbritseti. *Meie, protsessi kaebeluste, kaudu võitles Saksamaa revolutsioonilik proletariaat, ja tema võitlus pani liikuma terve maailma proletariaadi*. Ta õhutas austria tööliste võitlust fashismi vastu, vaimustas prantsuse tööliste võitlust; *ta andis tõuke fashismivastase võitluse kõvendamiseks terves maailmas*. Samuti kui meie, protsessi kaebelused, julgust ja jõudu saime sellest teadmisesest, et miljonid töölised Saksamaal ja väljaspool teda meid toetavad, samuti said ka töölised Prantsusmaal ja terves maailmas julgust ja jõudu, nähes meie võitlust fashismi vastu kohtusaalis.

Fashismi lüüasaamine Leipzigi ja meie vabastamine on Kommunistliku Internatsionaali määratusuur võit. *Kuid võitlus kestab edasi ja teda tuleb veel kõvendada*. Fashismivastane ühiskondlik arvamine ei või selle võiduga rahule jääda. *Võitlus saksa revolutsioonilikkude tööliste juhi Thälmanni vabastamise eest ja võitlus tuhandete teiste fashismi vangide vabastamise eest on rahvusvahelisele fashismivastasele liikumisele auküsimuseks*.

Fashismi lüüasaamine Leipzigi on rahvusvahelise proletariaadi võit. Selle võidu eest võlgname tänu Kommunistlikule Internatsionaalile, mille löi viisteistkümmend aastat tagasi võitluse tules meie unustamatu õpetaja ja juht *Lenin* ja mida targalt, kindlalt ning ustavalt juhivad meie armastatud juht *Stalin*, kes rahvusvahelise proletariaadi kodanluse ja tema ketikoera — fashismi — üle lõpulikule võidule viib.

N. Timson

## Vaikse ookeani probleem ja Kauge-ida sõda

### Vaikse ookeani keerdsõlm

Vaikse ookeani vastuolude keerdsõlm on uue imperialistliku sõja põhikolle. Siin tulevad eriti teravalt nähtavale rahvusvaheliste lahkhuvide kõige põhisemad vastuolud, mille keskteljeks praegusaja rahvusvahelistes vastuoludes on võitlus kahe süsteemi — sotsialismi ja kapitalismi — vahel.

Tähtsamateks vastuoludeks kapitalistliku ilma vahetorkdades on: 1) võitlus Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide vahel maailma üle valitsemise pärast — kui põhisem vastuolu imperialistide léeris; 2) vastuolu Ameerika Ühendriikide ja Jaapani vahel

peremehe õiguste pärast Vaiksel ookeani ja Ida-Aasia rannamaal; 3) vastuolud Prantsusmaa ja Saksamaa vahel; 4) vastuolud Prantsusmaa ja Itaalia vahel, jmt.

Uue imperialistliku sõja koldeks on esimesest imperialistlikust ilmasõjast saadik Vaikse ookeani basseini, kus suurte imperialistlike röövriikide huvid vastamisi põrkavad ja kus äge võitlus keeb Hiina, Taga-India, Malai saarestiku, Filippiinide, Austraalia jne turgude uuesti ümberjagamise või oma kätte ahmimise pärast. Kõige suuremaks kättepüütavaks palaks on muidugi Hiina, mille valdamise peamiseks eelduseks ja abinõuks on sõjalise võimu kindlustamine Vaiksel ookeanil, mis kõiki

asjaosalisi riike kihutab seal oma sõjalavastikkude, mereväebaase, õhulaevastikkude suurendama. Peamisteks võistlejateks on Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Inglismaa. Siin eriti ongi see maa-ala, kus Am. Ühendriikide ja Inglismaa huvid maailma üle valitsemise pärast kõige teravamini kokku põrkavad. Siin aga põimub see võitlus kokku veel Jaapani imperialismi alaliselt kasvava pealetungimisega, mis vahekorra veelgi keerulikumaks ja teravamaks ajab.

Lenin nägi ja ütles juba ammu ette, et Vaikse ookeani basseini paratamata uue imperialistliku sõja tallermaaks saab kujunema. Missugused olid need asjaolud, see aluspõhi, millele ta selle ennustuse rajas? Vaikse ookeani basseini asub nimelt maailma kõige suurem poolasumaa — Hiinamaa, ja juba 1916. a. seletas Lenin, et kõige teravam võitlus just poolasumaade pärast lahti puhkeb, mis imperialistlikkude rõõvikute vahel veel mitte lõpulikult ei ole ära jaotatud.

„Hiinamaad on alles jagama hakatud, ja võitlus tema pärast Jaapani ja Ameerika Ühendriikide vahel läheb ikka järjesti teravamaks“ (Lenini venek. töödekogu, XIX k., lk. 148).

Viimase aja võitlus imperialistide vahel Hiinas, Hiina ümber ja Hiina pärast kinnitab kogu oma ajalooa sedalaegi Lenin ennustust. 1918. a. märkis Lenin teise põhise vastuoluna, mis Nõukogude Venemaa rahvusvahelise seisukorra määramist mõjutab — võitlust Jaapani ja Ameerika Ühendriikide vahel.

„Nende maade majanduslik areng — kirjutas Lenin, — on aastakümnete vältel määratu hulga põlevaineid kokku kuhjanud, mis meeleheitliku võitluse nende riikide (s. o. Inglismaa, Jaapani, Am. Ühendriikide — N. T.) vahel mõõdapäasematuks teeb, võitluse Vaikse ookeani ja ta rannamaade valitsemise pärast. Kauge-Ida kogu diplomaatlik ja majanduslik ajalugu kinnitab täitsa kahtlemata, et valmivat kokkupõrget Jaapani ja Ameerika Ühendriikide vahel võimata on kapitalistlikul alusel ära hoida“ (Lenin, XXIII k., lk. 5).

1920. a. tuli Lenin uuesti selle küsimuse juurde tagasi:

Kodanliste riikide eneste vahel läheb suur kiskumine lahti. Ameerika ja Jaapan on valmis üksteisele kallale tormama, sest Jaapan on imperialistliku sõja ajal pea terve Hiina oma küüsi haaranud, seal on aga 400 miljoni elanikku. Härrad imperialistid ütlevad: „Meie oleme vabariigi poolt, o.eme demokraatide poolt, kuid miks va-

rastas Jaapan meie nina alt rohkem ära kui kohane on?“ — Jaapan ja Ameerika Ühendriigid on valmis sõda algama, ja ei ole mingit võimalust seda sõda ära hoida, milles veel 10 miljoni inimest tapetakse ja 20 mln. sandiks tehakse“ (Lenin, XXV k., lk. 57).

Need sõnad on nagu täpselt tänase päeva kohta öeldud.

Jaapani ja Ameerika vastuolusid käsitades tuleb aga meele pidada, et põhivastuoluks imperialistide leeris on vastuolu Am. Ühendriikide ja Inglismaa vahel. Sellepärast oleneb Jaapani poliitika edu Vaikse ookeani ühe või teise probleemi lahendamise püüdel sellest, kuidas osavalt ta oskab seda põhivastuolu kasutada. Jaapani soodus geograafiline seisukoht, ta sõjajõudude tugevnemine ja majandusliku ning poliitilise mõju kasvamine Ida-Aasias, eriti imperialistliku ilmasõja ajal, lõi pärast seda sõda teatud tasakaalu Am. Ühendriikide, Inglismaa ja Jaapani vahel Vaikse ookeani basseini, mille tagajärjeks Washingtoni leping (1922) oli. See koosneb tervest üksikute kokkulepete süsteemist, millest tähtsamad ja põhisemad on:

1) Leping nelja riigi — Am. Ühendriikide, Inglismaa, Prantsusmaa ja Jaapani — vahel, mis nende riikide maaalad Vaikse ookeanis kümneks aastaks puutumatuks tunnistab.

2) Leping viie riigi — Am. Ühendriikide, Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia ja Jaapani — vahel merejõudude suurendamise piiramise kohta. See leping määrab liinilaevade ehitamise vahekorra Am. Ühendriikide, Inglismaa ja Jaapani vahel järgmiselt kindlaks: — 5:5:3. Sama leping keelab Vaiksel ookeanil uute kindluste ehitamise.

3) Leping üheksa riigi — Am. Ühendriikide, Inglismaa, Belgia, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapani, Hollandi, Portugali ja Hiina — vahel, mille järele selle lepingu allakirjutanud riigid Hiina suvereniiteeti, rippumatust, maaalalist ja administratiivset terviklust ausalt saavad hoida, samuti kui kõigi riikide ühesuguste võimaluste printsiipi kaubanduse ja tööstuse kohta terves Hiinas.

Nende lepingutega kaotas Jaapan õige palju oma tegelikult kättevõidetud seisukohtadest Hiinas, kuna Am. Ühendriigid, sellevastu, võitsid. Mis vahekorra Am. Ühendriikide ja Jaapani vahel, muidugi, veelgi teravamaks ajas, — ja Jaapan algaski Kauge-Idas sõda.

Üleilmne majanduskriis avaldas eriti Jaapanis oma hävitavat mõju. Jaapani majan-

dus sõltub suurel määral välisturgudest; tööraha kurnamises valitsevad suurel osal veel vanad, kapitalismieelsed vormid; põllumajandust rõhuvad kõiksugused maksud, kõrge rent, poolfeodaalsed jäänused maakasutamises, kodanlis-feodaalse riigi surve; — see kõik piirab äärmiselt talurahva ostuvõimet. Töölisklassi jõhker kurnamine sundis omakorda kaupade nõudmist turul vähenema, mille tagajärjeks siseturul tuntav kitsenemine oli, kuna aga sõja ajal tugevasti laienenud tööstus saadusi suurel hulgal välja saadab. Ja et neile turgu leida, see ajaski kapitalistlikud valitsevad ringkonnad sõjaliste seikluste teele.

See pinev sisemine olukord ühelt poolt ja segadus ning teravad vahekorrad imperialistide leeris teiselt poolt kihutasid jaapani sõjahimulisi ringkondi uue imperialistliku sõja algamisega ruttama, et Hiinamaa uuesti ümberjaotamist läbi viia, kuna samal ajal ikk hoogsamalt ette valmistatakse proletaarse diktatuuri riigile, NSV Liidule, kallaletungimiseks.

18. septembril 1931 algas Jaapan sõda Hiinaga. Esimesena haarasid jaapani väed Mandshuuria oma alla, tungisid siis, 1932. a., Põhja-Hiinasse, võtsid Schanghai-Huani linna ära ja panid oma võimu loodusevarade poolest päratu rikkas Shehe maakonnas maksma. See jaapani imperialistide rõõvsõda Hiina kallale tühistas lõpulikult Washingtoni lepingu. Jaapani täak tühistas 9 riigi kokkuleppe Hiina maaalalise ja administratiivse tervikluse ja „rippumatuse“ kohta. Samuti tühistas Jaapan seega, et ta määratu maaala Hiinast, 45—50 miljoni elanikuga, oma asumaaks muutis, ka „lahtiste uste“ põhimõtte — kui mitte juriidiliselt, siis ometi tegelikult. Nüüd nõuab Jaapan merejõudude arendamises uut vahekorda — 10:10:9. Selkombel teostab jaapani imperialism samm-sammult oma suurt sõjalise maadeahmimise poliitika plaani. Sõjapoliitikute plaani järgi peab sõda lalaliste revolutsioneerivate hulkade tähelepaneku töölisteklassi ja talurahvahulkade nälja ning viletsuse tõelikkude põhjustajate ja süüdlaste pealt eemale juhtima.

Sõja seisukord annab kurnajatele võimaluse jaapani kommunistliku partei ja tema juhtimisel töötavate proletariaadi ning talurahva revolutsioonilikkude organisatsioonide kallal kõige metsikumad ja piiratumad terrori tarvitada. Mandshuuria sõjalise vallutamisega loodi kohane maaala NSV Liidule kallaletungimise ettevalmistamiseks, et purustada Ida-Aasias proleta-

riaadi diktatuur, mis üksi juba oma olemasolekuga jaapani imperialistid määratusse ärevusse ajab, kuna asumaade ja poolasumaade revolutsioonilik-rahvuslik vabastuseliikumine NSV Liidu rahvaste poolt täielikku moraalset toetust ja heakskiitmist leiab.

Laialiste maaalade sõjalik ahmimine peab jaapani täitmatule kodanlusele uued müügiturud ja tooraineallikad avama, laialistel võimalused looma kapitalide mahutamiseks ja miljonite ning miljonite uute tööorjade piiramatuks kurnamiseks. See sõda peab Jaapani seisukohti Vaikse ookeani basseinis kindlustama, Ida-Aasia rannamaad tema võimu alla painutama, ta imperialistlikud võistlejad kõrvaldama ja NSV Liidu Ida-Aasiast välja tõrjuma. Sellega on seletatav palavikuline sõjastrateegiliste raudteede ehitamine: Port Seissin — Girin — Tshan-tshun, Hailun-Netan, Lafan-tshen — Harbiin (ehitusel), kui ka uute maanteede ehitamine (üle 2 tuhande kilom.); sõjaliste lennuväljade ehitamine ja laiendamine jne. Oma sõjalise maadeahmimise poliitika õigustamiseks teeb jaapani imperialism laialist propagandat oma uuele „teooriale“ — „Aasia aasialastele“, teeskledes, nagu oleks ta Aasia rõhutud rahvaste sõber ja tahaks neid Euroopa imperialistide vastu kaitsta. Selle eesmärgiga jutlustab ta Aasia rahvaste liitu Jaapani ülemjuhatuse all ja kollitab Hiina Nõukogude riigi „punase“ hädaohuga“, et seega eriti hiina kodanlust ja feodaalimperialistide sundida jaapani imperialistidega liitu astuma, milles jaapani imperialistid muidugi täielikud peremehed oleksid. Jaapani imperialism pakub ennast Hiinamaa „päästjaks“ „punasest hädaohust“, hiina tööliste ja kehvtalurahva timukaks ja Hiina revolutsiooni kägistajaks, kuid selle „päästmise“ hinnaks nõuab ta endale juhtivat osa Aasia rahvaste elus ja kontrolli Hiina kümnete maakondade üle. 17. aprillil (käesoleval aastal) esitas Jaapan Hiina valitsusele ultimatum, milles ta endale kontrolli Hiina välispoliitika üle nõuab: Jaapan loeb Hiina poolt ebasõbralikuks sammuks iga kokkuleppe, mis Hiinamaa mõne kolmanda riigiga võiks sõlmida — kui see ilma Jaapani heakskiitmiseta sünnib; Hiinalt nõutakse sõjariistade sisseveo täielikku lõpetamist, kui ka lahtiütlemist võõrastest instruktoritest, kes Hiina sõjaväge ümber korraldavad. Kõigi nende nõudmiste täitmine tähendaks Jaapani täieliku üle võimu tunnustamist Hiinas, ja muudaks Hiinamaa poliitiliselt kui majanduslikult Jaapani orjaks.



## Jaapan ja tema imperialistlikud võistlejad

Tähtsamad mõjupiirkonnad Hiinast on jaapani ja inglise imperialistide käes. Tahab keegi kolmas riik endale Hiinas mõnda mõjupiirkonda võita, siis tähendab see kokkupõrget ja sõda kas Jaapaniga või Inglismaaga.

Ameerika Ühendriigid, kelle huvid siin kõigepealt küsimuse alla tulevad, ei või — oma määratud kaugust silmas pidades — hoolimata sellest, et ta teiste imperialistlike riikide hulgast kõige tugevam on, seesuguses sõjas kuigi suurt lootust võidule panna. Kuid peamiseks põhjuseks, miks teised imperialistlikud riigid lasevad Jaapanit oma jalgealust Hiinas selkombel kindlustada, on see asjaolu, et imperialistlikud riigid Hiina nõukogude vabariigi tugevnemises oma huvidele Ida-Aasias hädaohtu näevad ja seda jõudu, revolutsioonilikkude Hiinamaad, valjastada ning purustada tahaksid, samuti kui nad Nõukogude Liidule sõjalise kallaletungimise ettevalmistamist heameelega näevad. Nõukogude Liidu määratud edusammud sotsialismi ehitamises teise viisaastaku plaani järele ei ole neile vähem hädaohtlikud. Pealegi ei tule unustada, et Jaapan Hiinamaale kallaletungimiseks soodsa silmapilgu oskas valida, mil kodanline Hiina jaapani röövimperialistide vastu kaitseta on.

Üleilmse majandusekriisi äärmine süvenemine ja teravnemine, lugematute kõige suuremate tööstuse- ja teiste äriettevõtete ning pankade pankrottijäämine, rahanduslik kokkuvarisemine — kõik see nõrgendas jaapani imperialistide tähtsamaid võistlejaid kauges idas — ameerika ja inglise imperialismi. Revolutsioonilikumise tõus Inglismaal ja ta asumaadel nõrgendas inglise kodanluse „tähelepanekut“ Jaapani suhtes — inglise imperialistid arvestavad sellega, et Jaapani seisukohtade tugevnemine Vaiksel ookeanil ühtaegu nende, s. o. inglise imperialistide, peamise võistleja — Ameerika Ühendriikide — seisukohta võitluses maailma ülemvõimu pärast nõrgendab. See inglise imperialistide heasoovilikkus ja toetus jaapani röövahnitsetajatele on aga seespidi väga vastuolulik ja seega äärmiselt kõikumine: on ju inglise imperialistidel endilgi väga tõsised huvid Hiinas, Mandshuurias ja Mongoolias kaitsta, ja neid huvisid ei mõtlegi inglise kapitalistid jaapani röövikutele jätta või nendega jagada — rääkimata sellest, et jaapani ärimehed inglise kaubad

Ida-Aasia turgudelt välja tõrjuvad, eriti inglise kiutööstuse saadused. See sunnib jaapani sõjapoliitiku endile uusi liitlasi otsima, ja seesuguse liitlasena on nad, muu seas, fashistliku Saksamaa leidnud. Jaapani-saksa sõprust upitatakse nüüd esile nii Tokios kui Berliinis, pannakse selle heaks meeleavaldusi toime jne, kusjuures selle sõpruse aluspõhjaks ühine vihavaen kommunismi vastu on. Kuid imperialistide eneste vahekorra teeb seegi sõprus veel keerulikumaks, sest selles ühises võitluses kasvava revolutsiooni ja kommunismi vastu, võitluses, kus inglise imperialism juhtivat osa püüab etendada, ei või samasele inglise imperialismile nägemata jääda, et jaapani-saksa sõprusliit ju otse tema vastu on sihitud: saksa fashismi sõjalist ettevalmistust Nõukogude Liidu vastu takka õhutades toetab inglise kapitalism otse enese vastast.

Prantsusmaa, kes Jaapani imperialistide sõjalist röövkäiku Hiina kallale ja nõukogude vastaseid kavatsusi esialgu aktiivselt toetas, on viimasel ajal, mil sõjahädaoht hitlerliku Saksamaa poolt silmanähtavalt kasvab, oma seisukohta muutnud ja Nõukogude Liidule lähenema, oma diplomaatlikke vahekordi temaga kindlustama hakanud.

Ameerika Ühendriigid seisavad Hiinamaaga kauplemises juba 1929. aastast saadik teisel kohal (Jaapani järel), jättes kaugemale taha Inglismaa, kes enne imperialistlikku ilmasõda Hiina väliskaubanduses esimesel kohal seisis. Mandshuuria, mis nüüd jaapani röövikute küüsi sattus, oli ja on ka Ameerika kapitalistidele kõige magusamaks ihaldatavaks suutäieks Hiina jagamisel. Jaapani seisukohtade kindlunemine Mandshuurias ja Põhja-Hiinas on Am. Ühendriikidele eriti hädaohtlik veel sellegi poolest, et jaapani imperialistid nende maaalade määratud rikkusi Ühendriikide vastase sõja ettevalmistamiseks ära kasutavad, et Ameerika võistlejaid Hiinast välja tõrjuda. See kõik sunnib Ameerika imperialistide suureks otsustavaks verevalanguks ette valmistama, otsustavaks võitluseks Vaikse ookeani ja Ida-Aasia rannamaade valdamise ja valitsemise pärast. Sellest tuleb, et kindralid, diplomaadid, teadusemehed, ajakirjanikud kümnetes raamatutes, sadandetes ajakirjades — rääkimata ajalehtedest — kui ka süsõnalisel agitatsioonis, nii Ameerika kui Jaapani pool, Jaapani-Ameerika vastuolude lepitamatust alla kriipsutavad ja Jaapani-Ameerika sõja mõõdapääsmatust kinnitavad.

Jaapani viimased (aprillikuu) nõudmised Hiinale, mis Jaapani ülemvõimu kuulutamist Hiina üle sisaldavad, ühtaegu teisi võistlejaid Hiina välispoliitikast kõrvaldades, purustavad lõpulikult Washingtoni kokkuleppe ja sunnivad neid võistlejaid sellele Jaapani avalikule väljakutsele avalikult vastama ja oma nägu Hiina poliitikas avaldama, aktiivsemalt Hiina pärast võitlusesse astuma.

## Komparteide ja töörahva sõjavastane töö

Jaapani militaristide imperialistliku sõjakäigu vastu idas on proletariaat ja töötav talurahvas kapitalistlikkudel maadel, kommunistlike parteide juhtimisel, juba kümneid hiilgavaid eneseohverdavaid väljastumisi toime pannud. Enam kui ükskord on Saksamaa ja Inglismaa sadamataöölised Jaapanisse saadetavate sõjamaaterjalide laadimisest lahti ütelnud. Lugevatuid meelevaldusi on töölised Euroopa riikide pealinnades Jaapani saatkondade ees toime pannud. Laialist tegevust on avaldanud üleilmse imperialismivastase kongressi üleskutsel asutatud sõjavastased komiteed. Selle sõjavastase liikumise eesrinnas sammuvad Jaapani ja Hiina töölised ja töötavad talurahvahulgad, kes jaapani imperialistide alustatud sõja raskusi eestkätt otse oma õlgadel kannavad.

Jaapani kommunistlik partei, kes sügavale põranda alla on aetud, saadab sealt tuhandete ja kümnete tuhandete kaupade üleskutseid ja lendlehti laiali, milles imperialistlikku sõda kodusõjaks muutma kutsutakse. Toome siin näiteks väljavõtte ühest jaapani kompartei seesugusest üleskutsesest:

### *„Töölised, talupojad, soldatid!*

Tõuske üles ühiseks võitluseks Hiina töölistega, talupoegade ja soldatitega. Näidake oma klassilist ühistunnet. Võideldge selle eest, et jaapani väed Mukdenist ja kõigist teistest raioonidest, mis imperialistid on okupeerinud, ajaviitmata välja viidaks; võideldge selle eest, et kõik jaapani väed Mandshuurilast ja kogu Hiinast ajaviitmata tagasi toodaks!

Ärge laske ühtegi soldatit väeliinile saata. Võideldge jaapani imperialismi ja tema sõjategevuse vastu, mis revolutsiooniliku Hiinamaa vastu on sihitud. Võideldge uue imperialistliku sõja hädaohtu vastu, kaitske revolutsiooniliku Hiinamaad, toetage hiina punaväge, kaitske Nõukogude Liitu!

### Maha imperialistlik Jaapan! Elagu Nõukogude Jaapan!

Jaapani valitsevad klassid võitlevad kogu oma riigiaparaadi täie jõuga kasvava imperialismivastase ja kommunistliku liikumise vastu, organiseerivad selleks erilised fashistlikud lööksalgad, milles neid jaapani sotsiaalfashistid täielikult toetavad; päevast päeva jätkub revolutsioonitegelaste hulgaline arreteerimine. Kuid ei valge terrori meeletu mõlli, ei sotsiaalfashistide avalik äraandmine ega marurahvuslik kihutusetöö ei suuda Jaapani töötavate hulkade võitlust ega revolutsiooniliku liikumise tõusu kinni pidada. 1933. a. tegid sajad tuhanded jaapani töölised, kompartei üleskutses peale, hiiglasuurt kihutusetööd selleks, et raha koguda Hiina punaväele lennuki kinkimiseks. Me teame terve rea juhtumeid soldatite vastuhakkamistest ja ülestõusudest Jaapani sõjaväes, nii näiteks Fuschuni linnas, kus 300 soldatit ülestõusust osavõtmise pärast maha lasti; Tokio ringkonnas arreteeriti 12 ohvitseri sõjavastase tegevuse pärast. Jaapani kompartei annab soldatitele erilist ajalehte „Heissino Tomo“ („Soldati sõber“) välja.

Kõige suuremat rahutust ja ärevust, kõige kibedamat peavalu sünnitab jaapani röövimperialistidele uskumata laialine partisaniliikumise laine, mis terve Mandshuuria oma alla on haaranud ja mille eesmärgiks on jaapani saagijanalisi vägistajaid maalt välja kihutada. Võitlus partisanisalkade vastu, mis ajuti mitu tuhat meest suured on, osutub eriti sellepärast äärmiselt raskeks, et kohalikud talupojad seda liikumist toetavad.

Rahvusvaheline sotsiaalfaschism, II Internatsionaal, toetab samuti kui Rahvasteliitki, kõigi abinõudega, mis tal kasutada on, imperialistlikku sõda ja Nõukogude Liidule kallaletungimise ettevalmistamist. Kui Kauge-Idas sõjakäik algas, kui jaapani imperialistid röövkäigu Mandshuuriasse ette võtsid, ei teinud II Internatsionaal mitte karvaväärt midagi, et seda imperialistlikku sõda takistada; vastupidi, oma petlikkude, võlts sõnakõlksudega ja lubadustega püüdis ta tähelepanekut kõrvale juhtida ja uue imperialistliku sõja vastu võitlusesse tungivaid töölisi ja töörahvahulkasid kinni hoida.

Jaapani sotsiaalfashistid asusid kohe sõja algusest peale oma imperialistide röövpoliitikat avalikult toetama. Jaapani sotsiaaldemokraatliku (sotsifaschistide) partei „Sakai Minshūto“ esimees Abe ütles partei kongressil 1933. a.:

„Minu arusaamise järgi on sotsiaaldemokraatia lõpulikult riiklikku sotsialismi kasvanud. Meie, sotsialistid, oleme ainuvalitsuse (monarhia) pooldajad; meie tunnustame meie lepinguõiguste ja huvide rikkumise Mandshuurias ja Mongoolias ülekohtuseks.“

Seesuguste avalikkude tunnistustega kinnitavad Jaapani sotsiaalfaschistid ise oma äraandmist töölisteklassi vastu.

Seda teravamini jälgib rahvusvaheline proletariaat Kauge-Ida sündmuste arenmiskäiku, kus uus imperialistlik sõda lahtipuhkemisel on ja kus ette valmistatakse interventsiooni Nõukogude Liidu vastu; otsustaval silmapilgul ütleb proletariaat siin oma otsustava ja viimase sõna.

## Jaapan ja NSV Liit

Nõukogude Liit puutub oma piiridega Kauge-Idas Vaikse ookeani imperialistlikkude riikidega vahenditult kokku. Kui Jaapani osa imperialistlikkude vastuolude lahendamise püüetes silmas pidada, siis on arusaadav Nõukogude Kauge-Ida maa, nagu Mandshuuria, suur tähtsus sõjakäigu baasina. Nõukogude Liidu rahupoliitika on Nõukogude Kauge-Ida maa nimelt rahu kantsiks Vaiksel ookeanil muutnud. Nõukogude Kauge-Ida maa, mis endast rahvuste poolest õige kirju kogu kujutab ja varemalt tsaarivalitsuse asumaa oli, ehitab nüüd Liidu teiste, kaugemale arenenud vabariikide toetusel ja ÜK(e)P ja sm. Stalini juhtimisel, oma majandust ja kultuuri uuel, sotsialistlikul alusel ümber; meie näeme seal tormilikku kasvu nii ühel kui teisel alal. Kui tsaarivalitsuse ajal 45 aasta vältel Kauge-Ida vähemusrahvuste jaoks ainult 54 kooli jõuti ehitada, siis on neid seal nõukogude valitsuse ajal 8 aastaga tervelt 824 asutatud. Kui 1923. a. Kauge-Idas ainult 37% kirjaoskajaid leidis, siis oli neid seal 1931. a. juba 65%. Lastest käib juba 95% koolis. Edasiõppijate jaoks on Kauge-Idas 9 kõrgemat õppeasutust ja 44 tehnikumi. Põllumajanduse alal on organiseeritud 40 masina- ja traktorijaama; 75% kogu külvipinnast on sotsialistlikus sektoris; 80% kalameestest on kollektiviseeritud, nende saagi ümbertöötamiseks on 20 konservivabrikut ehitatud...

Nende saavutuste tagajärjel, mis võimalikud olid, tänu meie partei ja valitsuse õigele poliitikale, õigele juhtimisele, ja mis põhjenevad sotsialistlikule majanduse-süsteemile, moodustab Kauge-Ida maa sotsialistliku maaala, mis teiste Vaikse ookeani rannamaade keskel eeskujuks on, kuidas

asumaade ja poolasumaade rõhutatud rahvad mittekapitalistlikul teel areneda ja edeneda võivad.

Terava vastandi Nõukogude Kauge-Ida maale pakuvad Jaapani töölisel ja talupojad, kes kõige raskema kurnamise all kriisiraskustes vaevlevad. Jaapani tööliste palkade kujunemise kohta annavad pildi järgmised arvud — Jaapani ametlikkude allikate järgi:

Palkade langemise indeks	Hulgaliste tarbeainete hinnatõusu indeks
1926. a. 100	1914. a. 100
1930. „ 90	1931. „ 133
1932. „ 86	1932. „ 138
1933. „ 84	1933. „ 148

Nende arvude kõrvuseadmisel näeme mil määral Jaapani töörahva reaalne sissetulek ja seega tema elutase langenud on. Kuid õieti ei anna needki arvud veel kaugeltki selget pilti, sest nad ei kõnele midagi määratutest maksukõrgendustest, mis tingitud on suurtest riiklikkudest väljaminekutest sõjavägede ülespidamiseks väljaspool Jaapanit (300-tuhandene vägi Mandshuurias üksi!) ja suurtest sõjavarustuse muretsemistest, mis peale muu Jaapani riigivõla — sisemise kui välise — viimastel aastatel kahekordseks on tõstnud: 1934. a. ulatab see 8 miljardi jeni, millelt juba protsenta aastas 400 miljoni jeni maksta tuleb. Mandshuuria okupeerimise kuludeks on 1934. a. eelarves 650 mln. jeni ette nähtud, Mandshu-kuo riigi eelarveks — 113 mln. jeni.

Kindral Tanaka kurikuulsaks saanud plaanis „Kõige suurem Jaapan“, mille ta 1927. a. Jaapani keisrile esitas, loeme muu seas:

„Nõukogude Venemaa on Jaapanile hädadohtlikuks teguriks nimelt selles mõttes, et ta korea ja jaapani rahva mõtlemisele revolutsioonilikku mõju avaldab. Kui meie Jaapani tulevikku vaatame, siis peame tunnustama, et sõda Venemaaga möödapääsmatu on.“

Oma kätte haaratud Mandshuuriat ja Shehe maakonda, kui ka kontrolli sisemise Mongoolia üle kasutavad Jaapani okupandid nüüd selleks, et neid maaalaid ja neil maaaladel palavikulise kiirusega ette valmistada sõjaliseks kallaletungimiseks Nõukogude Kauge-Ida maale — Taga-Baikali maale ja Rannamaale. Selles sõjariistuse jõududega kallaletungimise ettevalmistamises läheb jaapani imperialism viimasel ajal nõukogudevastastelt kihutuse-töölt ja sõnalistelt kuulutustelt üle provokatsioonilikkudele tegudele, selkombel niiteldada „roomamisi“ sõjalist interventsiooni



alustades. See paistab teravalt silma, kui kas või osagi viimase aja provokatsioonilikkudest väljaastumistest ära märgime:

1) Kaks aastat tagasi tegi Nõukogude valitsus Jaapanile ettepaneku mittekallaletungimise lepingu sõlmimiseks; Jaapani valitsus lükkas selle ettepaneku tagasi.

2) NSV Liidu ettepanekul algatatud läbirääkimised Ida-Hiina raudtee äraostmiseks leidsid Jaapani poolt enam kui jäheda vastuvõtu, jaapani sõjajanalised ringkonnad aga tungivad koguni vägivallega Nõukogude Liidu omanduse kallale, rikuvad jämedalt Nõukogude õigusi, vangistavad seadusevastaselt raudteeteenijaid, kes Nõukogude Liidu alamad on jne.

3) Jaapani okupatsiooniväge suurendatakse Mandshuurias päev päeva kõrval uute väeosadega, kes peamiselt kõik Põhja-Mandshuuriasse, Nõukogude Liidu piiri äärde paigutatakse, kus nende olemisel ainuke mõte on — Nõukogude Liidule kallale tungida.

4) Jaapani interventide toetusel koguneb Mandshuuriasse suurel arvul vene valgekaardlasi-emigrante, kes Mandshuurias Jaapani teenistusse võetakse.

5) Sõbralik vahekord ja lähenemine jaapani imperialismi ning saksa faschismi vahel näitab, et nende riikide juhtivate ringkondade vahel Nõukogude Liidule kallaletungimise asjus kokkulepe on saavutatud. (Hudivitav on siinkohal märkida Saksa-maa eitavat vastust Nõukogude valitsusele käesoleva aasta aprillis Balti riikidele mittekallaletungimise lepingu sõlmimise asjus.)

6) Hiiglasuur sõjaliste väljaminekute kasv Jaapanis, isegi ametlikkude andmete järele: 1930/31. a. — 470 mln. jeni, 1933/34. a. — 820 mln. jeni, 1934/35. a. eelarves — 1300 mln. jeni.

7) Sisemise Mongoolia haaramine ja küünte sirutamine Hiina-Turkestani (Sintsjani) järele, mille otstarbeks on: Hiina Nõukogude vabariiki Mongoolia Rahvavabariigist ja Nõukogude Liidust lahutada, Mongoolia Rahvavabariigile ja sealt kaudu Nõukogude Liidule kallale tungida (ühtaegu Mandshuuria kaudu kallaletungimisega).

8) 1934. a. 1. märtsil panid jaapanlased oma käsiku Pu-Ji Mandshu-kuo riigi keisriks ja kuulutasid Mandshu-kuo riigi „iseiseisvaks“; 17. aprillil aga esitati Hiina-maale ultimatum, et ta seda nukust-keisrit tunnustaks. Kante (Pu-Ji) trooni ümber koondavad nüüd jaapani imperialistid tagurlikke jõudusid Hiinamaa, Mongoolia ja Nõukogude Liidu vastu võitlemiseks.

## Nõukogude valitsus on valvel

Imperialistide saagijanuste kildkondade kavatsused kriisist väljapääsu leida veriste sõjaliste seikluste abil, mis Nõukogude piiridele ikka hädaohtlikumaks lähevad, sunnivad Nõukogude valitsust ja töörahvast kõige teravamale valvelolekule, et interventide meeletutele veristele avantsüüridele kohast purustavat vastuhoo anda.

Nõukogude Liit on terves maailmas kõige kindlamaks ja tugevamaks rahu kantsiks; sellest kõnelevad tõsiasiad, seda on sunnitud ka kodanlised kihid tunnustama. Kokkulepe Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel; mittekallaletungimise lepingu uuendamine Balti riikidega — Soomega, Eestiga, Lätiga, Leeduga — need on vaid paar tõsiasi viimastelt kuudelt. Kõigi nende ja teiste samaloomuliste lepingute juures tuleb nimelt ühte asjaolu alla kriipsutada, mis Nõukogude riigi rahuarmastust eriti teravalt silma paista laseb: Nõukogude valitsus kasutab iga viimastki võimalust rahu alalhoidmiseks, *kuid lepingud, mis selleks kapitalistlikkude riikidega sõlmitakse, ei sisalda absoluutselt mitte midagi, mis maailma uuesti ümberjaotamisele või teiste rahvuste röövimisele oleks sihitud.* Seda Nõukogude Liidu poliitika ei luba. Sest Nõukogude Liit on töörahma riik.

„Meie orienteerusime minevikus ja orienteerume nüüdki NSV Liidule ja ainult NSV Liidule“ (Stalin, aruandes partei XVII kongressile).

Kapitalistlikkudest maadest ja eriti Jaapanist oleneb, kas nad Nõukogude Liiduga tahavad normaalseid vahekordi luua, või — selle asemel — verisele ja hädaohtlikule sõjateele astuda, mille tagajärjeks on, et

„... see maa paratamata nende imperialistlikkude riikide kilda kuulub, keda kodanlus järgmisel päeval peale seesuguse sõjalaugust või lõppu enam elavate kirjas ei leia“ (Stalin).

Seesugust äraproovitud rahupoliitikat jätkates kindlustavad ja kõvendavad Nõukogude Liidu töörahvahulga järelejätmata oma kaitsevõimet, oma võidurikast punaväge. Kallaletungiv kontrevolutsioonilik jõud purustatakse — seda tagab Nõukogude Liidu töölisteklassi ja kogu töörahvavääramatu võidutahe, seda tagab nende hulka kindel juhtivus teraskindla ühtse enamlastepartei poolt eesotsas leninliku keskkomiteega ja üleilmse proletariaadi ja proletaarse revolutsiooni juhi sm. Staliniaga.

Ercoli

## „Luuletatud“ miljonid

Kogu Itaalia ajakirjandus, mis ammugi juba fashistlikuks on muutunud, lõob hundirastat ja võidutseb tagajärgede üle, mis nõndanimetatud parlamentlikud valimised Itaalias andsid.

Itaalia ajalehed teatavad, et 96,5 protsenti valijaid hääletamas käis, et neist valijaist enam kui 10 miljonit oma hääled fashistide nimekirja poolt ja ainult 15 tuhat — vastu andsid. Kuid tuleb kõigepealt meeles pidada, et itaalia valimis„õigus“ ainult ühe partei — fashistide — nimekirja lubab üles seada, ja valijal on ainult valida: kas selle poolt või vastu. Teiseks on selge, et fashistliku nimekirja vastu hääletamine sõna otsekoheses mõttes eluga mängimine on — paremal juhtumil võib hääletaja, kel julgust jatkus vastuhääletuse sedelilt kasti visata, kusagile tühjale saarele sattuda, kuhu tuhanded julged ja kartmatud fashismi vastu võitlejad elavalt maha on maetud ja kus neid pikaldane piinarikas näljasurm ootab.

Itaalia ajalehed vaikivad tasa ja targu ka teised fashistliku valimis„õiguse“ omapärasused surnuks. Nii ei lausu nad midagi sellest, et seegi valimis„õigus“ on ainult isikutel, kes riigile teatud summa maksu maksavad; see seadusemäärus ise juba võtab „rahvahääletuse“ õiguse mitmelt miljonilt töoliselt, eriti ja eeskätt määratult töötatöölise väelt, kes juba lihtsalt sellepärast mingit maksu ei saa maksta, et nad kaua aega juba palka ei ole saanud.

Oma võidujuubeldamises vaikib fashistlik ajakirjandus surnuks ka selle vääramatu tõsiasja, et, kõigi fashistliku riigi terroriabinõude peale vaatamata, tööstuslikkudes raioonides — Milanos ja Turinis — tööliste linnaosades 13 protsenti hääletajaid oma hääled fashistliku nimekirja vastu andsid, seega kommunistliku partei juhtsõna järele talitasid, kes töörahva hulkasid üles kutsus fashismi vastu hääletama ja sellega fashistliku korra vastu oma kustutamatu viha avaldama.

Kuid miks oli fashistlikudel riigivalitsejatel nii kiire nende parlamendivalimiste organiseerimisega — just enne oma suurt riiklikku „reformi“, mis isegi selle täitsa taltsa ja sõnakuuleliku fashistliku parlamendi peab kaotama ja ta korporatiivse parlamendiga asendama?

Mussolinile oli kõigepealt vaja itaalia ühiskondlikku arvamist rahvahääletuse

„jalustrabavate“ tagajärgedega jahmatama panna, et sellega mitte ainult proletariaadi, vaid ka väikekodanluse ridades silmapaistvat pahemale poole nihkumist, radikaliseerumist, peatada.

Fashistlikud valitsejad teavad väga hästi, missugusesse raskesse seisukorda Itaalia kõigepealt nende laastamiste tagajärjel on sattunud, mis kriis ta majanduslikus elus on sünnitanud. Itaalia väliskaubandus on viie aastaga kahekolmandiku võrd langenud. Suurem osa väljaveotööstust on pidanud ukсед sulgema; fashistid ise on sunnitud tunnistama, et Itaalias juba kolm aastat miljoniline töölisevägi ilma tööta seisab (tõelikult on see arv muidugi palju suurem). Riigi eelarve täitmisel jääb juba neli aastat järgimööda iga aasta 3—4 miljardi liirat puudu, ja riigivõlg ulatab juba üle 100 miljardi liira! Ja seda hoolimata sellest, et tööpalka 40—50 protsenti võrd „kärbiti“ ja määratu töötatöölise vägi pea viimseni mitte mingisugust toetust ei saa!

Missugusel teel oleks nüüd võimalik tööpalka veelgi alandada, kui ta juba 40—50 protsenti võrd on alla kistud ja kui tööliste meelepaha ning rahulolematus alaliselt kasvab, kui hulgad tihtipeale kapitalistide uutele katsetele nende poolnäljasele elatismiinumile veelgi kallale tungida, kibedaid vastulööke annavad?

Tõsi küll, fashismi kohutavad surveabinõud teevad kommunistliku partei ja punaste ametiühingute juhtivuse tööliste hulkades üliväga raskeks; terror tõkestab hulkade väljaastumistungi. Kuid kõigest sellest hoolimata areneb liikumine edasi, ja kommunistlik partei kasutab igasuguseid võimalusi oma hulgalise töö organiseerimiseks ja läbiviimiseks. Otse viimastel nädalatel (käesoleva aasta esimestel kuudel—tlk.) on Itaalias fashismivastases võitluses rida uusi juhtumeid ja tõsiasju avalikkuse ette kerkinud.

Paljudel koosolekutel, mis fashistlikud bürokraadid kokku kutsusid, et seal oma „korporatiivse“ demagoogia harjutusi pidada ja klasside koostöötamise teooriat jutlustada, on töölise selle vastu omalt poolt majanduslikud nõudmised üles seadnud. Nii sündis see Roomas, Bolognas, Turinis ja mitmel pool mujal tööstuse keskohtades. Samal ajal jätkub nõndanimetatud välkliikumiste laine — need on liiku-

mised, väljaastumised, mis vabrikutes, tehastes ja maal majapidamisteski äkitselt, mõnikord koguni ilma igasuguse ettevalmistuseta, lahti puhkevad. Samas kõrval on laialdaselt tarvitusel „isikliku vastupaneku“ viis, milles iga üksik tööline isiklikult vastupanekut avaldab, kui tema tööpalka kärbitakse. Mõnikord tuleb sel pinnal võimsaid ja tormilikke hulkade vihapurskeid ette, nagu vihahoog, mis alles hiljuti (k. a. märtsis—tlk.) ühes lõuna-itaalia linnas lahti puhkes ja niikaugele viis, et ülestõusnud töölistehulgad linna raekoja oma alla võtsid.

Rahvahääletus — parlamendivalimistel — pidi nüüd, faschistide plaani järele, näitama, et faschism veel tugev küllalt on ja midagi ei karda.

Tõelikult oli see mingi näilik julguseavalduse katse, millega faschism oma suurt ja sügavat hirmu varjata püüdis. See paistab, muu seas, sellestki selgesti silma, kuidas „rahva hääle“ väljaselgitamist organiseeriti. Iga valija sai hääletamiseks kaks sedelit: üks, millele „ja“ peale trükitud, teine, millel „ei“ seisis. Need sedelid eraldusid üksteisest juba oma välimuse poolest õige silmatorkavalt: esimene (ja-) sedel oli kolmevärviline, teine — valge, ja see värvide vahe oli sedavõrd järsk, et ta isegi läbi ümbrikkude silma paistis. Seda tuleb arvesse võtta, kui teame, et hääletamine otse relvastatud mustasärgimeeste (faschistide) silma all sündis, kellest valimisruumid kihasid.

Paljudes kohtades, eriti maal, külapaikades, tassiti valijad sõjariistus faschistide saatel valimiskasti juurde, anti neile siin sedelid kätte ja valvati kuni sedeli kastilask-

miseni kõige terasemalt iga nende liigutuse järele.

Iseäranis metsikult möllas faschistlik terror paari kuu vältel enne valimisi. Tuhanded töölised, eriti suurtest tööstuskeskkohtadest, töölised, kes juba ennemalt faschistlikkude piinakongide vintsutusi maitsta saanud, ja mitte ainult kommuniste, vaid ka endiseid sotsialiste ja hoopis parteituid töölisi, arreteriti nüüd „ärahoimise“ ettekäändel, ilma et nende vastu kõige vähemagi kaebust oleks tõstetud või süüdistust avaldatud.

Selle vastu võttis rida endiseid sotsiaaldemokraatliku partei juhte aktiivselt sellest valitsuse poolt organiseeritud hoogtööst ösa, mille ülesandeks oli faschistlikku korda ülistada. Mõnedki õige silmapaistvad tegelased, kes kuni viimase ajani näidata olid püüdnud, nagu avaldaksid nad faschismile vastupanu, astusid nüüd faschismisõbraliku organisatsiooni „Töö probleemid“ liikmeks.

Kuid kõik need faschistliku diktatuuri manöövrid hulkade rahulolematuse mahasurumiseks ja tagasihoidmiseks ei suuda ometi mitte töörahva viha kasvu kinni pidada. Selle kasvu areng oleneb sellest, mil määral kommunistlikul parteil korda läheb hulkadega sidet luua, nende hulkade liikumise juhtimist oma kätte võtta — lähtepunktiks võttes nende võitluse vähemate osaliste nõudmiste eest, ja töölisi siit edasi laiemale ning suuremate, kõrgemate ülesannetega ja eesmärkidega võitlusele viies. Selle ülesande teostamine ei ole Itaalia kommunistlikul parteil kerge, kuid meie peame valmis olema hulkade vihapursetele, mis puhkeda võivad ja mis faschismi saatuse Itaalias otsustavad.



## Võitjate kongress ja veondus

*Duranty* (Ameerika ajakirjanik): „Mis on nüüd NSV Liidu sisemise poliitika peakisimuseks?“

*Stalin*: „Kaubaläbikäigu laiendamine linna ja küla vahel ja igasuguse veonduse, eriti raudteeveonduse, kindlustamine.“

Sotsialistliku majanduse kasv esimesel viisaastakul, mis meie maa muutis „agraar-maast tööstuslikuks maaks, põllumajanduses väikeste üksikmajapidamiste maast kollektiivsete ja mehaniseeritud suurmajapidamiste maaks, pimedast, kirjaoskamatus, kultuurikehvast maast kasvava kultuuri maaks“, see kasv nõudis ka veonduse suurendamist linna ja küla vahelise majandusliku läbikäimise kindlustamiseks; veondus pidi sotsialistliku majandusega sammu käima, kui ta ei tahtnud majandusliku arenemise takistuseks muutuda.

Möödunud viisaastakul arenes veondus kiiremini kui kunagi enne. Viisaastaku kestel ehitati 11 tuhat kilomeetrit uusi raudteed (Turkestani-Siberi raudtee 1442 kilomeetrit, Troitsk-Orski raudtee 398 kilomeetrit jt.), peale selle pandi 8000 kilomeetrit roopaid jaamad kõrvalteedele.

Veduritepargi võimsus kasvas viisaastaku kestel 43% võrd ja vagunite juurdekasv oli 17% (ehitati 83 tuhat vagunit).

Ka omaduslikult kasvas raudteede töö: vaguniteliikumine kiirenes 18% võrd, kaubavaguni koormatus kasvas 30% jne.

Kui raudteede tööd 1932. aastal sõjaeelsete aastatega võrrelda, siis leiame, et nii kaupade kui inimeste vedu 2½ korda on kasvanud, kuna raudteede majandus niipalju ei ole kasvanud; tähendab — raudteede koormatus on kiiremini kasvanud kui raudteed ise. Seda on võimaldanud veonduse plaanilik töö. Kui meie raudteede töö kasvu Ameerika Ühendriikide raudteede töö kasvuga võrrelda, siis näeme, et seal raudteede töö 13 aasta kestel 78% võrd suurenes, meil aga 4½ aastaga 81,3% võrd, s.o. kolm korda kiiremini.

Kuid rääkida ei tule mitte ainult raudteedest, olgugi, et neil meie veonduses peatähtsus on. Väga suurt osa meie majanduse elus mängivad veeteed. Tsaari ajal oli meie maa õige kehv — laevastiku poolest nii jõgedel kui meredel; veeteid

ei kasutatud kaugeltki täiel ulatusel. Sellestki laevastikust, mis olemas oli, viisid valgekaardlased ja teised imperialistlikud rõõvlid suure osa ära. Veel 1928. aastal oli meie laevastik nõrgem kui 1913. aastal. Ja seegi ei seisnud kaugeltki ajanõuete kõrgusel. Laevade koosseis oli tüüpide poolest väga mitmekesine. Leidus laevu, mille jõumasinaid sellest ajast pärit olid, kui need masinad leiutati (80 aastat vanad).

Esimesel viisaastakul sai jõelaevastik 211 auru- ja mootorlaeva ja 224 jõumasinateta laeva (pargast). Merelaevastik sai 81 võimsat laeva — kasvas seega 74% võrd.

Veeteede võrgu laiendamises on suured saavutused. Ei või vaikida niisugusest saavutusest kui Balti-Valgemere kanal. Baltimere ja Valgemere ühendamise mõtte teostada ei suutnud ei feodaalne, ega kapitalistlik kord Venemaal. Seda võis korda saata ainult töörahva riik. 1930. aastal otsustas valitsus kanali ehitada. 1931. aastal lõpetati ehituseplaani valmistamine ja 1933. aasta juunis lõpetati kanali ehitustöö — mered olid ühendatud. Kanali pikkus on 227 kilomeetrit. Maailma suuremate kanalite pikkus on: Suetsi kanal — 164 kilomeetrit (ehitati 10 aastat), Panama kanal — 82 kilomeetrit (ehitati imperialismi ajajärgul, ehitus kestis 33 aastat).

Veeteede pikkus kasvas jõudsasti. Nõukogude laevade punane lipp ilmub kõige kaugematele ääremadele, sinna, kus seni veonduse järele suuremat nõuet ei olnud ja kus majandus täieliku tõuke elavnemiseks alles sotsialistliku ehituse ajajärgul sai. Arali järvel oli tsaari ajal väike laevastik ainult sõjavägede vedamiseks Amudarja piirkonda. Balhaschi järvel puudus tsaari ajal laevastik täiesti. 1929. aastal veeti seal 7½ tuhat tonni kaupa ja 1932. aastal juba 38 000 tonni. Praegu ehitatakse seal kahte suurt sadamat.

Uraali jõel oli tsaari ajal laevade liikumine täiesti keelatud, sest seal püüti tsaari kõõgi jaoks paremaid kalu, ja laevad võisid need ära hirmutada. 1932. aastal veeti seda jõge mööda 220 000 tonni kaupa ja 70 000 inimest.

Avastati veeteed idasse Põhja-Jäämere kaudu jne.

Veeteede loomise tähtsus ei seisa praegusel korral ainult liiklemise küsimuse lahendamises. Uued veeteed on kombineeritud ettevõtted, mis on seotud kas maa niisutamisega (Kesk-Aasias, taga Volga), jõujaamade ehitamisega (Dnepril) või veega varustamisega, milline ülesanne on lahendada Moskva-Volga kanali ehitamisel Moskva jaoks.

Auto, kui massiline liiklemisvahend, on meil veel võrdlemisi uus. Varemalt puudus meil autode ehitamise tööstus, ja alles esimese viisaastaku lõpul võis sm. Stalin ütelda: „Autode ehituse tööstust meil ei õnnu, aga rüütu ta meil on.“ Ainult Moskva autotehas üksi on ligi 40 tuhat autot annud. Praegu on Nõukogude Liidus 117 800 autot (XVII parteikongressiks) 8800 asemel 1913. aastal. Ja autode hulga kasvu võimalused on suured. On ehitatud suured autotehased, mille toodang aastast sajatuhandeni ulatab. Auto ei ole liiklemise abinõuks mitte enam ainult linnas, ta on tunginud ka maale — masina- ja traktorijaamadesse (1933. a. 15 300 autot) ja sovhoosidesse (1933. a. 12 790 autot).

Sedasama tuleks ütelda õhuveonduse kohta, mis ka peaaegselt esimese viisaastaku saavutus on, kuid mis oma nooruse peale vaatamata juba küllalt tugevaks on kasvanud, et niisugust hiilgavat eksami ära anda, nagu seda tsheljuskinlaste päästmine oli.

See kõik on sündinud kapitalismi kõige raskema kriisi — üldkriisi — ajajärgul, mil tööstus kapitalistlikkudel maadel kohutavalt langes ja veonduse töö lagunes. Juba enne kriisi kõige teravamalt ajajärku, 1920—1930. a., lühenes raudteede võrk Am. Ühendriikides 5690 kilomeetrit. Eestis arutatakse küsimust, kuidas raudteesid saaks riikliku turbatööstuse tüübilisteks ettevõteteks muuta, „... kus kõik ametnikud oleks vabapalgised, nagu igas eraettevõttes, ilma pensioni saamisega õiguseta ja muude soodustusteta, mis riigiteenijatel üldse olemas“ („Päevaleht“, nr. 39, 1934. aastal). Põhjuseks niisugustele kavatsustele on see, et raudteed eelmistel ja eriti möödunud (1933) aastal suurte kahjudega on töötanud. Kahjudega sellepärast, et

suurärimeeste kaupa, eriti metsasaadusi, liig madala tariifiga veeti, mis veokulusid ei katnud. Nüüd sepihõlpsalt kavasid, kuidas saadud kahju tööliste kulul katta, ja siis muud kui — pensionid maha! Tõsi küll, sama leht (samas artiklis) manitseb, et ega kokkuda raudteelastel veel ei maksa, sest „sääraseks kartuseks ei ole nähtavasti põhjust, vähemasti praeguse valitsuse päevil“, mis raudteelastele aga liig vähe töösti pakub, sest võeti ju need kavatsused otse valitsuse enese ridades päevakorrale ja — rahakitsikus ei lähe kergemaks, vaid päev päevalt raskemaks.

NSV Liidu raudteed töötavad täie kooramatusega, ja kahjudest ei või juttugi olla. Isegi Ida-Hiina raudteel, mis otseselt NSV Liidu raudteede hulka ei kuulugi, vaid NSV Liidu raudteede jatkus idas on, kus 1933. aastal 11 kuriteolist rongide purukslaskmist oli, 38 korda rongidele sõjariistus kallale tungiti, — isegi seal lõpetati aasta, „kõrgeselle peale vaatamata, aktiivse bilansiga, ja sissetulek ületas väljamineku 2 142 022 kuldrubla võrd.“

Ennenägematud on meie saavutused veonduse alal, ei saa neid võrrelda ei tsaarriaegse Venemaaga ega praeguse kapitalistlikkude riikidega. Aga veel seda suuremad on meil nõuded veondusele. Tornilikult areneb sotsialistlik majandus, kasvab kaupade läbikäik linna ja maa vahel, „sest peab ju kord aru saama, et kaup ei valmistata, lõppude lõppuks, mitte valmistamiseks, vaid tarvitamiseks“. Juba nüüd on veondus muutunud „kitsaks kohaks, mille otsa meie majandus, ja kõige enim kaupade läbikäik, võib komistada ja peaaegu juba hakkabki komistama“ (Stalin). Praegu on metsamaterjalide äravedamiseks 430 000 vagunit tarvis, ja kivisõe vedamiseks 76 000 vagunit. Ainult Kotelnitshi raudteel on 23 000 vagunit kaupa seismas, mis äravedamist ootab, osalt juba kaks aastat.

Veondusmajandust on vaja tõsta, on vaja ümberehitada, kuid esimeses järjekorras tulevad siin ära kasutada sotsialistliku majanduse plaanikindluse paremused, ära kasutada veonduse sisemised võimalused, tõsta veonduse võimsus viimase võimaluseni; kaotada veonduses kantseleilik-bürookraatlik juhtimine, tõsta töödistsipliini, vältida veonduse tehnika jne.

Et nendel aladel kõik korras ei ole, sellest räägiti partei XVII kongressil väga valusal keelel. Ajalehed toovad tihtipeale näiteid, kuidas elav asi — veonduse juhtimine — kantseleilikuks käperdamiseks muudetakse. Lõsma jaamas Murmani raudteel

kustus veeandmise posti (водоразборная колонка) otsas petrooleumi latern. Veduri-juhitud leidsid pimedas suure otsimise peale veetoru üles, ja viitsid sellega palju rohkem aega kui harilikult. Viimaks huvitus asjast jaamaülem ja kirjutas: „Käsen aja- viitmata teatada põhjused, miks latern ei põle ja millal ta põlema hakkab. — Jaama- ülem Ossipov.“ „Palun kiiremas korras kohalikule ametiühisuse komiteele teatada, mis põhjusel latern kustus ja miks ta põlema ei ole pandud, et asja võiks kolmi- kul arutusele võtta,“ — kirjutas ametiühisuse kohaliku komitee esimees Shelpanov. „ÜK(e)P rakuke palub kõige kiiremas korras veeposti laterna kustumise küsimus üles tõsta ja kokku kõlastada,“ — kirjutas rakukese sekretär Terentjev. — Raioonist tuli revident ja andis kategoorilise käsu „kahe päeva jooksul latern põlema panna“. See on äärmine juhtum, kuid näiteks ta, võib olla, kõlbab. Siin ei ole tegemist elavate inimestega, vaid kantseleikoidega.

Distsipliini langusest annab näite selle- sama raudtee Louhi jaam. „Pöörang on jälle puhastamata?“ küsib jaamaülem Nau- menko roopaseadjalt. „Puhastamata jah,“ vastab roopaseadja Vetoschkin. „Oleks tarvis ära puhastada,“ lausub jaamaülem pa- luvalt. „Kui aega saab, eks siis puhastan,“ vastab roopaseadja. „Praegu on tarvis seda teha,“ nõuab jaamaülem. „Ei puhasta,“ vastab kategooriliselt roopaseadja. „Noh, mis sa nüisugusega teed, — kurdab jaama- ülem omaette, — tuleb vist enesel minna ja ära puhastada.“ — Paha on kui distsi- pliinerimata on roopaseadja, aga veel pa- hem on see, kui komander raudteel nüisuguseks nartsuks muutub, kui seda Nau- menko on, kes ei oska käskida ega nõuda, ja sellega distsiplineerimata eeskujuks muutub.

Sm. Kaganovitsh ütles XVII parteikong- ressil: küsige gorkovlaste käest, kui raske, kui raske on mingisugust majanduseküsi- must veeveonduse rahvakomissariaadis läbi kangutada; nad jutustavad teile, et auri- kud suvel halvasti käivad, aga veondus- tegelased ise ujuvad oma kantseleides tähelepanemise väärilikult.

Ka mitmesugused tehnilised puudused takistavad raudtee veonduse tööd, puudu- sed, mis on tingitud raudtee suurenenud koormatusest. Uute tugevamate vedurite tarvitamiselevõtmine lubab rongide pik- kust suurendada, kuid jaamade kõrvalteed on lühikesed ja ei saa pikke rongisid vastu võtta; sellepärast ei saa vedurite võimsust täiel määral ära kasutada. Selle puuduse kõrvaldamiseks tuleb 2. viisaas-

takul jaamade kõrvalteedele 10 000 kilo- meetrit roopaid panna. Rongide pikenda- misega ja koormatuse kasvuga on ron- gide raskus niipalju tõusnud, et teed, mil- lel liiva ballast on, suutelised ei ole neid rongisid kandma. Rongide raskus nõuab veel ühte tehnilist uuendust — automaat- set vagunite blokeerimist. Praegune va- gunite haakside, mis rongi kokkuseadmi- seks rohkem aega ja tööjõudu nõuab, ei ole pealegi küllalt tugev, röövid katkevad tihti. Niisuguseid katkemisi tuleb aastas 20 000 ümber ette, ja mõnigi kord põhjus- tavad nad suurema õnnetuse.

Tehnilised puudused annavad ennast küll tunda, kuid esimene, mis võimaldab veon- duse töövõimsust tõsta, on — inimesed, kes veonduses töötavad. Tähtsamaks on see, kuidas inimesed on paigutatud, kuidas on töö organiseeritud, missugused on inime- sed, kuidas nad oma tööd tunnevad ja kui- das nad töötavad — nii töötab ka veondus.

Klassivaenlanegi paneb suurt rõhku veon- duse peale. Kahjurid, kes veonduses töö- tavad, ajavad segi liiklemise graafikad, puis- tavad liiva vaguni laagritesse, segavad ve- dude plaanilikkust jne.

Et veondusel sisemisi võimalusi töö tõst- miseks on, seda tõestavad veonduslased ise seega, et sm. Stalini nimelise rünnaku organiseerivad veonduse kõrge võimsuse valdamiseks ja lööklaste mobiliseerimiseks. See rünnak on laiad veonduslaste hulgad kaasa tõmmanud. Seda tõendavad näited veonduse elust.

Grosnõi dispetsher (raudteedel liiklemist juhtiv agent) Kutafin, kes raudteelaste seas sama kuulus on, kui Nikita Isotov (kaevandustöölaine — leidur ja ratsionalisaa- tor) kaevandusetöölise seas, viis rongi Gudermessi jaamast Prohladnaja jaama 13 tunniga. Nende jaamade vahelisel raudteel oli juba seaduseks saanud, et kaubarong selle läbikäimiseks 30 tundi tarvitab. Oli ainult tarvis konkreetselt juhtida ja rong liiklemiseks hästi ette valmistada, ja taga- järg oli aja lühenemine enam kui poole võrd — 30 ja 13 tundi. See Kutafini saavutus oli tõukeks ka teistele raudteedele ja raud- teelastele, ning teisi Kutafiniseid leidis nii mitmeski kohas. Et Kutafini saavutus juhus- lik ei olnud, seda kinnitas ta oma teise võiduga — ta tõi sõerongi Donbassist 130 tunniga Leningradi; harilikult kulub sel- leks 240 tundi.

ÜK(e)P keskkomitee on veondusele suurt tähelepanu pööranud. Oma otsustes veon- duse kohta 1933. aasta juulis ja 1934. aasta märtsis on antud konkreetsed juhtnõud, kuidas veonduse tööd juhtida ja organi-



seerida. Partei saatis veondusse hulga juhtivaid jõudusid — poliitosakondade näol. Sm. Voroschilov kriipsutas partei XVII kongressil, partei keskkomitee osavõtust veontuse tööst rääkides, alla, et partei abil saab veondus oma raskustest üle, sest „kui juba sm. Stalin veondusega hakkab tegemist tegema, siis pole nalja“.

Partei XVII kongress arvustas karmilt veonduse tööd ja näitas tõsiasjadega, et praegu veonduse töös „puudub veel enamlik organisatsiooniline jõud“ (Kaganovitsh), et veondus ei ole selleks veel küllalt jõupingutusi teinud, et veondust majanduse nõuetele vastavale astmele tõsta. Isegi poliitosakonnad ei ole kõik teinud, mida nad oleks pidanud tegema, ja on oma töös oma vendadest masina- ja traktorijaamades tuntavalt maha jäänud.

Otsustavaks on veonduse töös praegu operatiivne juhtimine, täitmise kontroll ja distsipliini tõstmine. Sm. Kaganovitsh rääkis, et vaja on, tuginedes parematele inimestele — veonduse lõõklastele — hulga ühte liita, — ja võit on kindlustatud.

Veonduse ligem tulevik on teine viisaastak. Partei XVII kongress määras oma otsustes veonduse töökava teiseks viisaastakuks kindlaks. Kaupade vedu peab kasvama 214 miljardist kilomeeter-tonnist 1932. aastal 430 miljardi kilomeeter-tonnini 1937. aastal, see tähendab, kahekordseks, kuid autoveonduse töö peab samal ajal kasvama 16 kordseks.

Tehnilise ümberkorralduse alla tulevad kõik vanemad veonduse liigid ja eriti raudtee. 5000 kilomeetrit raudteed elektrifitseeritakse; 20 000 kilomeetrit pannakse kergete roobaste asemele (33—39 kgr. meeter) rasked (43 kilogrammi meeter); 8500 kilomeetrit seatakse sisse automaatne blokeerumine. Paljudel teedel pannakse liivabalasti asemele kiviprügi ballast. Võetakse tarvitusele automaatpidurid, mis võimaldavad igal pool liiklemist 10—12% võrd kiirendada. Mindakse üle ajakohastele tugevatele veduritele F.D. ja J.S., diiselvehuritele ja elektriveduritele (meie elektrivedurid ei ole ameerika veduritest halvem, vaid isegi parem). Teise viisaastaku põhiline majanduslik ülesanne — „kõik rahvamajandus ümber ehitada“ — on seega täiesti maksev ka raudteede kohta.

Teisel viisaastakul ehitatakse 11 000 kilomeetrit uusi raudteesid, mis tähtsamad tööstuse keskkohad terve maaga peavad siduma. Veeveonduse alal seisab samuti suurem

töö ees — veeteesid pikendatakse 17 000 kilomeetri võrd. Ehitatakse uued ühenduskanalid — Moskva-Volga kanal 127 kilomeetrit, Volga-Doni kanal 100 kilomeetrit. See laseb kõik Euroopa-Venemaa veeteed ühiseks veeteede süsteemiks muuta, mis Mustamere, Kaspiamere, Baltimere ja Valgemere üksteisega seob. Ehitatakse uuetüübiline madalvee laevastik, mis madalatel vetel (jõgedel) liiklemiseks kõlbulik on.

Autotööstus saab täie võimsuse, ja autode hulk kasvab kaheksakordseks. Maanteed võrk kasvab 210 000 kilomeetri võrd, mis autoveonduse ja autoliiklemise suuremal ulatusel võimalikuks teeb.

Õhulaevanduse alal (peale sõjaõhulaevastiku) pikendatakse üleliidulise tähtsusega õhuliinid 32 tuhandelt kilomeetrit 1932. aastal 85 tuhande kilomeetrini 1937. aastaks, s.o. 3-kordseks.

Kaadrite ettevalmistusel, mis tehnilise ümberehitamise alal ja ka tehnika valdamise alal väga tähtsat osa mängib, on kongressi otsustes tähtis koht. Esimesel viisaastakul tehti sellel alal suur töö ära — asutati 18 veonduse ülikooli ja 38 tehnikumi. Teise viisaastaku plaani järele tuleb ette valmistada 5 000 000 inimest massilistele tööaladele; nendest saavad 2 500 000 in. ettevalmistuse tehase- ja vabrikukoolides. Kõrgema haridusega eriteadlasi valmistatakse ette 340 000 (kaks korda rohkem kui esimesel viisaastakul) ja keskharidusega (tehnikumi) eritöölisi 850 000 (esimese viisaastakuga võrreldes 3 korda rohkem).

Juba esimestel revolutsiooni aastatel rääkis V.I. Lenin, et „raudteed on põhiküsimus; nad on kõige tähtsamaks sidemeks linna ja maa vahel, tööstuse ja põllumajanduse vahel, ja sellele sidemele tugineb täielikult sotsialism“; et „ilma raudteedeta ei saa mitte ainult sotsialismi olema, vaid meie kärvame nälga kui koerad, vaatamata, et leib mitte kaugel ei ole.“ Nüüd aga saab veonduse osa meie majanduses veelgi suurem olema. Tööstuse toodang kasvab 2. viisaastakul, 1932. aastaga võrreldes, 2-kordseks ja sõjaeelse toodanguga võrreldes 8-kordseks. Põllumajanduse toodang kasvab 2-kordseks. Määratud kaupade hulga saab linnast maale ja maalt linna liikuma. „Kuid meie võime kõik need saavutused kaotada, kui kaupade läbikäik lonkama hakkab ja veondus meile pommiks jalus osutub“ (Stalin). Just sellepärast ei tohi sotsialistlik veondus sotsialismi ehitust takistada.

A. Pressmann

## Teise viisaastaku teine kevadine külvihoogtöö NSV Liidus

Kevadine külvihoogtöö, millest suurel määral oleneb suvine põllusaak, mis omakorda etendab õige suurt osa rahvamajanduses üldse, iseäranis ja eriti aga põlluharivate elanikukihtide olukorra ja heaolu kindlustamises, — see hoogtöö on üks neid alasid, kus kõige teravamalt silma paistab vahe ja vastuolu kahe maailma, kahe süsteemi — ehitatava sotsialismi ja laguneva, mädaneva kapitalismi — vahel. Kapitalistliku ilma üks sügavamaid vastuolusid on just vastuolu linna ja maa vahel, mida finanskapitali võimu kasv suurendab; Nõukogude riigis, sotsialismi ehitamise korras, läheb riiklik majandusepoliitika järjekindlalt selle vastuolu — kodanliselt ilmalt päritud vastuolu — hävitamisele. Seal on põllumajandus tööstuse- ja pangandusekapitalile kurnamisalaks; siin peab tööstus põllumajanduse selle tehnikaga varustama, mis põllumajanduse kõrgemale arenemisastmele tõstab. Seal ei teata ega osata põllusaagi ülejääkidega midagi muud teha, kui — ära hävitada, olgugi, et miljonid ja kümned miljonid inimesed sõna kõige otsemas mõttes nälgivad ja kümned tuhanded nälg surevad; ja põllumajanduse kriisist (! see on neil „kriis“, kui põld head saaki annab!!) pääsmiseks ei nähta ega osata muud välja mõelda, kui — külvipinda 10%, 20% võrd ja isegi kuni 33%-ni kitsendada! Siin, Nõukogude maal, on põllumajanduses peamiseks eesmärgiks ja püüdeks *võimalikult suuremat* saaki saada, ja mida suurem on saak, seda suurem on osa, mis saab põlluharija eeskätt, seda suuremaks kasvab põlluharija jõukus. Sm. Stalini ja kogu meie partei, kogu nõukoguvallitsuse juhtsõna: kolhoosnikud jõukaks teha! — ei ole mitte mõni targalt väljamõeldud, kellegi targast peast omaette tärpanud juhtsõna, vaid paratamatu tagajärg kogu Nõukogudevõimu, kogu *töörahvareigi* majandusepoliitikast. Selle juhtsõna juurde *pidi* NSV Liidu majandusepoliitika välja tooma — muidu ei oleks see proletariaadi diktatuur olnud; kuid sinna võis ja võib välja tuua ka *ainult* proletariaadi diktatuur, ainult selle riigi majandusepoliitika, kus *töörahas* ise oma saatust juhhib ja otsustab, kus ta kurnajad ja söödikud oma kukilt on maha heitnud. Ja kui maailma kurnatav, töötav talurahvas oma õudsest kriisist,

oma kurnamiskorrast pääseda tahab, siis ei jää temalgi muud teed — sest muud teed ei ole, ja ühiskonna arenemise raudsed seadused neid „välja mõelda“ ei luba — kui see, milleks eeskju näitas Venemaa töölisteklass ühes kehvtalurahvaga, s. o. käsi-käes proletariaadiga, oma kompartei juhatusel, kodanluse diktatuur väevõimuga kukutada ja tööliste ning talurahva valitsus maksma panna. —

On sellepärast täiesti arusaadav, et samal ajal, kui kapitalistlikus ilmas põllumees raske ja viluda südamega uuele külviajale vastu läheb ja oma tumeda väljavaatega seisukorras ainult taeva poole õhata oskab, et samal ajal Nõukogude Liidus külvihoogtöö iga aastaga ikka suurema tähtsuse omandab, sest iga aastaga peab ta põlluharija seisukorda *kõrgemale* tasemele tõstma, tema jõukust kasvatama.

Juba selles mõttes on tänavunegi külvihoogtöö NSV Liidus palju suurema tähtsusega kui eelmiste aastate kevadine külvihoogtöö. Kuid veel rohkem tõstab käesoleva aasta külvihoogtöö tähtsust see asjaolu, et nüüd sotsialistliku põllumajanduse erikaal palju suurem on kui möödunud aastatel, et nüüd kolhoosid ja sovhoosid oma laialise masinatehnika tarvitamisega terves põllumajanduses kaugelt valdava seisukoha oma alla võtavad. Juba partei XVII kongressil kriipsutas sm. Stalin oma aruandes alla kolhooside ja sovhooside määratud tähtsust kogu põllumajanduses — ja rahvamajanduses üldse —, eriti aga ka üksikmajapidajate talupoegade ümberkasvatamises.

„Edasi räägivad nad (andmed — A. P.) sellest, et sovhooside ja kolhooside käes kokku on 84,5 protsenti kõigist teravilja külvipindadest NSV Liidus. See tähendab, et kolhoosid ja sovhoosid ühtekokku on muutunud niisuguseks jõuks, mis otsustas kogu põllumajanduse ja kõigi tema harude saatuse.“

Seda enam otsustavat osa etendavad kolhoosid ja sovhoosid, masina- ja traktorijaamad 1934. a. kevadises külvihoogtöös, sest et nad viimasest hoogtööst saadik möödunud aastalgi jälle nii arviliselt kui eriti tehniliselt tugevasti on kasvanud, et nende töö viisid ja töö distsipliin iga uue päevaga paranevad ja kõrgemale tõu-

sevad. Nii on masina- ja traktorijaamade arv kahe viimase aastaga umbes tuhande võrd kasvanud — 3406 peale 1934. a., kuna neid 1932. a. 2446 oli.

Üldse mahutatakse käesoleval aastal 2774,5 miljoni rubla võrd uusi summasid põllumajandusse. Tööstus peab selle aasta vältel põllumajandusele andma 115 tuhat uut traktorit ja 475 mln. rubla väärtuses põllutöömehhanismid. Tänavu töötab nõukogude põldudel üle 200 tuhande traktori, enam kui 25 tuhat kombaini, rääkimata sajatuhandetest muudest põllutöömehhanismidest. Lenin arvas, et kui 100 tuhat traktorit talurahvale kätte on muretsetud, siis võimalik pidi olema põllumajandust sotsialistlikule alusele üle viia. Lenini ettenähtud plaan on nüüd juba enam kui kahekordselt täidetud.

See tehniline revolutsioon, mis Nõukogude riigi põllumajanduses läbi viidud, ei ole mitte ainult põllumajanduse Nõukogude Liidu suureks mehhaniseeritud valmistusealaks ja NSV Liidu põllumajandusliku suurvalmistuse jaoks muutunud, vaid ta on sügava muudatuse toonud ka põlluharijate, kümne miljoniliste talurahvahulkade igapäevasesse elusse, nende ainelisse ja kultuursetesse olukorda, mida ta iga päevaga ikka rohkem ja rohkem tõstab ja parandab. Endine tsaariaegne küla, mis juba siis viletsuses ja vaesuses vaevles, ja mille viletsust tänapäev, kui ta endiselt edasi kapitalistliku kurnamise ahelatesse oleks jäänud, küll vaevalt kirjeldada oleks suudetud, see endine pime, orjastatud, mahasurutud, ärahirmutatud, julguse ja enese jõutunde kaotanud küla muutub nüüd iga päevaga, silmanähtavalt jõukaks sotsialistlikuks külaks. Sm. Stalin iseloomustas seda küla tegelikku muutumist oma aruandes partei XVII kongressil järgmiselt:

„Veel rohkem on muutunud küla ilme. Vana küla oma kõige nähtavamal kohal seisva kirikuga, oma esiplaanil seisvate paremate majadega, mis uräännikule, papile, kulakutele kuulusid, oma talupoegade poollagunenud üttidega, mis tähaplaanile olid surutud, — see küla hakkab kaduma. Tema asemele astub uus küla oma ühiskondlik-majanduslike ehitustega, oma klubidega, raadioga, kinoga, koolidega, raamatukogudega ja lastesõimedega, oma traktoriga, kombainidega, viljapeksumasinatega ja automobiilidega. On kadunud külakurnaja, liiakasuvõtja-vereimeja, kaupmehe, spekulandi, papi ja uräänniku vanad tähtsad kujud. Nüüd on tähtsateks ini-

mesteks kolhooside ja sovhooside, koolide ja klubide tegelased, vanemad traktoristid ja kombainierid, põllu- ja karjabrigadiirid, kolhooside põldude paremad mees- ja naislööklased.“

See kõneleb sellest, et nõukogude küla juba nüüd põhjalikult on muutunud ja see muutus teda iga päevaga järjekindlalt lähemale viib täielikule sotsialismile, kus kaob vastuolu linna ja maa vahel lõpuliselt.

Juba külvihoogtöö plaan, mis põllumajanduse plaanis ja rahvamajanduse üldplaanis 1934. a. peale ette nähtud, eritleb nõukogude külvihoogtööd kapitalistlike maade omast, sest ainult nõukogude korras on seesugune plaanitamise ja plaani teostamine reaalne ning võimalik. Selle plaani nurgakivi on aga tänavu kolhooside organisatsiooniliku ja majandusliku kindlustamise veel suurem esikohale seadmine kui eelmistel aastatel. Ühes sellega on plaan nii seatud, et juba tänavune aasta teise viis aastaku põhiülesande, mis partei XVII kongressil üles seati, põhjoontes täita lubab, ülesande, mis juba tänavu kolhoosnikkudele kultuurse, jõuka elu peab kindlustama ja töörahvahulkade ainelise ning kultuurse elutaseme põhjaliku tõusu edaspidiseks võimaldama. Kui meelde tuletada, et väikemüügihindade 35% -line alandamine, mis töötasu reaalset ostuvõimet kilrest peab tõstma, suurel määral samuti käesoleval aastal läbi viiakse, siis on arusaadav, et käesoleva aasta külvihoogtööle rahvamajanduse plaanis suur tähtsus antakse ja tema tagajärgedest tööstuse varustamist kõigi tarvisminevate saaduste ja toorainetega loodetakse. Teisest küljest aga tähendab see kõige suurema jõupingutuse vajadust, et hoogtöö tõesti neid lootusi võiks õigustada, nende lootuste ja plaanide täideviimisele tarvilikud eeldused luua.

Künni ja varajase külvi laiendamine, uudismaade ülesharimine ja külvi alla võtmine, juurviljade külvi plaani läbiviimine — need on mõned üksikasjad plaani põlevamatest ülesannetest. Peatähtsus kevadise külviplaani täitmises seisab aga maaharimise paremustamises ja eestkäit mittepõllusüsteemi ümberkorraldamises, nii et külvikord ka edaspidistele külvidele vastaks, et edaspidi külvivaheldus juba kindla kava järele sünniks. Parema maaharimine peab tänavu kindlustama kõrgema vilja saagi, mis ületaks eelmiste aastate saaginormi vähemalt 12,9 prots. võrd ja sõjaeelse saaginormi koguni 21,7 protsendi võrd.

Käesoleva aasta külvihoogtöö peab kindlustama otsustava võidu sm. Stalini juht-



sõna teostamiseks: kõik kolhoosid enamlikuks muuta ning kolhoosnikud jõukaks teha. Eelmiste aastate töövili, partei juhtivus, sotsialistlikud tööviisid, kolhoosnikude teadlik suhtumine oma ülesannetesse, — kõik see kindlustab partei XVII kongressi ajafooliste ülesannete täitmise.

\* \* \*

Kuidas on lugu tõelikult kolhoosnikkude jõukuse kasvamisega? Mis vastab nõukogude tõelikkus neile kohutavatele juttudele, mida välismaade ajakirjandus alles hiljuti õige laialiselt ja osalt tänapäevgi veel Nõukogude Liidu hirmsast nälgast levitas — ka Eesti ajakirjandus trükkis nad, keelt niilbates, maha! — ja mille järele siin vanu kui noori miljonite kaupa nälga pidi surema, inimesed üksteist sööma ja muud surnast halvatud ajude jaburdust, millega hulkasid nõukogude vastu püüti üles kihutada, nõukogude hiiglasaavutuste mõju vähendada?

„Klassivõitluses“ on juba mõndagi korda kolhoosnikkude jõukuse kasvamisest näiteid toodud (vt. muu seas nr. 3(162), art. „Võib juba jõukaks lugeda“ jt.), siin tuleb vaid alla kriipsutada, et alaliselt suureneva töötasuga loomulikult kolhoosnikkude ainelised ning kultuurised nõudmised kasvavad. Endised külaproletaarlased, kehvikud ja keskmikud, kes tsaarivalitsuse ajal oma määratus enamuses viiskusid kandisid ja rābalates käisid, on nüüd — kollektiivsed — traktorite, kombainide, põllutöömasinate omanikud, omavad rikkalikku karjapidamist, toimetavad lennukitelt ülivarajasi külvi, sõidavad oma automobiilidega. On arusaadav, et samased kolhoosnikud mitte ainult saapaid ei nõua, vaid nimelt häid saapaid, head riidet, siidsukke, muusikariistu jne, jm's.

Näiteks võib tuua Vinnitsa oblasti Smeljanski raiooni naiskolhoosnikkudest lõõklaste nõudmiskirja, mille nad „Pravda“ kaudu oma kooperatiivile avaldasid. Mida nõuavad kolhooside naislõõklased?

„Saatke meile batisti, sammetit, trikootaashi, siidsukke, vihmamantleid, voodisid ja muusikariistu.“

Seda nõutakse juba nüüd, kolhooside jõukuse kasvu senisel pinnal, ja sellepärast on eriline tähtsus sellel, kuidas kooperatiivid just külvihoogtööks suudavad neid nõudeid täita, kuidas nad kolhoosnikke suudavad nõutavate kaupadega rahuldada. See kaupade, ja nimelt võimalikult paremate kaupade nõudmise kiire kasv selektab meile Liidu rahvakomissaride nõukogu

otsuse (17. dets. 1933) sügava mõtte. See otsus nõudis nimelt, et raioonide keskkohdades ja suurtel turgudel veel 2000 universaalmagasini tuleb avada, mis oma kaupade väljavalikuga suudaksid kolhoosnikkude nõudeid rahuldada. Nende suurte magasinide vajadus ja tähtsus saab meile iseäranis selgeks uue kevadise külvi hoogtöö puhul, kus neil ülesandeks on kolhoosnikkude jõukuse kasvu tööstusekaupade muretsemisega tegelikult teostada. See rahvakomissaride nõukogu otsuskõneleb aga õige selgel sõnal ka sellest, kuidas kommunistlik partei ja nõukogude valitsus töörahva ja eriti maatööraha, kolhoosnikkude elujärje ja olukorra tõstmise eest püüavad hoolitseda, nende kasvavaid nõudeid rahuldada.

„Igal talupojal, kolhoosnikul või üksikmajapidajal, on nüüd võimalus inimlikult elada, kui ta ainult tahab ausalt töötada, aga mitte logeleda, ümber hulkuda ja kolhoosi vara varastada“ (Stalin, partei XVII kongressi aruandes).

Samuti arusaadav ja loomulik on, et jõukuse ja kultuurse elu üldine tõus omalt poolt aitab kolhoosnikkude aktiivsust ja hoolsust veel enam tõsta; sotsialistlik võistlus, see sotsialistliku ehituse sotsialistlik tööviis, mis tööviljakuse kõrgemale astmele tõstab, on nüüd ka põllumajanduses valdavaks tööviisiks saanud, valitseb teres põllumajanduse sotsialistlikus sektoris; see tööviis annab ennenägematu hoogsuse ka käesoleva aasta kevadisele külville.

Sellest kõnelevad kõik andmed külvihoogtöö senise käigu kohta. Esialgsete kokkuvõtete järele oli 20. maiks külitatud suivilja kogu NSV Liidus — 75 882 tuh. hektaari ehk 81,6 protsenti üldisest külviplaanist (sellest oli külitatud kolhoosidel 85,5%, ja sovhoosidel 70,4%, üksikmajapidajatel 72,1%), kuna möödunud aastal samaks tähtjaks üldse ainult 63.210 ha ehk 66,4% oli külitatud. Suurem osa tänavusest külvist on siitamaani ülivarajane külv, mis peaaugjalikult lennukitelt on toimetatud ja üldises majanduseplaanis sellepärast eriti suure tähtsusega on, et seesugune külv viljasaaki 15—20 protsendi võrd suurendab.

Iseäranis huvitav on käesoleva aasta külvi võrrelda rea eelmiste aastate hoogtööde arengu ja saavutustega. Siin saame näiteks järgmise pildi: 25. aprilliks 1931. a. oli kogu NSV Liidus külitatud suivilja 6796 tuh. ha; 1932. a. samaks tähtjaks oli külitatud 9994 tuh. ha; 1933. a. — 18 671 tuh. ha, ja 1933. a. — 27 692 tuh. ha. Aru-

saadav, et seda külvihoogtööde kiirenemist ja külvi suurenemist kaugelki mitte ainult looduslike tingimustega seletada ei tule — kevade ei ole mitte selkombel aasta-aastalt talve poole nihkunud; külvi varanemise peamiseks põhjuseks on põllumajanduse tehniline areng, mis põllumajanduse tehnika, endiste aastatega võrreldes, mitu korda kõrgemale on tõstnud. Külvitöö plaanikindluse ja kiiruse otsustavad nüüd kolhoosid ja sovhoosid, otsustab aktiivne sotsialistlik võistlus, mis on saanud kolhoosnikkude auasjaks ja valdavaks tööviisiks sotsialistlikus põllumajanduse sektoris; otsustab see asjaolu, et Nõukogude Liit on saanud eesrinna tööstusemaaks, maailma ainukeseks põllumajandusliku kollektiivse suurvalmistuse maaks. See võimaldab kevadise külvihoogtöö ennenägematu kiiruse, see võimaldab kolhoosnikkude jõukuse tõusu.

Midagi selletaolist, mida näeme sel alal Nõukogude Liidus, ei ole kõrvu seada kapitalistlikul ilmal: ei seda kiiret tehnika tõusu põllumajanduses, ei seesugust külvi-kiiruse kasvu — rääkimata talurahvahulkade ainelise ja kultuurse elujärje paranemisest, nende jõukuse kiirest kasvust, millest kapitalistlikus ilmas juttu võiks olla ainult kitsa kurnajatekihi, osa hallparunite ja suurmaaomanikkude, liiakasuvõtjate ja vereimejate kohta. Sedagi ei saavutata seal tehnika tõstmisega, vaid tööjõu ikka metsikuma kurnamisega, nagu seda kuuleme valgest Eestist, kus valitsus kavatseb töötatöölisi sunniviisil maale ja metsa tööle saata, selkombel hallparunitele, suurmaaomanikkudele ja külakurnajatele poolmuidu tööjõudu kurnamiseks ja kasutamiseks andes. Sealsamas kõrval aga on enam kui 50 protsenti kehvikuid ja keskmikke, kes oma võlaprotsentegi ei suuda riigile ja pankadele ära tasuda ja sellepärast tegelikult pankrotti tuleksid kuulutada, mida kodanline diktatuur aga muidugi teha ei julge, sest see oleks — tema enda pankrotiks kuulutamine. Ta lepib sellepärast sellega, et senised „peremehed“ nimepidi ka edasi „peremeesteks“ jääksid, süvendades ja suurendades nende kurnamist ja tööliste kurnamist, et aga koorekihti kriisis põhja vajumast hoida.

See kinnitab lauset, et talurahva laialistel töötavatel hulkadel kapitalistlikus korras mingit pääsu ei ole, et nad jäädavalt kapitali orjusesse on neetud, millest neid

päästa võib ja päästab ainult proletariaadi võim, nõukogude, tööliste ja talurahva valitsus kommunistliku partei juhatusel, päästab seisukord, mis tuleb, kui

„proletariaat kurnajateklassi on kukuatanud, kapitalistide vara, pangad, vabrikud, tehased, kaevandused, veonduse sisseseaded, suurmajad, kaubatagavarad, mõisnikkude, kirikute, valitseva soo maad on konfiskeerinud“ (Kominterni XIII täiskogu teesid).

Alles siis on võimalik töötaval talurahval kurnamisest pääseda ja uutel ühiskondlikudel alustel ning uute tööviisidega oma elujärge tõsta, majanduslikule jõukusele ja kultuursetele kõrgemale tasemele tõusta, — nagu seda näitab Nõukogude Liidu kolhoosnikkude eeskuju.

Kuid nagu „revolutsioon iseendast ei tule“ (Stalin), nagu proletariaadile oktoobri-võit iseendast rüppe ei kukkunud, nagu rahvusdemokraatia ideoloog J. Palvadre töörahvale ette maalida püüab — leeninlikku revolutsiooniteooriat võltsides, — nii ei ole ka külvihoogtöö saavutused Nõukogude Liidus isevoolu viili, iseendast kasvanud ning paranenud. Selleks on vaja olnud kommunistliku partei järjekindlat juhtimist ja hoolt, kontrolli ja karmi, vääramatut võitlust parem- kui „pahem“ poolse kallakuga ja kõiksugu väärnähetega ning pahe-dega, mis partei kindlat joont ja juhtivust nõrgendada, võltsida, nurja ajada on püüdnud ja osalt tänapäevgi püüavad. Ilma kommunistliku partei kindla sihtjooneta, ilma sm. Stalini kindla käeta selle joone kinnipidamises kogu partei ulatuses, kogu nõukogude töös, ei oleks olnud tänapäevaseid saavutusi ka külvitöös. Kommunistliku partei juhtimisel, eesotsas sm. Stalini-ga, viib Nõukogude Liidu töötav talurahvas võidukalt lõpule ka käesoleva aasta külvihoogtöö, andes seega uue tõuke, uue kõrgema aluse kolhoosnikkude jõukuse tõstmiseks, ühteageu aga ka uue eeskuju kogu maailma töötavale talurahvale, kuidas võimalik on mittekapitalistlikul teel, sotsialistlikus korras talurahvast orjusest päästa, talurahva elujärge tõsta, talurahvast jõukaks teha. Selles mõttes saab käesoleva aasta külvihoogtöö edukas läbiviimine eriti tugevaks kirstunaelaks kapitalistlikule ilmale, kapitalistlikule kurnamissüsteemile tema „demokraatlikkude“ ja fashistlikkude diktatuuridega.

N. Jürison

## Hegeli „Loogika“

## I. Saksamaa seisukord XVIII ja XIX sajandi vahetusel ja Hegeli filosoofia

Engels kirjutab oma „Ludvig Feuerbachis“, saksa klassikalikule idealismile hinnangut andes: „Nagu Prantsusmaal XVIII sajandil, oli Saksamaal XIX sajandil filosoofiline revolutsioon poliitilise revolutsiooni sissejuhatuseks. Kui ebasarnased on aga üksteisele need filosoofilised revolutsioonid. Prantslased peavad avalikku sõda kogu ametliku teadusega, kirikuga, tihti isegi riigiga, nende kirjatööd trükitakse teispoole piiri, Hollandis või Inglismaal, ja ise kolivad nad tihti Bastillesse<sup>1</sup>. Sakslased on, vastupidi — professorid — riigi poolt määratud noorsookasvatavad; nende teosed — ülemuse poolt soovitatud juhatused, ja Hegeli süsteem — kogu filosoofilise arenemise kroon — tõstetakse isegi nagu kuningliku preisi riikliku filosoofia astmele. Ja nende professorite taga, nende pedantselt tumedates sõnades, nende saamatutes, igavates perioodides peitus revolutsioon?“

Jah, peitus, kuigi need professorid ise seda tihti ei märganudki. Kus on sellise hämmastava lahkuminekü põhjused?

Selleks, et selle küsimuse peale vastata, et välja selgitada, miks Hegeli filosoofia (nagu ka vähe aega enne teda Kanti filosoofia) pedantselt tumedate sõnade taha oli peidetud, miks ta igavates idealistlikkudes perioodides väljendus, esimesel pilgul nagu taevas maast, tõelikkusest kaugel olevates idealistlikkudes süsteemides, — selleks tuleb meil Euroopa, ja esimeses joones Saksamaa, ühiskondlikkude vahetuse poole pöörata, milles see filosoofia tekkis ja välja kujunes. Sest filosoofiat, kui teatavat klassilist ilmavaadet, võib mõista ainult nende ühiskondlikkude vahetuse, selle ühiskondliku olemuse pinnal, mis tema sünnitasid. Hegeli filosoofiat võib mõista ainult kui XVIII sajandi lõpu ja XIX sajandi alguse kodanliste revolutsioonide ajajärgu ühiskondlikkude vahetuse väljendust, kui „prantsuse revolutsiooni saksa teooriat“. Tema saladus seisab Saksamaa tõelikkuses — sidemes kodanlise revolutsiooni rahvusvahelise arenemisega.

Missugune oli see tõelikkus? Ta ei pakkunud midagi trööstivat. XVIII ja XIX sajandite vahetusel seisis Saksamaa aja-

loolise arenemise postmaanteest kaugel kõrval. See postmaantee läks läbi Inglismaa ja Prantsusmaa. Saksamaa kujutas endast aga võrdlemisi mahajäänud, alles keskajast väljatulevat maad. Ta oli kolmekümneaastasest sõjast (1618—1648. a. a.) äärmiselt laastatud ja rüüstatud. Üle kolmeveerandi kogu rahvast hävitas see sõda ja muutis õitsva maa rusuhunikuteks. Korduvalt laastatud seitsmeaastase sõja läbi (1756—1763), arenes ta väga aeglaselt. Tal oli vilets majandus kõnguvate, allasurutud, kapitalistliku arenemise keskkohadega ja vilets, maharõhutud ning arg kodanlus, kes oma enamuses veel otsekohe oma väikekodanlise aluspinnaga seotud oli ja endast peajaslikult väikest käsitööga seotud linnakodanlust kujutas. Algav tööstus oli esialgse kuhinemise ajajärgus, ja tema põhivormideks olid manufaktuur ja talurahva ning käsitöölise kurnamise peal põhjenev kodune laialipillatud tööstus. Külal elas rüüstatud, santkehv, peaaegu pärisorjuses olev talurahvas, kelle hulgas kapitalismi arenemise esimesed võsud alles kasvu algasid.

Sellele majanduslikule nõrkusele lisaks jagunes Saksamaa veel rokem kui 300 väikeseks iseseisvaks riigiks ja poolteisttuhandeks pooliseseisvaks vürstiriigiks, krahvkonnaks ja rüütlimõisaks, mõnikord tibatilukesteks (mõne „iseseisva“ riigi elanikkude arv ei tõusnud üle 10 inimese). Kuid igalühel neist olid oma administratiivsed aparaadid, vürstikojad, politsei, sõjavägi jne. Iga „riik“ eraldas end teistest tollimüüridega ja takistas sellega veel enam kaubanduse ja tööstuse arenemist. Rahvas oli poliitiliselt ilma igasuguste õigusteta, ja arenev kodanlus lõmitas rüütli rautatud saapakontsa ning kiriku viirukipanni ees. Kodanluse elu ja huvid koonduisid peale otsekohe kitsa majandusliku tegevuse ainult väikekodanlise kodukolde ja perekondliku eluolu ümber.

Saksamaa kujutas endast, Engelsi iseloomustuse järele, mädanevat massi: „Keegi ei tundnud endal hea olevat... Kõik oli mädanev, ja riigis valitses üldine rahulolematuse. Ei olnud haridust, hulkaide mõistuse peale mõjumise vahendeid, trükivabadust, ühiskondlikku arvamist, ei olnud nimetamisväärikkude kaubavahetust teiste maadega, igalpool ainult jälkus ja egoism, kogu rahvas oli madala, orjaliku, omakasupüüva kaubitsemisvaimuga läbi im-

<sup>1</sup> Bastille — tuntud vangimaja Parisis. — Toim.



bunud. Kõik oli läbimädanenud, kõikus, oli valmis kukkuma, ja ei olnud isegi lootust parandava murrangu peale, sest rahva hulgas ei olnud sarnast jõudu, kes oleks võinud äraiganenud asutuste mädanevad laibad välja pühkida.“ Saksa kodanlus polnud suuteline rahvaga ühinedes revolutsiooni teostama. Temal „ei olnud kunagi sarnast energiat ja kunagi ei püüdnudki ta sarnast mehisust avaldada; ta teadis, et Saksamaa on ainult sõnnikuhunik, kuid ta tundis end küllalt mõnusalt selles soojas sõnnikus...“ (Marxi ja Engelsi venek. kirjatöödekoogu, V köide, 7. lhk.)

Kuid sarnane seisukord ei võinud kauem püsida, ja vastuolu kapitalistlike arenemisnõuete ning pärispõlveliste arenemistingimuste vahel andis end ikka rohkem tunda. Ja selles olukorras leidis suure prantsuse revolutsiooni kajastus omale ettevalmistatud pinna. Kuna Saksa kodanlus aga „kehatu ja viljatu“ oli, ei saanud see kajastus praktilises revolutsioonilikus tegevuses väljenduda, kuigi ta endas ka saksa kodanluse salajamaid lootusi ja ootusi sisaldas, vaid suundus revolutsiooni ideoloogia kõrgustesse, mõistete ja kujude udusse, puhta mõtte riiki, mis tühi igasugusest konkreetsest sisust. Ja kodanluse sisemise klassilise jõuetuse, tema kahehuse tagajärjel, jäigi see puhtate mõistete revolutsioon ainult revolutsiooni moonutatud kajastuseks mõistuses, ega jõudnud praktikasse. Vastuolu kodanluse majanduslike ja poliitiliste huvide ning mäda kesk-aegse olukorra vahel kandub üle ideoloogiasse, teooriasse.

Seda Saksa kodanluse ideoloogiat, seda tema sisemist vastuolu väljendas klassikalikult geniaalne filosoof, idealist-dialektik Hegel.

Hegel väljendas oma enese filosoofia sisemistes vastuoludes Saksa tõelikkuse kogu vastuolulikkust; väljendas vastuolu prantsuse revolutsiooni ja Saksa reaktsiooni vahel, vastuolu Saksa kodanluse revolutsioonilikkude unistuste ja tema praktilise abituse ja argpüksuse vahel; väljendas need vastuolud vastuolus teooria ja praktika vahel, dialektiliku meetodi ja tema idealistliku aluse vahel, dialektiliku arenemise ja lõpetatud, kivilinenud süsteemi vahel.

Kuid vaatamata nende kisendavate sisemiste vastuolude peale, on Hegeli dialektikal, kui kõige enam revolutsioonilikul, oma aja kõige eesrindlikumat ideoloogiat väljendaval ja sellepärast ühiskondliku tunnetuse ajaloolise objektiivse arenemisega (kui üks selle arenemise astetest)

kokkusattuval filosoofial määratu tähtsus proletariaadile, kes eelmiste aegade tõelikult teoreetiliste saavutuste ainuke õige pärija on. Proletariaat, kui ainuke progressiivne klass, loob oma ilmavaate ja meetodi, kõiki eelkäiva ajaloolise arenemise saavutusi kasutades, üldistades ja kriitiliselt ümber töötades. Sellepärast on tema ilmavaade ja meetod, tema filosoofia kõige arenenum, kõige rikkam ja kõige konkreetsem“.

## Hegeli „Loogika“ aine

„Loogika on teadus puhtast ideest, s. o. ideest mõtlemise abstraktses stüühias“ — nii määrab Hegel ise oma loogika ära, ja tõepoolest on tema loogika aineks puhas mõte, mis abstraheeritud igasugusest konkreetsest sisust, puhastatud igasugusest välisest, ja mis on ainult mõte mõtetest, mõte, mis oma enese peale pöördud ja ainult enesega tegeleb. Ta tunnetab tõe omas eneses, sest tõe on Hegeli järele samuti puhas mõte, „on puhas isearenev endatunnetus ja omab omasuse kuju, mis on endas ja enda jaoks olev tunnetatav mõiste... Loogikat tuleb sellepärast mõista kui puhta mõistuse süsteemi, kui puhta mõtte riiki. See riik on tõe, nagu ta on ilma katteta endas ja enda jaoks. Võib sellepärast nii väljenduda, et see sisu on jumala kujutus nagu ta on oma igaveses põhiolus enne maailma ja lõpliku vaimu loomist“. (Hegel, „Wissenschaft der Logik“ — lhk. 6.)

Kuid see jumal, puhas mõte või mõiste, ei ole mitte hangunud, vaid arenev, ja sellepärast kujutab Hegeli loogika endast idealistiliku dialektika süsteemi. Hegel annab dialektikale väga suure tähtsuse ja arvab, et dialektika kujutab endast „mõistuse, asjade ja üldse lõplikkude määruste tõelikku omaenese loomust“. Dialektika on Hegeli järgi „ühe määruse immanentne teise üleminek, kus selgub, et need mõistuse määrused on ühekülgsed ja piiratud, s.o. sisaldavad oma enda eitamist. Kõige lõpliku põhiolu on selles, et ta enese ise kadumisele viib“.

Hegelil on idealistlik dialektika, kus määrused, kategooriad on iseseisvad võimalised olevused, väikeste vaimude taolised, kes iseendast, väljaspool aega ja ruumi, arenevad ja üksteiseks üle lähevad, kui selle absoluutse vaimu — jumala — momentid. Sellepärast kujutab ilm tema järgi endast midagi müstilikku, pea peale pööratud. Kuna kogu loogika ja kogu ilm ainult mõtte enesearenemine on, siis on

Hegeli järgi ka asjade dialektika, s. o. materiaalse ilma tõelik dialektika, ainult mõtte kajastus. „Kuid tegelikult on dialektika meie peas — ainult selle tegeliku arenemise peegeldus, mis sünnib looduse ja inimühiskonna ilmas ja allub dialektikkudele vormidele“ (Engels). Meie peas olev subjektiivne dialektika, mida Hegel võtab kui mingit iseseisvat ennastmääravat, ainukest õiget ja reaalselt, on tegelikult ainult objektiivse dialektika peegeldus, see ei ole puhta mõtte enese arenemine, vaid reaalse materiaalse ilma arenemise peegeldus. Meie materialistlik dialektika läheb välja arenevast materiaalsest ilmast, kus „iga üksik materiaalse olemise vorm... ühesuguselt üleminev on, ja kus midagi igavest ei ole, peale igavesti liikuva materiaalse ja tema liikumise ja muutumise seaduste“ (Engels, „Looduse dialektika“). Sellepärast on dialektika meie mõistes „õpetus arenemisest tema kõige täielikumal, sügavamal ja ühekülgisusest vabamal kujul, õpetus inimese teadmise relatiivsusest, mis meile igavesti areneva materiaalse peegelduse annab“ (Lenin). Dialektika on „teadus looduse, ühiskonna ja inimese mõtlemise liikumise ja arenemise üldistest seadustest“.

Hegelil on aga, nagu me nägime, kõik vastupidi. Tal on ainult mõistete dialektika, ainult puhta mõistuse loogika, loodus ja inimühiskonna ajalugu on aga ainult praktiliselt tarvitatav loogika. Nad on mõtlemisega võrreldes nagu midagi teisejärgulist, nad on ainult absoluutse vaimu endavõõrandamine.

Vähemlevad idealistid samastavad samuti, Hegeli järgi, tõelikkuse arenemist kategooriate loogilise liikumisega. Neil ei ole dialektilise loogika sisuks mitte materiaalne tõelikkus, vaid mõtlemise vormid. Deborin kirjutab, näiteks: „Loogika objektiks ei ole mitte mingid tajutavad ja empiriilised asjad, vaid need ühised loogilised kategooriad, mis kõigi teaduste aluseks on“ (Deborin, „Filosoofia ja marksism“); või samas: „Kategoriate vabastamine või lahutamine konkreetsest asjalikust sisust teeb loogika iseseisvaks teaduseks muutumise võimalikuks.“ Siin kisub Deborin (nagu ka teised tema mõttekaaslased) subjektiivse dialektika objektiivsest dialektikast lahti, muudab loogika õpetuseks kategooriatest, vastandina sellele, mida Lenin meile õpetas, rääkides, et „loogika ei ole mitte mõtlemise väliste vormide õpetus, vaid õpetus „kõigi materiaalselt, looduslikkude ja vaimlikkude asjade“ arenemise seadustest, s. o. kogu ilma konkreetse sisu arenemise ja tema

tunnetamise seadustest, s. o. ilma tunnetamise ajaloo kokkuvõtte, summa, tulemus“ („Leninski sbornik“, IX, lhk. 23).

Kui loogika aine kui puhta mõtte riik, kui vaimu enesearenemine, kindlaks määratud, asub Hegel loogika alguse määramisele. See algus tuleb tal täiesti pime ja segane, täiesti idealistlik. Hegel nõuab, et meil, kui me mõtlema hakkame, ei tohi midagi peale puhta mõtte olla, muidu kui neil juba mingisugune määrus oleks, siis ei oleks see algus. Hegeli seisukohalt on see õige, kuna ta mitte objektiivselt antud materiaalsest reaalsusest välja ei lähe, mida meie mõistus tunnetama peab, vaid mõtlemisest endast, tema arenemisest lähtub. Mõtlemine, nagu absoluutne idee, ei avalda end korruga, vaid hargneb lahti oma dialektilikus iseliikumises, alguses kui määramatu, arenematu — idee üldse. Sellepärast peab ta Hegeli järgi puhtast mittemidagist algama, mis pärast terveks süsteemiks lahti hargneb (mis siis absoluutse idee tõelikuks sisuks on). Loogika alguse sünnitab Hegeli järgi nii siis *puhas olemine*, sellepärast et tal mingisugust muud konkreetsemat määrust enam ei ole: „Teda ei saa ei kombata, ei vaadelda, ega omale ette kujutada, ta on puhas mõte, ja kui niisugune kujutab ta alguse.“

See puhas olemine on *puhas abstraktsioon* ja järjekult „absoluutse eitav, mis vahenditult võetuna on mittemidagi“, ja tema erinevamine mittemidagist on ainult *arvamine*. Olemise ja mittemidagi vahe on ainult arvatav vahe, mis ei olegi õieti erinevamine. See algus — olemine ja mittemidagi, mis mõlemad tühjad on, kujutavadki loogika alguse (ja järjekult ka kogu ilma alguse). See sünnib järgmiselt: puhas mittemidagi ja puhas olemus sünnitavad oma ühtsuses *saabumise*. *Saabumise* abil, vastaspoosuste, mittemidagi ja olemuse vastastikuse läbitungimise teel, saab Hegel *antud, konkreetse olemuse, midagi*, milles mõlemad momendid: mittemidagi ja olemus — kadunud kujul — nähtavale ilmuvad.

Milkombel puhtast mittemidagist midagi võib saada, kust see midagi võeti, see on Hegelil õige udune. Tema idealistlikus süsteemis on see ka arusaadav, kuna meil siin tegemist on puhta mõttega, absoluutse vaimuga, mis *mittemidagist tekib*. Hegel saab väga hästi aru, et tekkimine eimillestki teaduse algelisematelegi mõisteteleristi vastu käib, etteaduse väide: „*mittemillegist ei sünni mittemidagi*, et midagi sünnib alati ainult millegist, *materiaalse igavikkuse väide*“ on Hegeli väitele risti vastukäiv. Kuid Hegel seab oma mittemida-

gist tekkimise teadlikult sellele väitele vastu. Hegel mõistab, et mateeria igavikuse väide on materialismi lähtepunkt, ja on piibli müüdiga maailma loomisest mittemillegist vastuolus ning kõigutab sellega usu aluseid. Hegel räägib oma klassile, kodanlusele, otsekohe, teda materialismi hävitava mõju eest hoiatades: et, paistab olevat „väga arusaamata, et väide, mis kuulutab, et mittemillegist midagi ei teki, ehk: midagi tekib ainult millegist, kuulutatakse välja ilma ühegi märkuseta isegi meie ajal, kusjuures sugugi ei mõisteta, et see väide panteismi alus on“. Hegel tegi omale ülesandeks materialismi stüühliku arenemise tagajärjel teaduses kõigutatud piibli autoriteeti ja tema mittemillegist maailma tekkimise lugu uuesti jalule seada, ning Hegeli mittemillegist tekkimine on seesama ilma loomine eimillegist ainult sõna läbi, mis piiblistki, ainult segasemal, enam peenendatud kujul, ja sellepärast kardetavam kui naiivne järe piibli müüt.

Kuid peale materialismiga hirmutamise tõendab Hegel veel, et kui meie iseeneest mittemillegist tekkimist ei tunnusta, siis eitame meie sellega arenemist ja muutmist üldse, et väide: „midagi tekib millegist ehk mittemillegist mittemidagi ei teki, hävitab tegelikult saabumise ära“. See pole sugugi õige. Vastupidi. Kui me tunnustame, et see, mis muutub, ennem sugugi ei oletse, siis tuleb välja, et ka midagi muutuda ei ole. Muutuda võib ikka midagi niisugust, mis on, ja mitte lihtsalt ei oletse, vaid teatud kindla konkreetse omadusega on. Muidugi, see, mis tekib, ja see, millest tekib, pole üks ja sama, kuid nende vahel pole absoluutset lõhet. Hegelil on aga puhtast mittemidagist tekkimise akt sama loomise akt, nimelt metafüüsiline, aga mitte dialektiline akt.

See järgneb tervena Hegeli idealismist, kuna tal mitte mateeria ei muutu, vaid puhas absoluutne vaim, mis seesama on mis mittemidagi, ja midagi on ainult selle vaimu teineolemus, see midagi on ainult selle vaimu vorm, ja peale vormi ei ole mitte midagi. Sellepärast on arusaadav, et muutudes, ühest vormist teise minnes, lakkab ta endises vormis olemast, pöörab tagasi oma enda juurde, puhtasse mittemidagisse, ja uus vorm tekib juba sellest mittemidagist. Muutudes muutub Hegelil sisu, substants, kuna ta puhas mõte on, mittemidagiks, ja uues vormis tekib juba sellest. Dialektilikus materialismis, kuna siin muutub mateeria, mis on igavene ja loomatu, ei muutu muutuv kunagi

mittemidagiks ja ei teki mittemidagist, vaid mateeria vormid muutuvad mateeria igaveses liikumises. Mingisugust puhast olemist kui niisugust, kui mittemidagile võrduvat, meil ei ole. Meil on ainult muutuva mateeria konkreetne olemus. Nimelt mateerias, aga mitte olemuses, näeme me ilma ühtsust: „Ilma ühtsus ei ole tema olemuses, kuigi olemus selle ühtsuse eelduseks on, sest et ilm peab ju enne olema, enne kui ta ühtne võib olla.“ (Engels, „Anti-Dühring“). Olemus on ainult ilma ühtsuse eelduseks ja ta võib olla ainult kui *mateeria* olemus, aga mitte olemus kui niisugune. Mateeria ongi olemus.

Materialistlik dialektika näitab, et materiaalsel ilmal ei ole algust, vaid ta on igavene oma liikumises ja arenemises; samuti pole tal ka lõppu, nagu Hegeli ilmal, kus absoluutne vaim endatundmisele tulles oma enda juurde tagasi pöördub ja tardub, igasugust liikumist, igasugust arenemist lõpetades. Materialistlik dialektika tunnustab algust ja lõppu kui relatiivseid kategooriaid, mis omased ainult üksikutele asjadele, nähtustele ja protsessidele, mis üksteisest tekivad ja üksteisega vahelduvad mateeria igaveses arenemises.

Siin pole võimalust analüüsida materialistliku loogika (dialektika, tunnetusteooria — see on üks ja sama) algusemõistmist, kuid Marxi, Engelsi, Lenini töödes leiame selle kohta palju otsustavaid märkusi. Materialistliku dialektika uurimise ja väljenduse lähtepunktiks on, vastupidi Hegeli puhtale olemusele, mateeria tema liikumises, kuid mitte mateeria üldse, kui abstraktne mateeria, millel mingisugust määrust ei ole ja selle tagajärjel kätesaamatuks, mõistmatuks ja kehatuks muutub, nagu seda, Hegeli järgi, vähemlikud idealistid püüavad tõendada, vaid liikuv mateeria oma konkreetuses. Marx oma kapitalistliku ühiskonna uurimuses läheb välja kaubast, kõige lihtsamast, igapäevasemast, massilikumast, konkreetsemast, miljonid korrad korduvast, kui kodanlise ühiskonna üksikust rakukesest. Marxil on algus „kõige lihtsam, massilikum, vahetu olemus“: üksikkaup“ (Lenin).

Selle konkreetse juurest läheb Marx abstraktsusele, kuid see pole Hegeli abstraktsus, vaid ainult viis, mille abil mõtlemine omale konkreetsest selgitab, teda analüüsib ja uuesti vaimliselt kui konkreetse üles ehitab. Abstraktsuselt läheb Marx uuesti konkreetsele, et juba tervet konkreetset haarata ja ära tunda: „Konkreetne on sellepärast konkreetne, et ta endas määratu hulga määrusi sisaldab,



olles ühtne mitmesugususes" (Marx). Deborin püüab vastu väelda, et see käivat ainult tõelikkuse ühe ala, majanduseteaduse, kohta, kuna aga loogikas lugu palju keerulikum olevat, ja sellepärast pidavat siin oma erimeetod olema. (Vaata: Deborin, „Hegel ja dialektilisk materialism“.) Lenin räägib, vastupidi Deborinile, täiesti otsekohe, et „samasugune (nagu „Kapitalis“) peab olema dialektika väljenduse (üht-aegu ka uurimise) meetod üldse, sest kodanlise ühiskonna dialektika on ainult dialektika eriline juhtum“ („Dialektika küsimuse juurde“). Ja Lenin vormuleerib tunnetuse ja ühes sellega ka loogika tee: „Elavast vaatlemisest abstraktsele mõtlemisele ja selle juurest praktikale — niisugune on tõe tunnetamise, objektiivse reaalsuse tunnetamise dialektilisk tee“ („Leninski sbornik“ IX, lhk. 165—167).

Tuues nii konkreetse reaalsuse tunnetamisele, ei ole see tee sugugi konkreetse enda tekkimise tee ja ei lange täiesti kokku ajaloolise teega.

Kuna Hegel sellest välja läheb, et kogu loogika on idee isearenemine, ja see ongi Hegeli järgi tõelikkuse tõelik protsess, et kogu loodus ja ajalugu on ainult selle vaimu arenemise kajastus, siis on arusaadav, et temale on kogu arenemise aluseks nimelt loogiline protsess. Nimelt loogiline, see ongi tema järgi tõelik arenemine. Loodus ja ajalugu on ainult loogika peegeldus. Loogikas uurime me, Hegeli järgi, puhast mõtet, s.o. sarnast mõtet, millel mingisugust sisu, peale mõtte enda, ei ole. Siin on Hegeli vaim oma enda juures ja on täiesti vaba, ei olene millegist. Kõik teised teadused ja kogu ajalooline arenemise protsess on ainult *rakenduslik loogika*, kuna meil siin ainult selle absoluutse vaimu moodustega, teiseolemusega tegemist on. „Hegeli arvamise järgi, — kirjutab Marx, — on kõik, mis sündis, ja kõik, mis veel ilmas sünnib, samane sellele, mis tema enese mõttes sünnib. Nii on ajaloo filosoofia ainult filosoofia ajalugu ja sealjuures tema enese filosoofia ajalugu. Ei ole enam ajalugu „vastavalt asjade seisukorrale“, oletseb ainult, „ideede järjekindlus mõistuses“ („Filosoofia viletsus“).

Sellepärast on täiesti arusaadav, et Hegelil *langevad ajalooline ja loogiline ühte*, või, õigemini, oletseb ainult üks tõelik loogiline protsess, millele ajalooline kui viis on, kuidas selle protsessi teineolemus tahes ehk tahtmata peab joonduma.

Selle idealistliku seisukoha ajaloolise ja loogilise protsessi täielikust kokkulange-

misest omandas Hegelilt ilma kriitikata ka Deborini kool. Nad ainult pöörasid vahekorrad mehanistlikult ümber, tunnistades loogiliste kategooriate (ja sealjuures Hegeli loogika kategooriate) ühtelangemist ajaloolise arenemiskäiguga. Nii, näiteks, kirjutab Deborin Hegeli „Loogika“ sissejuhatuses: „Kategooriate järjekindlus väljendab tunnetuse protsessi astmete järjekindlust, samuti ka mõtete ja aine ajaloolise arenemise protsessi uuesti ülesehitamist“ (lhk. 25).

Tegelikult pole see mitte täiesti nõnda. Siin segas Deborin ära Marxi materialistliku seade sellest, et loogika on ajaloolise protsessi peegeldus, Hegeli idealistliku seadega loogika ja ajaloo ühtelangemisest. Seda ühte- ehk kokkulangemist ei tunnista materialistlik dialektika, see on täiesti Hegeli idealistlik tees. Materialistlik dialektika mõistab, ajaloolise peegeldusest loogilises rääkides, selle all esiteks seda, et loogilised kategooriad ise on ajaloolise arenemise saadus ja pole sellepärast absoluutsed, antud valmina igavesest ajast igaveseks, vaid arenevad tõelikkuse tunnetamise protsessis. Teiseks, loogilisest peegeldusest, kui ajaloolise tõelikkuse peegeldusest rääkides, ei räägi me sugugi, et loogiline tervena ajaloolise protsessi kordab, vaid ainult, et ta „teoreetiliselt järjekindlas vormis“ teda peegeldab. „Mõtete loogiline käik — ütleb Engels, — peab algama sellest, millest algab ka ajalugu, ja tema edasiarenemine ei ole midagi muud, kui ajaloolise protsessi abstraktses ja teoreetiliselt järjekindlas vormis peegeldumise, parandatud peegeldus, kuid parandatud seaduste kohaselt, mida meile õpetab ajalooline tõelikkus ise, sest loogiline uurimisviis annab meile võimaluse igat arenemismomenti tema kõige küpsemas astmes, tema klassikalikus vormis uurida.“ Loogilises uurimuses tunnetame me ajaloolist protsessi juba saavutatud tagajärje seisukohalt ja vabaneme sellepärast kõigest ajaloo keerdkäikudest, kõigest juhuslikkusest ja ebajärjekindlusest, ja arendame seda protsessi selles järjekorras ja neis vahekordades, milles nad selles saavutatud tagajärjes oletsevad, vaatame kogu protsessi tervikuna, aga see võib olla „otse vastupidine sellele, mis paistab olevat loomulik või vastav ajaloolise arenemise järjekorrale“ (Marx, „Majanduseteaduse kriitikaks“ — sissejuhatus).

Sellepärast ei satu loogiline täielikult ühte ajaloolisega, ja ajalooline tõelikkuse arenemiskäik ei satu sugugi loogikaga ühte, ei satu ühte ideede arene-

misega, nagu seda Hegel arvab. „Tema kujutab ette, et ehitab ilma mõtte liikumise teel, kuna ta aga tegelikult ainult neid mõtteid, mis igauhe ja kõikide peas on, oma absoluutse meetodi järgi ümber ehitab ja süstemaatlikult korraldab“ (Marx, „Filosoofia viletsus“).

Kooskõlas Hegeli loogika aine ja tema alguse mõistmisega seisab tal ka kõik loogika edaspidine käik, edasiarenemine. See pole mitte materiaalse ilma arenemise peegeldus, vaid kategooriate iseseisev arenemine ja lahtirullumine. Aimates ilma dialektlikku arenemist, kujutas ta seda kui puhta mõtte, absoluutse vaimu lahtirullumist. See kategooriate lahtirullumine ongi Hegeli järele tegelik, tõelik arenemine. Kategooriad, mis tema järgi on igavesed liikumisjõud, igavesed põhiolud, loovad juba looduse ja ühiskondlikud vahekorrad, kogu ilma, aga mitte ümberpöörduvalt. Kategooriad ei ole mitte loodusest ja ajaloost tuletatud, vaid sunnitakse viimastele peale kui mõtlemise kategooriad, kui mõiste arenemine. Hegelil on mingi kategoriaalne seadusepärassus. Kõik kategooriad, kui absoluutse vaimu predikaadid, rulluvad iseseisvalt lahti, aga ilm on ainult selle lahtirullumise peegeldus, kus iga aste oma arenmises teatud kategooriat peegeldab ja tarub pärast kui kadunu (mahavõetu).

Kuid Hegeli kategooriad, vaatamata oma idealistlikkusele, oma müstikale, ei ole sugugi paljas tühi sõnade mäng, vaid tugenevad suure katselise materjali peale, oma aja teaduse põhjaliku tundmise peale, ja peegeldavad müstifitseeritud vormis selle teaduse tulemusi. See ei tähenda sugugi, et me võime need kategooriad nii võtta nagu nad Hegelil on antud, nagu seda Deborin tahab, rääkides, et „Hegeli loogika kategooriad on põhjaliku täiussega antud ja ei vaja tõsist ümbertöötamist („Hegel ja dialektlik materialism“). Vastupidi, meile pole need kategooriad, kui absoluutse vaimu arenemisastmed, sarnasel kujul nagu nad Hegelil on antud, sugugi vastuvõetavad, vaid vajavad tõsist ümbertöötamist. Meile on „kategooriad vaja tuletada“, aga mitte vabalt, mehanistlikult võtta, mitte „jutustades“, mitte „usutades“, vaid „tõestades“ („Leninski sbornik“, IX, lhk. 25). „Meile ei ole mõtlemise kategooriad, — kirjutab Lenin, — mitte inimese abinõud, vaid looduse ja inimese seadusepärassuse väljendused.“ „Inimese loodusetunnetamise momendid, — seda on loogika „kategooriad“ („Leninski sbornik“, IX, lhk. 293).

Meil ei või mingit juttugi olla kategooriate iseseisvast arenemisest Hegeli vaimus. Kategooriad ei või ise areneda. Areneb materiaalne tõelikkus ja meie, seda arenemist oma peas peegeldades, arendame ja kerime lahti need kategooriad, dedutseerime neid üksteisest. Hegelil arenevad aga kategooriad ise, ja sellepärast tulevad tal üleminekud „puhtpimedad, pinnitunud ja venitatud“.

Kuigi Hegelil kategooriate, kui iseseisvate vaimliste põhiolude, iseliikumine on, siiski „aimas ta mõistete dialektikas geniaalselt asjade dialektika ära“ (Lenin). „Eriti tähelepanemiseväärilikult on nõnda öelda loogika ja tunnetuseõpetuse ühtesattumine näidatud“ (Lenin). Hegelil on see loogika, dialektika ja tunnetusteooria ühtesattumine idealistlikul alusel, kui objektiivse ilma vaimu endatunnetamine. Sellega läheb Hegel oma tunnetusteoorias välja subjektiivsest dialektikast, mõistete dialektikast, kategooriate dialektikast, aga mitte objektiivse ilma dialektikast. Selle tagajärjel jääb ka dialektika kui tunnetusteooria mingiks väliseks seaduseks, mingiks mõõduks, mis tõeiikkusele väljastpoolt peale pannakse ja millele tõelikkus tahes või tahtmata sunnitud on alluma.

Marx ja Engels panid selle Hegeli tiritammi aetud dialektika jalule, ja eriti Lenin arendas ja süvendas dialektika mõistmist kui loogikat ja tunnetusteooriat. Oma katkendis „Dialektika küsimuse juurde“ kirjutab Lenin: „Dialektika ongi (Hegeli ja) marksismi tunnetusteooria“; ja Hegelit läbi töötades kirjutab ta oma märkustes (IX „sbornikus“ lhk. 173): loogika on „nii siis, mitte ainult mõtlemise vormide kirjeldamine ja mitte ainult mõtlemise nähtuste looduseloolik kirjeldus (mille poolest see mõtlemise vormidest erineb?)), vaid ka tõele vastavus, s.o. . . . mõtte ajaloo kvintessents, või lihtsamalt saadused ja tulemused...“ Ja äärele lisas ta sel puhul veel juurde: „Selles mõistes satub loogika *tunnetusteooriaga* ühte. See on üldse väga tähtis küsimus.“ Pärast pöörab Lenin uuesti selle küsimuse juurde tagasi, andes loogika kui tunnetusteooria sügava määruse: „Loogika on õpetus tunnetamisest. On tunnetusteooria. Tunnetus on inimese loodusepeegeldus. Kuid see pole lihtne, mitte vahetu, mitte terviklik peegeldus, vaid rea abstraktsioonide, vormuleerimiste, mõistete sünnitamise, seaduste jne sünnitamise protsess, mis sugused mõisted, seadused (mõtlemine, teadus=„loogiline idee“) **haaravadki** tinglikult, ligikaudu, igavesti liikuva ja are-

neva looduse universaalset seadusepärast" („Leninski Sbornik“, IX, lhk. 185).

Seda ei suutnud, nagu Lenin märkis, Plehanov mõista, ei suutnud mõista ka vähemlikud idealistid, ega mehanistid. Nii ühed kui teised mõistavad dialektiliku loogikat kui metodoloogiat. Sellepärast on dialektika nende kujutlustes hangunud, mittearenev, kord alatiseks antud valmis seadustena, mis nagu arssinapulk välise ilma külge pannakse. Kui me aga dialek-

tikast kui tunnetuseteooriast välja läheme, siis rikastame dialektikult arenevat tõelikkust, tunnetades ka oma subjektiivset dialektikat, ja ühiskondlikus praktikas selle rikastatud dialektikaga tõelikkust tunnetades, tunnetame me seda tõelikkust sügavamalt, täiuslikumalt. Siin pole loogika enam tardunud, pole enam ainult õpetus arenemisest, vaid areneb ja konkretiseerub ka ise.

(Järgneb.)

A. Riit

## Valge Eesti elupäevad

### APRILLIKUU KROONIKA

**3.** — Sisekaitse ülem karistas päeva jooksul 10 kodanikku  $\frac{1}{2}$ - kuni ühekuuse arestiga „lugupidamatuse avalduse pärast riigivõimu ja nende esindajate“ vastu. Kui palju see karistus lugupidamist diktatuuri valitsuse ja ta sandarmide vastu tõstab, on küsitav.

— Tüüri ametivõimud teatavad, et vabfashisti A. Sirgu tervis on kõige paremas korras. Isegi nohu ega kõhulahtiolekud ei olevat Sirgul vangistuse tagajärjel märgata olnud. — Selle „riigiäraandja“ eest hoolitsetakse tüüris kõige suurema hoolega.

**4.** — Inglismaa vähendas Eesti peekoni sisseveo kontingenti 0,87% -ilt — 0,75% -le. Seega kitseneb inglise seaturg Eestile jällegi üsna tuntavalt.

— Alatskivi piirivalve raioonis laskis Eesti piirivalvur maha kaks Peipsi kalurit — latikapüüdjat. Mehed tõrkunud kordoni minemast ja sõtmanud piirivalvurit. Ja mis muud kui — maha!

**5.** — Majanduseministeeriumis valmistatakse kava, mille järgi linnades 2000 töötut perekonda sunniviisilisel hallparunitele orjadeks tahetakse saata. Töötute ülespidamise kulu tasub hallparunitele riik. Praegu olevat Tallinnas registreeritud üle 3000 töötut. Eratööstus töötuid tööle ei võta.

— Pärnus vangistati 3 töölist, keda süüdistatakse „Kommunisti“ levitamises.

— Eesti lehed teatavad kaudselt, lehe taganurkades, et Moskvas kirjutatud alla NSVLiidu ja Eesti (ühes teiste Balti riikidega) vahel kokkulepe, mille järele mittekallaletungi leping 10 aasta võrd pikendatakse. Paistab, nagu oleks see Eestile mõni viimase järgu tähtsusega sündmuseke.

**6.** — Rahukogu prokurör korraldas ühes ajakirjanikkudega ringkäigu vabfashistide juurde keskvanglasse, kus demonstreeriti, et kõik vabfashistid on korraga rahul, kuna nende käsutuses on kõik tüüri soodustused ja kõige paremad tüürimuud. Toitu veetakse väljastpoolt külluses. Raamatute kasutamises mingsuguseid piire ei tehta. Samas tüüris peetakse juba üle 10 aasta kinni kommuniste, kelle kohta maksmata pandud kõige jõhkram tüürireshim.

— Päts-Laidoneri diktatuuri kildkond jätkab kaitseliidu puhastamist omale kardetavatest elementidest. Viljandi maakonnas heideti kaitseliidust välja 333 inimest.

**7.** — Pärnus arreteeriti tööline, keda muuseumis süüdistatakse Stalini 17. kongressil peetud kõne levitamises. Ühe nädala jooksul on seega Pärnus arreteeritud 4 töölist.

— Päts-Laidoneri valitsuse „maarahustamise“ tööplani kuuluvat töötute sunniviisiline linnades väljasaatmine, linnadesse nute elanikkude vastuvõtu keeld, ülikooli astujate arvu vähendamine 50% võrd ja keskkoolide arvu kärpimine. — Reaktsioon ja pimeduse külvamine on valges Eestis täie hooga käimas.

**8.** — Majanduseminister seadis kokku töökorralduse seaduse põhilauseid, mille põhjal tahetakse 12.000-line töötute kaader täielikult hallparuni ja politise nuudi alla seada. Praegused töötud jaotatakse kolme põhiliki: 2000 töötut saadetakse hallparunite juurde sundkorras, 3000 töötut tahetakse moodustada töölaager valitsuse komissari juhatusel, 6000 töötut jääksid aga tööbörside nimekirja. Töötute streigid, palganõudmised ja igasugused töötörkumised pealesurutud olukorra vastu keelatakse seaduslikus korras ära. Hallparunite ja sandarmite poolt määratud töödistsipliini kõvendamiseks seatakse sisse „tööraamatud“, kuhu üles märgitakse töölise ülalpidamine ja ilma-vaade. Tööliste kindlustamine õnnetusjuhtumite vastu kaotatakse. — Lühidalt: nagu Hitlerilt maha kirjutatud.

**9.** — Pärnu jõudis 5 vabfashisti, keda „ilmastiku olude paranemisel“ tahetakse Kihnu saarele saata. Kõik vabfashistid asusid Virtsu lahe jääminekuni „Grand Hotelli“ elama. Samal ajal arreteeritud 5 töölist, kelle käest olevat leitud kommunistlikku kirjandust, paigutati kõige kindlamsse tüüri kongi.

**10.** — Ühenduses hinnata sundtööjõu koondamisega hallparunite juurde, tahab valitsus iga aasta hallparunite poegadele asutada 700 uut talu.

**11.** — Asunikude ringkonnad nurisevad tööstuseaaduste kõrgete hindade üle. Ilma tööstuseaaduste hindade alandamiseta olevat võimata talurahva rasket seisukorda võlakoorma all kergendada.

— Esialgsete kavatsuste järgi hakkab riik hallparunitele orjade pidamise eest aastas 200 000 krooni juurde maksta. Seega pressitakse valges Eestis töötavatel hulkadelt nende kurnamise edendamiseks hallparunite juures veel erilist maksugi.

— Eesti ja Soome fashistlikud üliõpilased, kellel suuremad kaagituskogemused, avaldanud haava-vaid märkusi Pätsi fashismi kohta. Asja lahendatakse praegu diplomaatlikul teel.

**12.** — Harju maavalitsus nõudis Tallinna tööbörsilt kraavikaevamis- ja kivilõhkumistöödele 735 töölist. Tööle läks aga ainult 215 töölist. Töötud ei saanud pakutud tööd sellepärast vastu võtta, et neil puuduvad tööriided, ja teiseks on töötasu nii madal, et töötud ei suuda end sellega ära elatada. Tööraütle misest pärast kõvendab kodanlus töötute vastu surveabinõusid.



— „Päevaleht“ higistab diktatuuri valitsusele filosoofilise põhjenduse leidmise kallal. Ta leiab, et demokraatiat võib lubada ainult aristokraatiale. Massidele tuleb aga anda piitsa ja „valgustust“, s.o. propagandat; praeguse diktatuuri valitsusega olevat kaotatud kõik endise valitsuse puudused ja vead.

**13.** — Vabfascistide juhtide protsessi oodatakse sõjakohut suve lõpuks. „Päevaleht“ teeb hoolega ettevalmistusi, et protsessis saaksid hundid söönuks ja lambad jääksid terveks. Kohus peab kõigile kodanluse diktatuuri lõvidele, neile, kes tüüris, ja neile, kes tüürit, lepitustseeniks kujunema.

— „Päevaleht“ teeb kihutusetööd sundtööbrigade loomiseks, kuhu koondatakse kõik klassiteadlikumad ja nõudlikumad töötud. Sundtööbrigades seatakse sisse rusika ja nuudi distsipliin.

**14.** — Päts-Laidoneri diktatuur kindlustab omale kaardiväge. Kaitseliidu puhastamine kestab täie hooaga edasi; ühes sellega kõvendatakse tuntavalt sõjaväeliku distsipliini. Nõutakse korralikku osavõttu sõjaõppusest.

— Ühenduses tööpuuduse politseilise lahendamisega korraldatakse ümber ka senised töökomitee ja sotsiaalkindlustuse asutused. Endised sotsfascistlikud töökaitse komisjarid muudetakse vastavate ministriumide töökorralduse ametnikkudeks.

**15.** — Valge Eesti vägede ülemjuhataja populariseerib sagedasti oma „töökava“ ajakirjanduses. Praegu tahab ta muuta ohvitseri mundrit nii, et see „rohkem erineks“ sõduri omast, varustada ja täiendada sõjaväge „moodsate tehniliste relvade“ga, töötada selle jaoks välja pikemaajalist süstemaatlikku kava, kindlustada riiklikku julgeolekut — milles kõige suuremaks raskuseks olevat kodanikkude töötaolu; puhastada sõjaväge soovimatutest elementidest, võidelda pahempoolsete ringkondadega, kes tekitavat segadust riigiparaadis ja külvavat rahulolematust rahva massides, ja kindlustada rahu välismaadega jällegi valge Eesti sõjajõudude suurendamise teel.

— Inglise orientatsioon muutub ikka moodsamaks. Estoonia Valges Saalis lavastatakse inglaste juhtimisel tõusikkodanluse koorekihile näidendeid ingliskeeles. Koolidest kaotati esimese võõrkeelena saksa keel.

**15.** — Päts-Laidoneri suurkapitali diktatuur muutub ikka läbipaistvamaks. „Postimees“ nuriseb juba avalikult, et riigiparaadi „puhastamisel“ jääb hargi otsa peamiselt „väikemees“, kuna kõrgemad ametnikud — kes kõige agaramad vabfascistid olid — rahuga edasi töötama jäetakse.

— Päts-Laidoneri valitsus kavatses edaspidi kindralid linnapeadeks määrata.

— Riigikohtus tuli arutusele vabfascistide kaebus nende organisatsioonide sulgemise pärast. Kohus kujuneb agitatsiooniks n. n. seadusliku fashismi kausk.

**17.** — Kodanline teater on pankrotis. Puudub teatris käiv rahvas ja puudub ettekannete sisu, mis suudaks kodanluse endagi kihte teatri ümber koondada. 31. maiks k. a. on oksjonile määratud Tartu teater „Vanemuine“.

— Riigikohtus kinnitas vabfascistide organisatsioonide sulgemise Laidoner-Pätsi poolt, sest leitud materjali põhjal olevat kindlaks tehtud vabfascistide riigipöörde kavatsus sõjariistus jõudude abil. — Vangimajas koheldakse aga isegi nende ninamehi justku välismaade ministrite-st-külalisi.

**18.** — Päts võttis jutule vabfascistide juhi kindral Larka. Vastastikusel nõupidamisel arutatud Eesti fashiseerimise plaani. Larka palunud lehe teatel kiiremalt lõpetada kohtupidamise janti vangistatud vabfascistide üle.

— Vabfascistid jätkavad endiselt võitlust hitlerliku välispoliitilise sõjaväe eest valges Eestis. Hiljuti nõudis üks Tartu leht tihedamat sidet Soome lapualastega, fashistidega, kellel Hitleriga kõige lähemad sidemed.

**19.** — Kodanluse avaliku häälekandja jõhkruksel töötavate kihtide vastu pole piire. „Päevaleht“ nõuab avalikult, et töötute brigades, mida sunnitöö tegemiseks peatselt organiseerida tahetakse — maksma pandaks täielik vangimaja distsipliin.

— Valge Eesti väliskaubandus 1934. a. esimesel veerandil lõppes 0,8 mln. kr. sisseveo ülekaaluga. Mõõdunud aastal suudeti laastava metsaväljaveo arvel väliskaubandus tasakaalus hoida.

— Narva kingsepatöölised algavad eeltööd tööpalga kõrgenduse nõudmise läbiviimiseks.

— 1933. a. ehitati Tallinna südalinna ainult üks maja. Mõned vähemad majad ehitati linna agulitesse.

— Töölt vallandati 400 hädaabitöölist Tallinnas. Vabrikantide ühing jättis neile pealegi palga 10 000 krooni ulatuses tasumata. — Seesugune on see „ühiskondlik abi“, millega fashistliku diktatuuri korras tööpuudust kaotatakse.

**20.** — Kuidas vähendada tööpuudust haritlaste keskel? Et tegelikke töövõimalusi pole, siis jääb „Päevalehe“ teatel ikka kõige kindlamaks abinõuks töötä haritlaste tekkimise vastu — koolide sulgemine. Praegu nimetataksegi v. Eestis töötuid haritlasi ainult ülearrusteks haritlasteks.

— Peekoni ja või väljaveo preemiade kõrval pandi maksma ka kanamunade väljaveo preemia. Hallparunitele makstakse valitsuse poolt aprillist augustini iga väljaveetud kanamuna kilo eest hinna kõrvale veel 15 senti.

**22.** — Korduv surmaotsus kuulutati valges Eestis Tartu 2. jsk. rahukohtuniku poolt „Edasi“, „Leekide“ ja „Klassivõitluse“ kohta. Kõigi nimetatud ajakirjade lugemine on eesti töölistele veel kord keelatud. Põhjus: „Klassivõitlus“ jt. õhutavat vaenu riigivangemaa ja maksva korra vastu. — See „keeld“ saab nüüdsest peale kõiesilmuseks töölistele, kellelt neid ajakirju leitakse.

— V. Eesti valitsus otsustas edaspidi kõik omavalitsused, kus valitsusele opositsioonilikke rühmitusi tekib, laiali kihutada. Üheski asutuses ei tohi olla praegusest diktatuuri valitsusest teisiti mõtlevaid rühmitusi. — Justament kui Hitleril.

— Kõik kesk- ja kutsekoolis õppivad noored peavad fashistliku korralduse põhjal saama ka „isamaaliku ja sõjalise kasvatus“. Mis nüüd tähendab: fashistliku. Kooli lõpetajad poisid võetakse sõjaväkke juba allohvitseridena, instruktoritena.

— Tallinna linna „kindral-bürgermeisteriks“ nimetati uusmõisnik kindral Soots, Tartu linnapeaks — kindral Tõnisson. Ka linnanõunikud määrati kindlaks valitsuse poolt. Fashistlik valitsus asub seega ka omavalitsuse otsekohele militariseerimisele. — Sest hr. Pätsi valitsus ajab ju kanget „demokraatlikku“ „rahupoliitikat“.

— Pärnus vabastati türmist 7 vabfascisti. Arreteeritud töölised on muidugi endiselt türmis ja uutele on vaja ruumi teha.

**24.** — Tallinna-Harju prefekt — politseilem — keelas valitsuse korraldusel Eestis esimesel mail kõik demonstratsioonid, koosolekud ja miitingud ära. Ka sotsfascistide koosolekud keelati.

— Pätsi dekreediga saadeti „laiali“ riigikogu, s.o. lõpetati tegelikult parlament. Sellega said Päts-Laidoneri valitsusel käed lõpulikult vabaks.

**26.** — Valge Eesti kodanluse kaardiväkke on kindral Roska (kaitseliidu ülem) teatel koondatud 55 000 inimest. Nendest on 33 000 meest, 12 500 naist, 5400 noorkotkast, 4500 kodutütart.

— Päts-Laidoneri korraldusel on kaitseliidust välja heidetud 1800 inimest.

— Käesoleva aasta sügisel korraldatakse kaitseliidule Tapa all suurem sõjaline manööver, millest osa võtab 6000 kaitseliitlast.

— Kaitseliidu staabi korraldusel kutsuti kaitseliidu suurtükiväe ohvitserid täienduskursustele. Kõigilt telstelt kaitseliitlastelt nõutakse täpset kohustuste täitmist. Distsipliini rikkujad heidetakse kaitseliidust välja. — Ikka kohe näha, et diktatuur valitseb.

— Et valge Eesti kodanlus ei organiseeri oma loogiväge — kaitseliitu — mitte ainult kodumaa töölisliikumise mahasurumiseks, vaid ka välissõja eesmärgil (millest ainsamana võimalik on interventsionisõda NSV Liidu vastu), näitab see, et erilist rõhku pannakse piiriäärsete kaitseliidu üksuste vormeerimisele.

**27.** — Viljandi praostkonna sinodi koosolekul selgus, et kirik ei täida küllalt agaralt oma rahvapimestamise ülesannet. „Armulaual käijate arv Pilstvere koguduses on langenud poole võrd, kuna mehed armulauale peaaegu üldse ei ilmu.“

— Ajakirjanduse ülevaadetest selgub, et Nõukogude Liidu rahukindlustamise sammudel eesti tööta-

vate hulkade keskel määratusuur populaarsus on. Sellepärast peab ka eesti fashistlik valitsus sellega arvestama ning paljastab osaliselt Saksamaa Balti provintside vallutamise plaane.

— „Linnad tahavad puhata“ — nii kirjutab „Vaba Maa“ kindralite määramise puhul linnapeade kohale. Puhkuse all mõistab leht muidugi igasuguse poliitilise ja vaimlise elu mahasurumist, terrori, mis kodanlusele rahu kindlustaks.

**29.** — 15. mail tuleb Tartu-Võru rahukogus arutusele 10 tööliste protsess, keda süüdistatakse kommunistlikus kihutusetöös. Kaebaluste hulgas on ka 3 üliõpilast. Kaitsepolitsei organiseerib agaralt „tunnistajaid“ kaebaluste vastu.

— Valge Eesti alg- ja eriti keskkoolide õppeprogrammi kavatakse lähemal ajal sisse seada gaasijõu õpetus.

— Viljandis kavatakse suuremal arvul lennukite valmistama hakata. Esimene katselennuk sai juba käesoleval kuul valmis. Juba varem alustati ka Tallinnas lennukite ehitamist.

## 1. maist 1934. a. on meie ajakirjanduse hindasid alandatud järgmiselt:

	1 kuu peale	3 kuu peale	6 kuu peale	12 kuu peale
Ajaleht „Edasi“	75 kop.	2 rbl. 25 kop.	4 rbl. 50 kop.	9 rbl.
Ajaleht „Uus Ilm“	50 „	1 „ 50 „	3 „ —	6 „
„Klassivõitlus“	75 „	2 „ 25 „	4 „ 50 „	9 „
„Leegid“	75 „	2 „ 25 „	4 „ 50 „	9 „
„Naistööline ja naiskolhoosnik“	30 „	— 90 „	1 „ 80 kop.	3 „ 60 kop.

Tellijad, kes 1934. aasta peale tellisid ja kellelt olid tellimised võetud endiste hindadega, neile saab ajalehte ja ajakirjade tellimiste tähtaegu pikendatud.

Viimasel ajal on palju kaebtusi tulnud, et meie ajakirjanduse tellijad ei saa korralikult kätte „Edasit“, „Klassivõitlust“, „Leekisid“, „Naistöölist ja naiskolhoosnikku“. Kaebtuste järeluurimisel on selgunud, et ajakirjanduse korratus kättetoimetamises on süüdi postiasutused. Kui tulevikus veel „Edasit“ ja meie ajakirjasid tellijatele korralikult kätte ei tule, siis tuleb tellijal minna kohapealsesse postiasakonda, kuhu tellimine sai antud. Kui aga seal asju ei saa lahendada, tuleb pöörata „Edasi“ toimetuse poole kaebtusega, ära märkides, missugusesse-postiasakonda on enne kaevatud ja missugune vastus sealt saadud.

**Välismaatööliste kirjastusühisus NSV Liidus.**

Vastutav toimetaja: H. Pöögelman n.

Tehniline toimetaja: N. Karotamm.

Väljaanne № 49. Ladumisele antud 13. V. 1934. Trükkimiseks alla kirjutatud 28. V. 1934. Paber 74 × 105. 3 trükipoognat. Uhes trükipoognas 85.680 trükitähte. Üldse 257.040 trükitähte. Lengorlit № 15+10. Tiraash 650 eksempli: Töö № 5315. „KÜLVAJA“ trükkikoda, Leningrad, Dshershinski ululis № 49.



19257

# „КЛАССОВАЯ БОРЬБА“ № 5 (164)

Издание ЭКП (Этсекции Коминтерна). Журнал на эстонском языке.

---



---

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, Апраксин пер., № 2.  
Välismaatöölisite Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, Apraksini põikuliits № 2.

---

**Hind 75 kop.**

